

Vlaams
Parlement

vergadering **C381**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 16 september 2021

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over onderwijs in detentie en de taakstelling van het Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs – 4291 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over CO2-meters in de klas – 4293 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een mogelijk versoepelde toepassing van de subsidieprocedure voor investeringen voor ventilatie in scholen – 4359 (2020-2021)	7
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de belofte van gratis laptops in het onderwijs – 4346 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de onduidelijkheid over de werkelijke kostprijs voor ouders van de hardware in het kader van Digisprong – 4362 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de problemen met de opstart van Digisprong – 4374 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van Digisprong en de manier waarop scholen hun laptopproject uitrollen – 4444 (2020-2021)	14
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zomerscholen van 2021 – 4377 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de evaluatie van de tweede grootschalige organisatie van de zomerscholen – 4400 (2020-2021)	29

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de nieuwe cao voor het onderwijspersoneel – 4406 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een apart statuut voor preventieadviseurs in het onderwijs – 4441 (2020-2021)	37
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs – 4442 (2020-2021)	44
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de GOK-regeling – 4416 (2020-2021)	50
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het slaagpercentage voor de ijkingstoetsen – 4417 (2020-2021)	53
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de kwaliteit van de lerarenopleiding – 4432 (2020-2021)	58

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over onderwijs in detentie en de taakstelling van het Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs – 4291 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Vocvo, het Vlaams Ondersteuningscentrum voor Volwassenenonderwijs, voorziet onder andere het onderwijsaanbod in onze Vlaamse gevangenissen. Daartoe zet men onderwijscoördinatoren in, die heel nauw samenwerken met de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en Ligo, de vroegere centra voor basiseducatie.

Er is een groepsaanbod, maar er zijn ook heel wat individuele leertraject-begeleidingen die iedere keer op maat van de gedetineerde uitgewerkt worden. De expertise van de begeleiders is hier vanzelfsprekend een grote meerwaarde om een succesvol traject te creëren.

In het schooljaar 2019-2020 maakten 2341 gedetineerden gebruik van het groepsaanbod onderwijs in de gevangenis en uit mijn schriftelijke vraag nummer 224 bleek dat er via het LIO-project (Learning Inside Out) ondertussen al 701 individuele leertrajectbegeleidingen plaatsvonden in de Vlaamse gevangenissen.

Halfweg vorig jaar bezorgde Vocvo u een nota omtrent de onderwijscoördinatie in gevangenissen. Daarbij werden enkele knelpunten naar voren gebracht. Om de ambities uit het regeerakkoord uit te kunnen voeren, was er een heel duidelijke vraag naar extra middelen om een minimale inzet van onderwijscoördinatie in de toekomst te verzekeren in de Vlaamse gevangenissen.

In het voorjaar werd een audit opgestart omtrent de werkzaamheden van Vocvo. Pas eind september verwacht men hier de resultaten en duidelijkheid omtrent eventuele consequenties van. Noodgedwongen nam de vzw de nodige maatregelen omtrent haar personeel. De leiding heeft een intentie tot collectief ontslag ingediend. Andere medewerkers namen het zekere voor het onzekere en namen ondertussen zelf ontslag.

Minister, waarom wordt er zo lang gewacht met het bekendmaken van de resultaten van deze belangrijke audit? Welke mogelijkheden ziet u om het proces te versnellen zodat er sneller duidelijkheid kan geboden worden aan de medewerkers van Vocvo? In hoeverre houdt u rekening met de aangereikte nota bij uw beslissing rond de al dan niet nieuwe taakstelling van Vocvo inzake onderwijscoördinatie in gevangenissen? Hoe zult u de goede samenwerking tussen Vocvo en de onderwijsverstrekkers ondertussen blijven garanderen mocht daar plots zoveel expertise wegvallen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De coördinatie van het onderwijs aan gedetineerden is een belangrijke maatschappelijke opdracht, die sinds 2015 aan Vocvo is toegekend. Maar Vocvo heeft niet alleen voor deze opdracht subsidies vanuit het beleidsdomein Onderwijs ontvangen. Er zijn ook nog de decretaal toegekende pedagogische begeleidingsopdracht ten aanzien van de centra voor basiseducatie, de coördinatie van het Strategisch Plan Geletterdheid en de subsidie voor Wablieft, de werking rond duidelijke taal.

Om een beter zicht te krijgen op de doelmatigheid van deze opdrachten heb ik eind vorig jaar aan Vocvo gevraagd om een evaluatierapport over de coördinatie-opdrachten met betrekking tot het onderwijs aan gedetineerden en het Plan Geletterdheid en gezegd dat ik hierover ook een externe audit zou laten uitvoeren. De audit is opgestart in februari 2021 door Deloitte. Op 28 mei bezorgde Deloitte een voorlopig eindrapport en heeft mijn administratie nog een beperkt aantal extra vragen gesteld. De eerste eindversie is op 15 juni 2021 aan Vocvo zelf voorgelegd om hen de kans te geven te reageren, zodat ook deze reactie kon worden toegevoegd aan het rapport.

Intussen was Vocvo op eigen initiatief het gesprek aangegaan met de koepelorganisatie van de centra voor basiseducatie om de overdracht van de pedagogische begeleidingsopdracht te voorzien. De beide organisaties bereikten daarover een akkoord en stelden mij de vraag de overdracht op 1 januari 2022 formeel mogelijk te maken.

Voor deze overdracht zijn er goede argumenten. Op die manier krijgt de overkoepelende belangenorganisatie van de dertien Ligocentra ook de pedagogische ondersteuning van deze centra tot taak en kan Vocvo zich meer profileren op het vlak van ondersteunende activiteiten die niet op één specifieke onderwijssector zijn gericht.

Ik zal het parlement in het programmadecreet van de begrotingsopmaak 2022 dan ook voorstellen om de overdracht van de pedagogische begeleidingsopdracht en de bijhorende subsidie in het decreet Volwassenenonderwijs te regelen.

De resultaten van de audit en het voorstel tot overdracht maken echter de vraag over de resterende opdrachten van Vocvo wat ingewikkelder. De kwestie is nu immers ook of Vocvo na het afstaan van zijn enige decretaal toegewezen opdracht als organisatie nog sterk genoeg is om ook in de toekomst de drie andere deelwerkingen op professionele wijze te kunnen uitvoeren. Daarom wil ik niet over één nacht ijs gaan en verschillende pistes met alle voor- en nadelen zorgvuldig afwegen. De administratie is hier dan ook volop mee bezig. Ze zal mij een voorstel voorleggen. In dat stadium zitten we. Dat het lang aansleept, zou ik niet durven zeggen. ik heb u toegelicht welke stappen we ondertussen hebben ondernomen, waarbij we weloverwogen te werk gaan.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dit gaat over de meest kwetsbare mensen in onze samenleving. Ze zijn zeer laaggeschoold, dat is het doelpubliek van onze basiseducatie en Ligo. Mensen die in de gevangenis lessen volgen, zijn vaak heel laaggeschoold. Ik herhaal het vaak, u hebt het ook benoemd: we zitten in het jaar van de opleiding. Dat moet een inclusief jaar voor iedereen zijn. Graag daartoe verdere actie.

Eind december zal er snel zijn, nog een paar maand. We moeten begrip hebben voor mensen die zeer onzeker zijn over hun statuut, die niet weten waarnaartoe. Het borgen van die expertise is voor mij cruciaal. Daar hoor ik graag hoe we dat gaan doen, en hoe we de drie andere opdrachten van Vocvo gaan bestendigen. Ik hoop dat we het kind niet met het badwater weggoien. Is het onder een andere vorm of structuur, ik hoor graag dat u die mening deelt.

Karolien Grosemans (N-VA): Vanuit onze fractie vinden wij uiteraard onderwijs aan gedetineerden heel erg belangrijk, zeker in het kader van maatschappelijke re-integratie en het vermijden van recidive. Het is natuurlijk ook belangrijk om op tijd en stond een evaluatie door te voeren om te zien wat eventuele verbeterpunten kunnen zijn.

Ik ben ervan overtuigd, minister, dat de administratie snel verder zal werken, want het is uiteraard heel belangrijk voor Vocvo dat de beslissingen worden genomen en dat er snel duidelijkheid komt.

Ik heb één vraag. Is het mogelijk om die externe audit te bezorgen aan het parlement zodat de parlementsleden er zicht op krijgen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We gooien geen kinderen weg. De vraag is: hoe kunnen we het meest efficiënt onze onderwijstaken organiseren en financieren? Zodra we rond zijn met de concrete stappen en de weg die we willen gaan in de toekomst, kunnen we aan het dossier alle audits en het evaluatierapport toevoegen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik was van plan te vragen naar de audit. Maar bij dezen is dat in orde.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over CO2-meters in de klas – 4293 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een mogelijk versoepelde toepassing van de subsidieprocedure voor investeringen voor ventilatie in scholen – 4359 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): We hebben het allemaal kunnen lezen, ik heb het al gezegd: het aantal positief geteste leerlingen in de eerste twee weken van het schooljaar loopt op tot 2800, en 5300 leerlingen zitten in quarantaine. Dat toont nog maar eens dat we alles op alles moeten zetten om het risico op besmetting op school tot een absoluut minimum te beperken.

Er is één cruciale maatregel, die er al lang had moeten zijn, waarvan we totaal niet begrijpen waarom u daar geen werk van maakt, en dat is een doortastend vaccinatiebeleid met verplichte CO₂-meters in elke klas.

We weten allemaal dat een goede luchtkwaliteit cruciaal is om het virus zo weinig mogelijk te laten circuleren in een klas. Dat vinden wij niet alleen met Vooruit, we zijn dat al lang aan het zeggen. Ik denk ook aan de resolutie van collega Gennez die hier op 30 juni 2021 unaniem werd goedgekeurd in de plenaire vergadering. Er wordt gevraagd om de promotie, aankoop en het gebruik van CO₂-meters te faciliteren. Daarnaast is er nog de resolutie tot besluit van de coronacommissie. In puntje 33 wordt ook nog eens de vraag gesteld om de scholen concrete en duidelijke richtlijnen te geven, maar ook een snelle toegang tot de aanschaf van CO₂-meters te bezorgen, eventueel via een groepsaankoop.

De meters zijn reeds verplicht in de horeca, fitness, kapsalons en in de kleedkamers van sportclubs. Voor dat laatste bent u zelfs verantwoordelijk. Ik heb gelezen dat er ondertussen subsidies zijn voor CO₂-meters in de varkensstallen,

maar voor onze kinderen is het dan plots niet meer belangrijk. ik vind dat onbegrijpelijk.

Daarom heb ik de volgende vragen voor u, minister – we kunnen maar blijven proberen om u te overtuigen dat het echt wel nodig is. Ben u bereid het gebruik van CO₂-meters ook in de klas te verplichten? Het schooljaar is nog maar net begonnen, het is nog niet te laat. Laat ons daar nu werk van maken. indien niet, waarom niet als dat in de horeca en kapsalons en dergelijke wel het geval is en daar wel bruikbaar wordt geacht? Bent u bereid extra budget vrij te maken zodat er in elke klas in Vlaanderen en Brussel een CO₂-meter hangt? Zult u er in ieder geval voor zorgen dat scholen concrete, duidelijke richtlijnen krijgen over de inzet en aankoop van CO₂-meters? Herinner u de meters in Brugge die werden aangekocht en totaal onbruikbaar bleken. Dat is ook te gek voor woorden. Zult u, als u ze zelf niet wilt aanschaffen of betalen, ervoor zorgen dat de scholen zo snel mogelijk toegang krijgen tot CO₂-meters via een groepsaankoop, zoals in de resolutie met corona-aanbevelingen wordt gevraagd?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, mijn vraag gaat over de versoepelde subsidieprocedure voor investeringen voor ventilatie in scholen. Het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) verleent subsidies aan scholen via een aantal procedures. Ook voor structurele werken voor ventilatie kunnen scholen op bepaalde voorwaarden een beroep doen op extra middelen.

Voor het gewoon en buitengewoon basisonderwijs bedraagt de subsidie 70 procent van de subsidiabele kostprijs. Voor het secundair onderwijs, internaten, centra voor volwassenenonderwijs en centra voor leerlingenbegeleiding is de subsidie 60 procent van de subsidiabele kostprijs.

Wie recent een subsidie kreeg, moet volgens de huidige regelgeving wel twee jaar wachten om een nieuwe aanvraag in te dienen. Maar vandaag wordt er blijkbaar soepeler omgesprongen met deze wachttermijn van twee jaar voor dossiers rond ventilatie, hoorden we in het VTM-nieuws van maandag 30 augustus. Uw kabinet zegt dat ze de scholen toch aanraden om hun subsidiedossiers voor ventilatie in te dienen, omdat ze door corona soepeler omspringen met die termijn van twee jaar. Per dossier zal gekeken worden of de subsidies al dan niet toegekend kunnen worden. Maar op de website van AGION staat geen melding van een eventuele versoepeling van de procedure.

Minister, klopt het dat de aanvraagprocedure voor dossiers rond ventilatie soepeler wordt toegepast? Zo ja, wat houdt deze versoepeling precies in? Welke maatregelen werden aangepast? Voorziet u ook extra budget om deze dossiers sneller goed te keuren? Zo ja, over hoeveel extra middelen gaat het? Plant u nog een communicatiecampagne rond deze versoepelde subsidieprocedure? Zo ja, wanneer gaat die van start?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Allereerst, collega Goeman, u blijft uw vraag maar herhalen, u denkt daar wat politieke munt uit te slaan. Ik zal u nog eens diets maken – zonder volledig in herhaling te vallen – dat wij, nog voordat u daar politieke winst in zag, een ventilatiebeleid hebben uitgestippeld.

Ik moet u toch met aandrang opnieuw verzoeken om toch wel eens kennis te nemen van datgene wat al bestaat, wat al vrij lang bestaat. We hebben experts samengebracht. We hebben draaiboeken uitgewerkt. We hebben richtlijnen, die we later nog verfijnd hebben door een daartoe speciaal opgerichte werkgroep ventilatie, waaraan ook virologen en experts inzake ventilatie en luchtkwaliteit

deelnamen. Die richtlijnen hebben scholen geholpen om zelfs tijdens de wintermaanden efficiënt te verluchten en te ventileren. In onze richtlijnen zijn bovendien de technische vereisten opgenomen waaraan een CO₂-meter moet voldoen. Noteer misschien <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/coronamaatregelen-verlucht-en-ventileer-voldoende> en <https://www.zorg-en-gezondheid.be/tips-voor-een-goede-co2-meter>, waar alle technische specificaties en vereisten staan opgesomd. Ik moet wederom vaststellen dat het politieke belang dat u hecht aan een CO₂-meter, niet recht evenredig is met uw kennis ervan. Daar staat gespecificeerd wat een goede CO₂-meter is en hoe je daarmee aan de slag kunt.

Wat de financiering betreft, verwijst u naar een resolutie van 16 december 2020. Ik kan misschien verwijzen naar gewone krantenartikels. Als u dan geen websites leest, kunt u misschien de krant lezen. Deze is gratis, want het is De Zondag. 'Extra poetspersoneel en CO₂-meters op school': dat is van 6 september 2020. September komt vóór december, ook in 2020. Het ging hier over 17 miljoen euro extra middelen die we aan de scholen hebben overgemaakt. Dat is geld dat voorzien was voor veiligheidsmaatregelen, ook expliciet voor CO₂-meters in scholen. Het staat er. Toch blijft u maar doen alsof we daar geen belang aan hechten. In totaal is meer dan 60 miljoen euro – we hebben dat in verschillende schijven uitgekeerd – voor die doelstelling uitgetrokken.

Uw riedeltje is dat ik dat moet verplichten, moet opleggen en afdwingen. Is een CO₂-meter verplicht? Ja, die is verplicht daar waar dat nodig is. Een CO₂-meter is verplicht daar waar die nodig is. Wie beslist daarover? Dat is de preventieadviseur. Waarom? Omdat die mensen daarvoor zijn opgeleid, zoals blijkt dat niet iedereen daarvoor is opgeleid. Zij oordelen daarover, net zoals directies en scholen. Ik heb er vertrouwen in dat directies en preventieadviseurs zelf een lokale inschatting kunnen maken – eerder dan u dat doet vanuit uw stoel – waar een CO₂-meter het beste moet worden geplaatst. We doen dus opnieuw een beroep op de expertise van die mensen, die we uitermate waarderen, appreciëren, niet alleen in woorden maar ook in daden. Daar kom ik straks misschien op terug. Zij vergewissen zich altijd ter plaatse van de veiligheid van de lokalen en kunnen in lokalen waar dat nodig is maatregelen opleggen. Dan kan zijn een CO₂-meter verplichten ingeval van twijfel, het beperken van de capaciteit of gewoon een lokaal sluiten. Dat gebeurt ook. Er is een duidelijk draaiboek ter beschikking van scholen met de te nemen maatregelen. U wantrouwt preventieadviseurs, scholen en directies, ik niet.

Op de middellange en lange termijn kunnen vanzelfsprekend meer ingrijpende maatregelen genomen worden om de luchtkwaliteit op school te verbeteren, want CO₂-meters ventileren natuurlijk niet – was dat maar zo. De coronacrisis heeft het belang van gezonde binnenlucht definitief onder de aandacht gebracht, ook al was men daar in de vorige regeerperiode ook al mee bezig, maar dan vanuit een heel ander perspectief. Toen ging het over luchtkwaliteit en luchtvervuiling. Dankzij dat gegeven is er ook al vervroegde aandacht geweest voor ventilatie. Ook in de komende jaren zal dit een aandachtspunt blijven. Luchtkwaliteit is immers niet alleen een wapen in de strijd tegen covid, het heeft ook tal van andere gezondheidsvoordelen. Daarom werd er nu ook een schoolventilatiegids van Agoria gepubliceerd, die werd opgemaakt in samenwerking met de onderwijsverstrekkers. Die gids bevat een handige beslissingsboom die helpt om het meest geschikte systeem uit te kiezen.

Wat verbouwingen met betrekking tot ventilatiesystemen betreft, mevrouw Vandromme, heeft AGION verschillende subsidieprocedures ten behoeve van de inrichtende machten. Alle aanvragen vanuit de inrichtende machten konden tot nu toe via de bestaande procedures verlopen. Ventilatielampen komen hierbij in aanmerking voor de zogeheten verkorte procedure. Voor het gesubsidieerd onderwijs werden alle werken tot nu toe goedgekeurd binnen de reguliere subsidieprocedures en middelen van AGION. Het uitgetrokken budget voor die verkorte procedures

bedraagt 35 miljoen euro. Als er een stijging komt van de aanvragen, kunnen we bekijken hoe we budgetten kunnen verschuiven. Die 35 miljoen euro is gebaseerd op het verleden. Als er nu meer vragen zijn in het kader van de verkorte procedure, dan kunnen we wel met budgetten schuiven, iets meer langetermijnbudgetten verschuiven naar de verkorte procedure. Dat is een mogelijkheid.

Het klopt dat de algemene regel inhoudt dat er slechts om de twee jaar een goedkeuring van dossiers binnen de verkorte procedure kan plaatsvinden. Dit vloeit voort uit de spelregels die AGION zelf hanteert. Dat is niet decretaal veranderd, maar gewoon hun werkwijze, altijd geweest. De raad van bestuur kan hiervan afwijken voor specifieke dossiers. Mede op mijn vraag blijkt dat de raad van bestuur in het geval van ventilatiedossiers inderdaad bereid is om daar flexibel mee om te gaan. U hebt gelijk dat, als dat niet aangeduid staat op de website van AGION, dat beter gebeurt. Dat is zeker zo. Ik denk dat we daar wel goed bezig zijn.

De investeringsbudgetten voor deze regeerperiode bedragen 3 miljard euro, waarbij altijd de meest moderne, veeleisende ventilatievoorwaarden worden gehanteerd. Dat zijn de ventilatienormen van het moment. Het gebeurt al sinds 2006 dat we voor elke infrastructuurinvestering de meest actuele ventilatieverplichtingen opleggen. Voor alle investeringen die sinds 2006 zijn gebeurd – ik zeg even uit het hoofd dat dit een ordegrootte van 7 miljard euro is – en voor alle engagementen die we nemen voor de toekomst, gelden altijd de modernste vereisten inzake ventilatie.

De voorzitter: De fysieke vergaderingen zorgen voor pittigere debatten.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Bedankt, meester Weyts, voor uw les, maar ik begrijp nog altijd niet hoe u hier met de regelmaat van de klok in het parlement komt doceren over het belang van 'meten is weten' – of het nu gaat over taalscreening voor kleuters of over standaardtesten in het basis- en secundair onderwijs – om dan plots, als het gaat over het meten van de luchtkwaliteit, te komen zeggen dat het allemaal helemaal niet meer zo belangrijk is, terwijl alle experts blijven onderstrepen dat het belangrijk is om leerkrachten alert te houden en om te weten wanneer het tijd is om te verluchten. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Dat is cruciaal in de strijd tegen corona, cruciaal om het aantal besmettingen en quarantaines te voorkomen. Dat is ook de reden waarom het op andere plaatsen verplicht wordt: omdat het een goede manier is om aan de alarmbel te trekken als er verlucht moet worden.

Ik wantrouw preventieadviseurs helemaal niet, maar ik vraag mij vooral af wat u dan voorstelt. Wat is uw alternatief om te weten wanneer er een probleem is? Ik krijg een bericht van een leerkracht die vraagt wat ze dan moeten doen. Moeten preventie- of secretariaatsmedewerkers dan de hele dag van klas tot klas gaan om dat ding in het stopcontact te steken, tien minuten wachten en dan beslissen of er een raam open moet? Dat is toch niet serieus. Ja, ik heb de richtlijnen en de draaiboeken gelezen. Daar staat inderdaad in wat de CO₂-normen moeten zijn in een klas, maar je moet toch weten wanneer er zich een probleem voordoet. Met richtlijnen alleen zullen we er niet geraken.

Ik stel alleen vast dat het budget dat u tot dusver hebt uitgetrokken voor extra coronamaatregelen, blijkbaar niet voldoende is, want dat scholen vandaag op heel veel plaatsen geen CO₂-meter hebben hangen, en ik lig daar echt wakker van. Ik vind inderdaad dat u als minister de verantwoordelijkheid hebt om daar iets aan te doen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Dat corona ons wat meer heeft geleerd over de luchtkwaliteit, is een waarheid als een koe. Dat Agoria een zeer interessant document heeft, klopt ook. Ik heb het nagelezen.

Wat de preventieadviseurs betreft – zonder het gras voor de voeten van de heer Danen te willen wegmaaïen –, is mijn pleidooi om die mensen te erkennen en te weten wie ze zijn. U gaf in een schriftelijke vraag aan dat we eigenlijk geen zicht hebben op het aantal preventieadviseurs, wie ze zijn en wat hun opleiding is. Daar is nog werk aan de winkel.

Ik heb zelf ook een bevraging georganiseerd, omdat ik wel eens wilde weten wat er leeft, wat er klopt – want we horen van alles –, hoe mensen omgaan met de ventilatienoodzaak, wat de vragen zijn, hoe we ze vanuit Brussel kunnen helpen. Want dat is toch onze taak, denk ik: we kunnen veel ruziemaken, maar we moeten ook oplossingsgericht werken. Ik heb van 220 scholen antwoord gekregen. 43 procent van de respondenten liet weten dat de bestaande subsidiekanalen onvoldoende bekend zijn. Ik apprecieer het dat u zegt dat we misschien inderdaad moeten bekendmaken dat er afgeweken kan worden van de termijn van twee jaar. We kijken uit naar de website van AGION waar dat wordt aangepast, zodat men goed weet wat de mogelijkheden zijn.

Het is niet evident om in een bestaand gebouw de ventilatie zomaar aan te passen, maar toch is het een prioriteit. Minister, als ik er de conceptnota Scholenbouw 2.0 op nalees, staat er maar een heel klein luikje in rond ventilatie. Ik stel voor dat dit misschien wordt geamendeerd en dat er een aanpassing wordt aangebracht, zodat er ook in die conceptnota voldoende aandacht voor is, dat we er allemaal van overtuigd zijn dat het een heel belangrijk iets is en dat scholen ook weten welke middelen er voorzien worden.

Dank u wel dat we de scholen duidelijk kunnen maken dat die procedure wat versoepeld is.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Mevrouw Goeman, er moet me toch iets van het hart. U laat altijd uitschijnen – en met u ook een aantal experts op Twitter – dat als je niet voor verplichte CO₂-meters in elke klas bent, je tegen CO₂-meters bent. Maar niets is minder waar. Ook onze fractie en ook het beleid van de minister – hij heeft het net toegelicht – is voor het gebruik van CO₂-meters, voor het in kaart brengen, voor het meten, maar we hebben wel vertrouwen in de preventieadviseur, die het terrein kent en een inschatting kan maken van het lokaal. Als een lokaal met de modernste ventilatietechnologie is uitgerust, dan is het minder zinvol om permanent te meten of is het niet nodig, omdat we weten dat er goed geventileerd wordt. Het heeft dan geen toegevoegde waarde om daar een CO₂-meter te hangen. Je hebt andere lokalen waar dat minder duidelijk is en waar zo'n CO₂-meter kan helpen om de toestand in te schatten. Zoals de minister zegt, zijn er ook lokalen waar je tien CO₂-meters mag hangen, maar die nooit genoeg geventileerd of veilig zullen zijn. Die kunnen we tijdens deze pandemie dan tijdelijk niet gebruiken. Dat is dan de conclusie. Maar nu doen alsof je door tegen een verplichting in elke klas te zijn absoluut onverantwoord bezig bent en niet aan veiligheid werkt, vind ik een karikatuur.

Minister, er zijn al heel wat middelen vrijgemaakt. De koepels hebben ook groepsaankopen gedaan. Hebt u er zicht op hoeveel CO₂-meters er daadwerkelijk zijn aangekocht? Dat zou het debat ook wel een heel stuk nuanceren, denk ik. Nu wordt er een beetje gedaan alsof het alles of niets is, maar de middenweg, de realiteit is dat er al heel wat middelen zijn gegaan naar die CO₂-meters, dat er heel

wat zijn aangekocht. Het zou de zaak misschien een beetje nuanceren als we een zicht krijgen op hoeveel. Hebt u daar een zicht op?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Als de situatie zou zijn zoals de minister die verwoordt, dan zou ik zeggen: goed zo, verder zo. Maar ik denk dat de realiteit anders is. Dat bleek ook uit de studie waar mevrouw Vandromme naar verwees, die ze zelf heeft gedaan met een aantal collega's. Daaruit bleek dat 40 procent van de scholen – het was weliswaar een beperkte steekproef, maar toch – geen of weinig zicht heeft op de luchtkwaliteit in de klas. Dat is toch wel een groot probleem. Dat is iets helemaal anders dan wat u zegt, minister. Ik zou het niet willen voorstellen alsof alles oké is, alsof alles goed gaat, alsof we overal zicht op hebben. Dat is niet het geval.

Er wordt ook gezegd dat een vijfde van de scholen zelfs geen risicoanalyse voor elk klaslokaal heeft laten uitvoeren. Dat is wel een probleem. Want dan weten we niet wat de luchtkwaliteit en de situatie daar is. Als we de quarantaineregels willen versoepelen – waar ik ook wel voor te vinden ben – dan moeten we wel minstens zorgen dat de luchtkwaliteit in de klassen goed is. Vandaag weten we daar veel te weinig over.

Mijn bijkomende vraag is dus wat u wilt doen om daar een beter zicht op te krijgen. Want de situatie is niet zoals u ze schetst.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Mijnheer Coel, u hebt het over lokalen waar meters niet nodig zijn omdat er daar een goede luchtkwaliteit of een goede ventilatie is. Ik denk dat zulke lokalen in ons onderwijs jammer genoeg in de minderheid zijn. De schoolgebouwen waar ik kom, zijn meestal nogal oud en slecht geventileerd.

Minister, het is toch vreemd dat er, wanneer ik bij de kapper zit voor een 'groot onderhoud', een CO₂-meter hangt terwijl er soms maar drie mensen aanwezig zijn, maar dat dit in een klas niet verplicht is. Ik zal zeker niet ontkennen dat u budgettaire inspanningen geleverd hebt. Ik stel ook voor dat de scholen die budgetten daarvoor gebruiken. Als ze die daar niet voor gebruiken, zou het misschien goed zijn als u hen daartoe dwingt. Mijn persoonlijke ervaring is namelijk dat ik, als ik ergens ging lesgeven, eerst alle ramen openzette. Dat was nog voor corona. De luchtkwaliteit in onze Vlaamse scholen is slecht; zelfs los van de coronacrisis zouden die CO₂-meters een zeer goede zaak zijn. Ik zeg zeker niet dat u niet genoeg gedaan hebt of dat er niet genoeg budgetten zijn. Maar ik zou toch de scholen ertoe aansporen, met lichte dwang, om in elke klas een CO₂-meter te installeren.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik wil nog wat aanvullen. Tijdens de eerste week van het schooljaar heb ik met een oud-collega, een preventieadviseur, eens een ronde gegaan, om te bekijken wat die man zoal te doen heeft op een dag. Ik kan u verzekeren dat dat best veel werk is en dat het hopeloos is om een rondgang te doen langs alle klassen om daar met een CO₂-meter alles te meten. Dat gaat echt niet. De realiteit is dat vele scholen slechts een beperkt aantal meters hebben aangekocht – maar dat is al iets. Er zijn echter tientallen klassen, die je niet allemaal kunt monitoren.

Daarom doe ik de volgende oproep. U zegt dat het budget er momenteel niet is om dat voor elke klas op te leggen. Ik kan daar inkomen. Het is een realiteit dat

er te weinig meters werden aangekocht. Maar als er toch al een meter per gang aanwezig zou zijn, per vijf klassen, dan kan er elke dag gemeten worden in een andere klas. Daarmee responsabiliseer je ook de leerkrachten om daarnaar te kijken. Ik heb ook gemerkt dat al die kinderen dat heel interessant vonden als je met een meter in de klas kwam, omdat ze dan eindelijk kunnen weten of de lucht daar goed is. Dat ging dan nog om lokalen die mechanisch geventileerd werden. Overigens was die meting daar in orde. Maar ik wil erop aandringen om niet enkel te steunen op de preventieadviseur maar ook werk te maken van een veel groter aantal meters, zelfs al kan het dan niet in elke klas zijn.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mevrouw Goeman, blijkbaar is de liveverbinding met het Vlaams Parlement uitgevallen. Men heeft dus uw politieke framing moeten missen in de talloze Vlaamse huiskamers, een politieke framing waarbij u het altijd doet voorkomen alsof je, als je CO₂-meters niet verplicht, tegen CO₂-meters en tegen ventilatie bent. Eigenlijk is de waarheid dat, nog voor u daar enig politiek gewin in zag om altijd maar over die thematiek te beginnen, wij al lang bezig waren met draaiboeken, richtlijnen en specificaties op technisch en ander vlak. Via AGION hebben we heel wat inspanningen geleverd. We houden ook de vinger aan de pols via de onderwijsinspectie, die ook bevestigingen uitvoert. We weten dat drie vierde van de scholen daar effectief mee aan de slag gaat, terwijl andere zeggen dat ze beschikken over moderne infrastructuur of mechanische ventilatie. Elke school is anders, elk klaslokaal is anders. Net daarom hebben we die preventieadviseurs: om na te gaan welke maatregelen geschikt zijn op welke locaties. Dat is vertrouwen geven, in plaats van alles via regeltjes te verplichten. Ik heb gemerkt dat u enerzijds uw appreciatie uit voor de preventieadviseur, maar anderzijds blijkbaar niet gelooft wat die preventieadviseurs allemaal opleggen. Dat gelooft u niet, daar hebt u geen vertrouwen in. U moet toch wat consequent zijn.

Ik kan u nog meegeven dat AGION de info over ventilatie op zijn website extra onder de aandacht heeft gebracht. Het agentschap heeft ook een specifieke rubriek over ventilatie. Ook in de maandelijkse nieuwsbrief Focus op Scholenbouw wordt daar aandacht aan besteed. AGION heeft op zijn website ook de bestaande rubriek Binnenluchtkwaliteit uitgebreid met extra pagina's over ventilatie en COVID-19. Het agentschap zegt dat het ook gecommuniceerd heeft, in de brieven bij de dossierbehandeling, over de subsidiemogelijkheden voor structurele aanpassingen inzake ventilatie en verluchting. Er zijn ook online webinars, die overigens nog altijd ter beschikking zijn. Die kunt u misschien eens consulteren, mevrouw Goeman, om dan toch enigszins op de hoogte te zijn van wat wij doen met CO₂-meters en met de ventilatieproblematiek in globo.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, wat mij interesseert, is de realiteit op het terrein. Ik kan alleen maar vaststellen dat er nog altijd veel scholen zijn zonder CO₂-meter of dat er in ieder geval vandaag niet in elke klas een CO₂-meter hangt. Wat mij betreft, heeft elk kind in elke klas recht op gezonde lucht. Daarom vind ik dat u als minister uw verantwoordelijkheid moet nemen om dat goed te kunnen monitoren. Dat kan alleen door dat verplicht te maken in elke klas en door daar als minister het nodige budget tegenover te stellen. Ik stel vast dat er in het kader van Vlaamse Veerkracht 3,4 miljard euro wordt vrijgemaakt en dat u daarvan een belangrijk aandeel hebt binnengehaald voor het onderwijs. Dat kunnen wij alleen maar toejuichen. Maar dan begrijp ik niet dat er geen geld is voor CO₂-meters, want investeren in een CO₂-meter is investeren in preventie, preventie die ook rendeert, niet alleen in de strijd tegen corona maar ook op langere termijn. Dat moet een standaardbeleid worden, omdat we weten dat een goede luchtkwaliteit belangrijk is voor de concentratie en voor een hogere productiviteit van leerlingen.

Met een CO₂-meter vandaag garandeer je ook dat er minder besmettingen zijn in klassen en dat we inderdaad kunnen nadenken over het versoepelen van de quarantaine. Dat mag iets kosten, wat ons betreft, want als je dat niet doet, zal de kostprijs veel hoger liggen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister, nogmaals, om die procedure wat eenvoudiger te maken. Ik zou graag hebben dat er ook snel duidelijkheid komt voor de schoolbesturen, zodat ze vroeger dan binnen twee jaar een nieuwe procedure kunnen opstarten. U hebt niet geantwoord op mijn vraag over de conceptnota Scholenbouw 2.0. Ik denk dat het toch echt wel belangrijk is dat we weten wat de beleidslijnen zijn inzake schoolinfrastructuur en wat het aandeel ventilatie daarin is. Ik wil voorstellen om dit echt op te pakken en om dit ook te vermelden in een soort van amendement of conceptnota 3.0, opdat we heel duidelijk weten wat uw beleidslijnen zijn omtrent de ventilatie binnen scholen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de belofte van gratis laptops in het onderwijs
– 4346 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de onduidelijkheid over de werkelijke kostprijs voor ouders van de hardware in het kader van Digisprong
– 4362 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de problemen met de opstart van Digisprong
– 4374 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van Digisprong en de manier waarop scholen hun laptopproject uitrollen
– 4444 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers, u hebt een enorm uitgebreide vraag ingediend. U mag die altijd samenvatten.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

– *Loes Vandromme treedt als voorzitter op.*

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, in het kader van de relanceplannen maakt u met de Vlaamse Regering eenmalige middelen vrij voor Digisprong, het grote digitaliseringsplan voor het onderwijs. Dat kunnen we alleen maar toejuichen. Dat moet ervoor zorgen – dat heb ik u verschillende keren horen zeggen – dat elke leerling vanaf het vijfde leerjaar een gratis laptop krijgt. Daarvoor

wordt 290 euro per leerling voorzien in het vijfde en zesde leerjaar en 510 euro voor leerlingen in het secundair onderwijs.

Dat is een ambitieus plan, dat scholen wel voor een aantal belangrijke keuzes plaatst over het inzetten van die middelen. Tijdens de bespreking van Digisprong in de commissie maakte u alvast duidelijk dat het de bedoeling is dat scholen eigenaar blijven van de aangekochte toestellen. Er zouden ook bruikleenovereenkomsten aan de scholen worden bezorgd die 'alle aspecten regelen'.

Maar bij de start van het schooljaar, zo hebben we kunnen lezen, blijkt dat elke school Digisprong op een andere manier aanpakt. Daar valt op zich iets voor te zeggen. Ik heb het vooral over het financiële aspect. Er zijn scholen die inderdaad eigenaar blijven van de aangekochte toestellen en die – zoals u beloofde, minister – deze gratis ter beschikking stellen, eventueel gekoppeld aan een jaarlijks bedrag voor een verzekering. Dat lijkt me niet meer dan normaal. In sommige scholen mogen de leerlingen dan hun toestel naar huis meenemen, in andere niet.

Daarnaast zijn er scholen die het principe van 'bring your own device' hanteren. Dat betekent dat leerlingen zelf een toestel moeten aankopen, eventueel via de school. Hier is dus helemaal geen sprake van gratis laptops. De factuur voor de laptops wordt eigenlijk doorgeschoven naar de ouders, met bedragen die oplopen tot 500 euro, lees ik. Dat is een hoog bedrag. Voor veel gezinnen is het echt niet gemakkelijk om in het begin van het schooljaar ineens zo'n bedrag op tafel te leggen, al wordt in sommige scholen een deel van dat bedrag terugbetaald via de schoolfactuur. De conclusie blijft ook daar dat een deel van die 510 euro helemaal niet wordt besteed aan de beloofde gratis laptops.

Wat me vooral veel zorgen baart, is dat dit er in een aantal scholen voor zorgt dat sommige leerlingen opnieuw zonder laptop in de klas te zitten en dat dus het gevaar bestaat dat Digisprong in feite de digitale kloof alleen maar groter maakt.

Ik heb daarom de volgende vragen voor u, minister.

Hoe rijmt u de belofte van gratis laptops met het compleet gebrek aan richtlijnen daarover bij het ter beschikking stellen van het Digisprongbudget per school?

Blijft u überhaupt bij uw standpunt dat die laptops gratis moeten zijn?

Bent u het ermee eens dat een laptop vandaag behoort tot het basismateriaal om de lessen te kunnen volgen, zowel in het vijfde en zesde leerjaar als in het secundair onderwijs?

Blijft u bij uw standpunt dat de school eigenaar moet blijven van de laptop? Dat is namelijk dikwijls niet het geval, ondanks het feit dat u dat gezegd had.

Hoe staat u tegenover scholen die het 'bring your own device'-principe hanteren?

Op welke manier wilt u vandaag garanderen dat elk kind dankzij Digisprong ook daadwerkelijk toegang heeft tot een laptop? Ik denk dat dat sowieso het uitgangspunt was van heel de operatie.

Hoe zult u ervoor zorgen dat de hoge factuur van een toestel niet naar de ouders wordt doorgeschoven?

En ik kan maar blijven proberen: denkt u niet dat een maximumfactuur ook in het secundair onderwijs de beste garantie is dat scholen de laptopfactuur niet linea recta doorschuiven naar de ouders, zoals vandaag helaas te vaak gebeurt?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik zal mijn inleiding overslaan en me beperken tot de vragen. U hebt toch de schriftelijke versie ontvangen. Ik wil erop hameren dat er toch een slechte communicatie geweest is. Er werd gecommuniceerd dat er gratis laptops zouden komen vanaf het vijfde leerjaar, maar uiteindelijk blijken die laptops in heel veel gevallen niet gratis te zijn.

Ik heb daarom de volgende vragen.

Hoe denkt u over het feit dat sommige scholen hun pedagogische vrijheid gebruiken om leerlingen een veel duurdere laptop te laten aankopen, een laptop die soms niet nodig is om de eindtermen of leerplandoelstellingen van hun studierichting te behalen?

Mevrouw Goeman vroeg het zonet ook al: hoe verklaart u dat, ondanks eerdere verklaringen, er toch scholen zijn waar de leerling en niet de school eigenaar wordt van het toestel? Hebt u ons, het parlement, de scholen en het publiek hierover dus slecht ingelicht en kunt u nu zeggen hoe de vork hier aan de steel zit?

Mijn volgende vragen gaan over het doorrekenen van de kosten verbonden aan het installeren van extra digitale en elektrische infrastructuur via de 'laptoprekening'. Scholen gaan plots veel meer laptops gebruiken, maar daarvoor moet ook de infrastructuur aanwezig zijn. Mogen scholen het budget dat wordt toegekend voor de eerste pijler – de hardware – ook gebruiken voor de digitale en elektrische infrastructuur op school of is dit budget enkel bedoeld voor het toestel voor de leerlingen? Is het genoemde bedrag van 510 euro voor die laptops ook inclusief de 40 euro die u uittrekt voor infrastructuur, of exclusief die 40 euro? Voor veel scholen blijkt dat niet zo duidelijk. Had hier niet beter over gecommuniceerd moeten worden zodat scholen met een beperktere digitale infrastructuur daar beter rekening mee zouden kunnen houden? Is het wel gewettigd dat scholen deze meerkost voor digitale en elektrische infrastructuur op school doorrekenen aan de leerlingen, vooral aan hun ouders? Scholen krijgen daar normaal gezien toch een werkingsbudget voor. Zullen er in de toekomst ook verdere impulsen komen voor scholen met een verouderde infrastructuur om die beter te voorzien van elektrische en digitale infrastructuur zodat we in de toekomst dergelijke doorrekeningen naar de ouders kunnen vermijden?

En dan is er ook nog de discussie over de correctheid van die 510 euro. De koepel van het katholiek onderwijs zegt dat er een verkeerde telling is gebeurd en dat het bedrag lager ligt. Klopt dat? Had dat vermeden kunnen worden door anders of eerlijker te communiceren op basis van de prognose van het aantal leerlingen in het lager onderwijs op het moment dat het budget werd bekendgemaakt? Wordt er op basis van de nieuwe tellingen een budgettaire bijstelling voorzien? Gezien de grote verschillen tussen scholen brengt in bepaalde scholen Digisprong grotere kosten voor de leerlingen of hun ouders met zich mee. Veel van deze scholen waren ook al scholen die men tot het duurdere segment in ons onderwijs rekent. Dreigt, zoals mevrouw Goeman juist zei, Digisprong, dat goede bedoelingen heeft, perverse effecten te hebben en de sociale en digitale kloof alleen maar te vergroten? Treft u maatregelen, minister, om deze situatie te verhelpen?

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik ga het voorbeeld volgen en meteen overgaan naar mijn vragen.

Minister, op welke manier houdt u rekening met eventuele vertragingen in de uitrol van Digisprong door de massale vraag naar ICT-toestellen?

Heel wat scholen hebben moeite om een geschikte ICT-coördinator te vinden. Op welke manier wilt u, naast de uitbouw van een apart ambt, de job aantrekkelijker maken?

U kondigde ook een digitale tool voor de schoolbesturen aan waar ze kunnen rapporteren over de aanwending van de Digisprongmiddelen. Hoever staat het met deze tool?

Een belangrijke ondersteunende factor bij die digitale omslag wordt het kenniscentrum Digisprong. Hoever staat het met de uitrol hiervan?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Zoals bekend heeft deze regering heel wat geld voorzien voor Digisprong. Minder bekend – en daarom wil ik het even zeggen – is dat dat bedrag oploopt naargelang de leerling opschuift in de studieloopbaan. Voor basisscholen werd er 25 euro per leerling voorzien voor gedeelde toestellen. Voor de leerlingen van het secundair onderwijs wordt er 510 euro per leerling voorzien voor meer geavanceerde toestellen.

Ook bekend, maar misschien niet bij iedereen, is dat dit relancemiddelen zijn en per definitie eenmalig. U hebt al aangegeven, minister, dat u een recurrent vervolg van 37,5 miljoen euro per jaar voorziet, en dat er een grondige evaluatie komt. Op basis van deze evaluatie zal het vervolgtraject bepaald worden. Dat zal dan misschien voor uw opvolger zijn – of misschien bent u dat zelf wel, wie weet.

Het uitgangspunt van Digisprong is dat elke leerling over een eigen ICT-toestel beschikt. Zoals mevrouw Beckers al zei, gaan de scholen daar op een heel eigen manier mee om. De autonomie van de scholen laat dat toe. Sommige scholen kiezen ervoor om zelf eigenaar te blijven van de toestellen, terwijl in andere scholen de leerling eigenaar wordt van het toestel. Dit verschil in aanpak uit zich ook in de factuur die de ouders toegeschoven krijgen. De ene school vraagt nauwelijks geld, terwijl andere scholen tot 500 euro en meer vragen. Dat moeten ouders boven op het subsidiebedrag betalen.

Minister, het inzetten van 375 miljoen euro uit de relancemiddelen zorgt de komende twee jaar voor een snelle digitalisering van het onderwijs. Dat was ook echt wel nodig. Na deze twee jaar hebt u al een recurrent vervolg van 37,5 miljoen euro per jaar voorzien.

Afhankelijk van de strategie die de scholen hanteren, zullen er jaarlijks nieuwe investeringen moeten gebeuren om de nieuwe leerlingen van een laptop te voorzien. Zullen de huidige voorziene middelen behouden blijven? Zal het budget van 37,5 miljoen euro volstaan om deze investeringen mee te bekostigen? Allicht niet, maar ik zou het graag uit uw mond horen.

Door de verschillende strategieën die de scholen hanteren, zullen er jaarlijks ook verschillende investeringsnoden ontstaan. Door de leerlingen aangekochte toestellen zullen volledig vervangen moeten worden wanneer zij de school verlaten. Dan zullen de scholen opnieuw moeten investeren. Als het gaat om verhuurde toestellen kunnen die wat langer meegaan, waardoor de investeringskost gedrukt zal worden.

Zullen deze scholen op dezelfde manier gefinancierd worden voor het voorzien van ICT-materiaal voor de nieuwe leerlingen?

Kunnen scholen, nadat ze aan de verplichting voldaan hebben om voor elke leerling een ICT-toestel te voorzien, eventuele overschotten inzetten voor hun algemene werking?

Mijn volgende vraag is misschien wel de meest relevante. De autonomie laat toe dat de uitrol van het project verschillend wordt ingevuld. We zien echter grote verschillen in aangerekende bedragen. Sommige scholen rekenen nauwelijks iets aan, andere meerdere honderden euro's. Wilt u inspanningen doen om die

verschillen weg te werken? ik heb begrepen dat u niet wilt weten van een maximumfactuur voor het secundair onderwijs. Misschien is er wel iets te zeggen voor een ICT-maximumfactuur, misschien kunnen we dat bedrag wel plafonneren?

Veel kinderen en jongeren kochten vorig schooljaar al een nieuw en performant toestel aan om de lessen op afstand te kunnen volgen. Nu worden ze door hun school soms verplicht om alweer een nieuw toestel aan te kopen. Het moet om dat toestel gaan, bij die leverancier. Ik vind dat een vreemde manier van werken. Vindt u dat een school kan opleggen om een nieuw, en soms duur, toestel aan te kopen bij een specifieke leverancier, terwijl de scholier al over een soortgelijk toestel beschikt?

De invulling van het project door sommige scholen maakt dat de laptop de schoolmuren niet mag verlaten. Dat is een keuze van de school. Gevolg is dat de leerling, als hij thuis verder wil werken, alsnog over een toestel moet kunnen beschikken. Komt dat tegemoet aan de doelstelling van Digisprong?

U zei eerder dat u verwachtte dat de 510 euro voor het aanschaffen van een laptop wel zou volstaan. Blijft u achter die uitspraak staan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Collega's, ik heb het ergens al eerder gezegd: afgelopen 1 september was mijn mooiste 1 september ooit. Dat had enerzijds te maken met corona en met het wegvallen van de mondkemperplicht. Anderzijds was er de start van Digisprong.

Ik ben er rotsvast van overtuigd dat, als we over afzienbare tijd terugblikken op afgelopen 1 september, dat een van de meest wezenlijke zaken is die zijn blijven hangen. De grote Digisprong voorwaarts is gezet. We hebben de coronacrisis aangegrepen om een positieve beweging te maken, een ambitieuze digitalisering door te voeren en de achterstand die we hadden inzake digitalisering in ons onderwijs om te turnen tot een voorsprong. Elke transformatie van deze omvang roept natuurlijk hier en daar weerstand en vragen op, maar ik beantwoord ze graag punt voor punt.

Zo waren er verschillende vragen over communicatie. Er werd hier gezegd dat het toch allemaal een beetje laat gecommuniceerd is. We hebben van bij het begin sterk ingezet op een goede informatiedoorstroming naar de scholen via diverse kanalen. Ik verwijs graag naar de snelheid waarmee we de website www.digisprong.be hebben opgezet tijdens de COVID-19-crisis. Deze website was al operationeel sinds november 2020. Sindsdien werd de website verder uitgebouwd met een concrete vraag-en-antwoord-rubriek en is er voorzien in een uniek contactadres voor bijkomende specifieke vragen, een-op-een. Daarnaast hebben we binnen de week nadat de eerste schijf Digisprongmiddelen werd uitbetaald een uitgebreide omzendbrief gepubliceerd met duidelijke richtlijnen. Die werd ook op de website van Digisprong geplaatst. Over de specifieke regels met betrekking tot de infrastructuurmiddelen werd ook een sessie gehouden tijdens onze Ronde van Vlaanderen. Ik denk dat de communicatie vrij tijdig gebeurd is.

Een tweede cluster van vragen gaat over de vrijheid voor het inzetten van de middelen. Het is mijn overtuiging dat Digisprong alleen een succes kan worden als we maatwerk toelaten. Scholen verschillen, leerkrachten verschillen, leerlingen verschillen. Ik geloof niet in een 'one size fits all'-beleid. Alle scholen dezelfde computer, maakt niet uit of ze al een voorsprong hebben op het vlak van digitalisering en zelf al aan de slag zijn gegaan met toestellen, of dat men van nul moet beginnen, neen, allemaal gelijk, maakt niet uit of het een technische of beroepsrichting betreft of een aso: allemaal gelijk, daar geloof ik niet in.

Ik begrijp dat sommige vraagstellers hunkeren naar een model waarin Brussel voor elke school vastlegt welke toestellen er gekocht moeten worden en wat er dan juist mee moet gebeuren. Sommige vraagstellers verlangen naar restricties, verboden, verplichtingen. Volgens mij moeten we inzake digitalisering de richting aangeven, de mogelijkheden aanreiken, maar scholen ook het vertrouwen en de verantwoordelijkheid geven om eigen keuzes te maken. Soms zullen dat keuzes zijn waar wij vragen bij hebben. Op vierduizend scholen zullen er zeker zo tussen zitten.

Het is van belang dat het ICT-beleid in de school gedragen is. Daarvoor dient ook de schoolraad. Dialoog en overleg zijn essentieel om Digisprong uit te rollen op een gedragen manier. De scholen krijgen daar voldoende tijd voor, want ik heb voorzien dat de schoolbesturen de Digisprongmiddelen nog kunnen aanwenden in het schooljaar 2022-2023 en voor sommige zelfs tot en met het schooljaar 2023-2024. 1 september is niet ineens de totale revolutie geweest van nul naar één en alle scholen tegelijk. Neen, we hebben de mogelijkheid van geleidelijke invoering, aanpassing en implementatie geboden. Dat lijkt me verstandig. Dit is een doordachte keuze geweest om zo schoolbesturen de tijd te geven om de markt grondig te verkennen en een doordacht ICT-beleidsplan uit te werken. De Vereniging Leidinggevenden Vlaams Onderwijs heeft een bevraging gehouden bij de schoolleiders. Ruim een derde van de respondenten geeft aan eerst nog een visie te willen ontwikkelen. Dat is goed: ieder op zijn eigen tempo.

Wat het doorrekenen naar ouders betreft, moedigen we steeds de schoolbesturen aan om uiterste inspanningen te leveren om zo weinig mogelijk aan de ouders door te rekenen. Vanuit de principes van zorgvuldig bestuur kunnen kosten ook niet zomaar doorgerekend worden aan de ouders.

Indien de middelen voor de passende toestellen voor leerlingen ontoereikend zijn, kunnen die aangevuld worden. Mocht dat het geval zijn, om welke vereiste dan ook, kan dit worden aangevuld met de middelen uit de bestaande generieke ICT-impuls van bijna 35 miljoen euro op jaarbasis, met de middelen uit Digisprong voor de ICT-infrastructuur van 50 miljoen euro en vanuit de reguliere werkingsmiddelen. Men beschikt nog over andere potjes.

In mijn communicatie gaf ik vanaf het begin de aanbeveling dat scholen het best zelf het eigenaarschap opnemen en goede afspraken maken met leerlingen over het gebruik. Opnieuw: kijk op digisprong.be, het staat er, het is een aanbeveling. We hebben dat gedaan op grond van een debat hier in de commissie. Met heel de politiek hebben we dat hier besproken, om bijvoorbeeld ook 'bring your own device' mogelijk te maken. De 'frontrunners', diegenen met een voorsprong, verzameld in een groep van vijftig scholen, zeiden dat ze die lijn wilden aanhouden. Ze vonden Digisprong fantastisch, maar ze waren daar al een hele tijd mee aan de slag. Ze waren eigenlijk al gesprongen. Ze wilden de middelen vooral gebruiken om nog verder te gaan. Ze wilden de 'bring your own device'-politiek handhaven, anders hoefde Digisprong voor hen helemaal niet.

Scholen beslissen zelf of ze meteen een korting van 510 euro geven op de schoolfactuur of dit spreiden. Indien er conflicten hieromtrent ontstaan, is het aangewezen dat de schoolraad bemiddelt op schoolniveau. Ik roep ook altijd op om de dialoog aan te gaan binnen de school.

De meeste scholen rekenen niets extra's aan. U baseert zich op de 'outliers'. Zijn die er? Absoluut. Vervolgens moet je nagaan waarom die betrokken school welk bedrag dan ook vraagt. We moeten ook eens kijken naar het schoolreglement. Daar moet een en ander opgenomen zijn. Als men plots voor verrassingen komt te staan, ga dan eens kijken in het schoolreglement. Bekijk eens of de engagementen die ouders en scholen zijn aangegaan, daarmee in overeenstemming zijn. Indien niet, voer dan de dialoog via de schoolraad. Als dat geen soelaas biedt, is er nog

altijd de Commissie Zorgvuldig Bestuur, die net daarvoor gecreëerd is, om in zulke conflicten te kunnen arbitreran.

In dat verband moet ik opmerken dat de Commissie Zorgvuldig Bestuur in het verleden al aangaf dat de verplichting opleggen om een laptop te kopen in het secundair onderwijs mag, op voorwaarde dat het in de bijdrageregeling staat die onderdeel is van het schoolreglement en dat verplicht wordt besproken in de schoolraad, waarin ook de ouders vertegenwoordigd zijn. Dat is een cumulatieve voorwaarde. Het moet ook nog eens passend en tijdig aan de ouders worden meegedeeld. Ouders moeten voor de aanvang van het schooljaar op de hoogte zijn van de verplichtingen die ze op zich nemen, en daarbij rust op de school een actieve informatieplicht. Als er aan die voorwaarden niet voldaan is en het bijvoorbeeld niet is opgenomen in het schoolreglement, dan vind ik dat je als ouder absoluut een punt hebt om te zeggen dat dat niet afgesproken was. In het andere geval is er natuurlijk wel een afspraak gemaakt.

Wat de digitale monitoringtool betreft, kan ik meegeven dat mijn diensten deze tool volop aan het uittesten zijn met enkele scholen. Hierbij wordt onder andere rekening gehouden met gebruiksvriendelijkheid en efficiëntie op de controle van de bewijsstukken. Voor alle duidelijkheid: we voeren dus controle uit. We hadden natuurlijk wel verwacht met vierduizend scholen dat er hier en daar een probleem zou ontstaan. We hadden daar wel op geanticipeerd en nagedacht over wie het meest beslagen is in zulke controle. We hebben het agentschap Audit Vlaanderen, dat toch wel wat expertise in zo'n zaken heeft, betrokken bij de ontwikkeling van die tool. De uitrol ervan zal worden toegelicht in een gedetailleerde omzendbrief.

Dan is er tot slot de evergreen 'de maximumfactuur secundair onderwijs'. We hebben dat hier mogelijks al eens besproken. Ik geloof niet dat je het secundair onderwijs in dezen op dezelfde manier kunt behandelen als het basisonderwijs. Er zijn de negatieve effecten, bijvoorbeeld voor het technisch en beroepsonderwijs. Daar zijn allemaal verschillende kosten. Zelfs binnen het technisch en beroepsonderwijs zijn er heel variabele kosten voor deze of gene opleiding. Dat zal ook zwaar verschillen. Uniformiteit, ook in dezen, bestaat niet. Je kunt toch niet zomaar een bedrag opleggen dat gelijk is en dat voor alle scholen geldt, omdat scholen verschillen, opleidingen verschillen, populaties verschillen, leerlingen verschillen. Als je dat gelijkschakelt, dan zal dat in verschillende scholen miserie veroorzaken en zullen uitstappen, bezoeken en allerhande activiteiten geschrapt moeten worden om tegemoet te komen aan die maximumfactuur. Iedereen gelijk, overal hetzelfde, er zijn geen verschillen meer: dat zal dan het resultaat zijn. Scholen kunnen dat dan aanvullen met inkomsten uit eetfestijnen die worden georganiseerd door altijd dezelfde leerkrachten en door altijd dezelfde ouders die meehelpan en het eetfestijn bezoeken. Ik denk dat je daar een beetje kort door de bocht gaat met dat pleidooi, maar mogelijk heb ik dat al eens gezegd.

Wat we wel als doelstelling hebben opgenomen en waar we ook actief aan werken, is kostenbeheersing op verschillende niveaus. We gaan ook een kwaliteitsalliantie aan met de uitgevers als het gaat over de invulboeken en ander didactisch materiaal. We schuiven daar echt wel aan tafel. We ondersteunen ook de vzw Krijt en hebben daarom die fusie bewerkstelligd. We hebben de Robin-pas uitgewerkt. Dat zijn allemaal nieuwe concrete initiatieven die hardmaken dat het echt wel een doelstelling is die breed binnen deze regering wordt gedragen.

Dan kom ik tot het gebruik van de middelen ICT-infrastructuur. Dat is geen 40 euro, maar 42 euro per leerling voor ICT-infrastructuur, boven op het bedrag voor het toestel. In het geval van het secundair onderwijs is dat boven op die 510 euro. Rubriek 7 bevat informatie over de concrete regels voor het aanwenden van de middelen. Ik citeer: "Indien er middelen voor de passende toestellen voor de leerlingen over zijn en de doelstelling is bereikt, kunnen deze resterende middelen

aangewend worden voor ICT-infrastructuur in de ruime zin.” Opnieuw, ga toch eens kijken op digisprong.be.

De middelen zoals beschreven in het besluit van de Vlaamse Regering moeten in eerste instantie ingezet worden voor de doelstelling waarvoor zij bedoeld zijn. Wanneer de doelstelling bereikt is met Digisprongmiddelen, kunnen die ook worden ingezet voor andere doelstellingen, zoals de ruimere ICT-infrastructuur. Wanneer een school dus reeds geïnvesteerd heeft in een toestel voor elke leerling of wanneer een school toestellen koopt die goedkoper zijn dan het bedrag dat ze krijgen per leerling, dan kunnen ze de overblijvende middelen inzetten voor hun algemene ICT-infrastructuur, onderhoud, service, digitaal lesmateriaal, software enzovoort.

Er is ook gevraagd naar de ICT-coördinatoren. We grijpen het momentum aan om de ICT-coördinatoren recht te doen en te geven waar ze recht op hebben. Het invoeren van het ambt ICT-coördinator, een ambt waarin men ook benoemd kan worden, is alvast een eerste grote stap om de job aantrekkelijker te maken en meer ICT-coördinatoren aan te trekken. Ik heb daarnet al een en ander verklapt wat betreft de knelpuntvakken – ook ICT – over zijnstroom en het meenemen van anciënniteit uit de privésector. Dat zullen we daar ook in steken. Dat is ook nog eens faciliterend.

Bovendien werden de puntenenveloppes gevoelig opgetrokken, voor een waarde van 22 miljoen euro recurrent op jaarbasis. Hiermee komen we tegemoet aan heel wat verzuchtingen van de Vlaamse ICT-coördinatoren Liga.

Er werd wat minnetjes gedaan over het bedrag van 510 euro per scholier. Ik denk dat u twee jaar geleden had geduizeld en me voor gek had verklaard als ik toen had gezegd dat we ervoor zouden zorgen dat we Digisprong zouden realiseren met onder andere 510 euro per leerling voor ICT-toestellen. Maar het is niet alleen dat. Het gaat ook over opleiding en vorming van leerkrachten om aan de slag te gaan met de nieuwe digitale mogelijkheden.

Ik wil hier toch ook eens kort de internationale en intra-Belgische situatie schetsen. Het is namelijk zo dat op dit moment heel wat Europese landen kampen met een enorme schaarste aan laptops. Wij hebben gelukkig sneller geschakeld. Zelfs met een ICT-noodoplossing heb ik 15.000 laptops van de markt afgeroomd. Diegenen die een beetje later waren, hadden niets meer, want de markt was gewoon leeggeplunderd omdat wij in één beweging op heel wat beslag hadden gelegd.

Er was de snelle en forse investering van de eerste schijf in het Vlaamse onderwijs van maar liefst 230 miljoen euro. Die heeft ervoor gezorgd dat de Vlaamse markt sneller aantrekkelijker en volwassener werd dan andere regio's en buurlanden. Plots zie ik dat de grote spelers zich beginnen te richten op de scholen. De grote spelers beginnen elkaar concurrentie aan te doen – keigoed –, niet alleen inzake ICT-toestellen maar ook op het vlak van lesmateriaal, van inhoud en andere softwaremogelijkheden. Door die boost te geven, hebben we ervoor gezorgd dat verschillende marktpartijen plots getriggerd werden en dat de concurrentiestrijd is losgebarsten. Zeer goed. Dit maakte dat scholen die klaar waren voor Digisprong, alsook de onderwijsverstrekkers, snel konden reageren ten opzichte van onze buurlanden en andere gemeenschappen door het sneller plaatsten van bestellingen, het afsluiten van raamovereenkomsten, het opvragen van offertes enzovoort.

Wat het bedrag van 510 euro specifiek betreft, kan ik enkel maar vaststellen dat commerciële spelers hun aanbod afstemmen op de investeringen van Digisprong. Als je 510 euro geeft, zal er ongetwijfeld iemand rechtstaan en vragen waarom het geen 710 euro is. Als je 710 euro geeft, dan zal een ander vragen waarom het geen 910 euro is. 510 euro is niet het resultaat van een dartspel, dan wel van een voorafgaande studie. We hebben een vooronderzoek door het Departement

Onderwijs en Vorming laten uitvoeren. Ook de bestaande raamovereenkomsten werden in deze marktverkenning meegenomen.

Tot slot was er de vraag over bijkomende impulsen. De volgende schijf voor volgend jaar bedraagt 114 miljoen euro. Er zijn ook de recurrente bedragen. Ik denk dat we financieel vanuit de Vlaamse Regering een ongelooflijke boost geven. Het zal ongetwijfeld nooit genoeg zijn. Alle scholen verschillen en op de vierduizend zijn er altijd die hun boekje te buiten gaan. Daarvoor heb ik de paden aangeduid van mogelijkheid tot beroep, maar toch altijd eerst even kijken wat de ouders voorafgaand al hebben goedgekeurd. Er zijn mogelijkheden tot beroep via de schoolraad en finaal via de Commissie Zorgvuldig Bestuur. We kunnen er op grond van dialoog en als dat niet lukt via arbitrage bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur voor zorgen dat we de meest negatieve uitwasemingen van deze grote Digisprong kunnen bekampen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Uiteraard is Digisprong positief, maar ik vind het zo ongelooflijk jammer dat al die aankondigingen over gratis laptops uiteindelijk vooral een typische 'Ben Weyts- goednieuwsshow' zijn gebleken, waarvoor sommige ouders nu ook de rekening krijgen gepresenteerd, want in sommige gevallen zijn die laptops dus helemaal niet gratis. De kwestie is absoluut niet dat scholen niet zelf moeten kunnen bepalen hoe ze een laptopbeleid vormgeven. Dat moet inderdaad op maat kunnen. Sommige scholen stonden al verder dan andere. Daar gaat het helemaal niet over. Dat vinden wij trouwens ook. Ik vind wel dat het uitgangspunt had moeten zijn dat elke school een beleid uitdokterde dat inderdaad vertrok van het idee dat elke leerling een laptop ter beschikking zou krijgen. Voor mij zijn laptops even cruciaal als schoolboeken en schrijfgerief en ze zullen dat in de toekomst nog veel meer worden. Ze moeten dus inderdaad gewoon gratis ter beschikking worden gesteld, niet alleen de komende twee schooljaren maar in de toekomst, ook als de relancemiddelen al lang zijn uitgeput. Daar zullen we van mening over blijven verschillen.

Als we dat uitgangspunt betonneren, dan is de maximumfactuur voor mij echt het enige mogelijke sluitstuk van een kostenbewust beleid, want anders zul je toch altijd naar een situatie gaan waarbij er dure scholen en goedkope scholen zijn. Er zijn inderdaad veel goedkope scholen die vandaag bewijzen dat het mogelijk is om met die 510 euro gratis laptops ter beschikking te stellen. Maar er zijn ook dure scholen die wel kosten aanrekenen. 500 euro aan het begin van elk schooljaar voor een laptop, zeker als je meerdere kinderen hebt, is voor veel gewone Vlamingen onbetaalbaar.

Dan zwijg ik nog over de scholen waarvan je je soms kunt afvragen of ze niet bewust de kosten opdrijven omdat ze een bepaald publiek willen buitenhouden. Dan kunnen al uw goedbedoelde aanmoedigingen om het kostenbewust aan te pakken niet helpen. Voor mij is het heel duidelijk: elke school die op die manier probeert te functioneren, is er eentje te veel. Voor mij moet niet je portemonnee bepalen welke school je kunt kiezen. Dus is de maximumfactuur het enige antwoord. Dat kan uiteraard gedifferentieerd op basis van de richtingen. Ik snap ook wel dat je daar niet één bedrag op kunt plakken.

Ik hoop dat u het in ieder geval met mij eens bent, of het nu gaat over digitalisering of het ter beschikking stellen van laptops of al het andere basismateriaal dat je nodig hebt om je schoolcarrière tot een goed einde te brengen, dat we niet kunnen aanvaarden dat er scholen zijn waar sommige leerlingen geen toegang toe hebben omdat ze te duur zijn. Andere scholen slagen er wel in om betaalbaar onderwijs aan te bieden, en zo zou het moeten zijn voor iedereen.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik begrijp dat u de vrijheid laat voor het inzetten van de middelen, dat u mogelijkheid geeft tot maatwerk. Dat is allemaal te begrijpen, zeker gelet op de vrijheid van onderwijs die in ons land heerst en heel erg belangrijk is.

Er is natuurlijk wel een verschil tussen vrijheid laten maar toch ook een duidelijk kader, duidelijke regels creëren zodat excessen niet zouden voorkomen. U zegt dat men naar de schoolraad kan gaan en naar de Commissie Zorgvuldig Bestuur, en dat is allemaal waar, maar een alleenstaande moeder die hard moet werken, zal natuurlijk minder geneigd zijn om in die schoolraad vertegenwoordigd te zijn omdat ze daar de tijd niet voor heeft en misschien ook niet weet hoe ze dat moet doen. Daarom was het beter geweest dat de regels zodanig waren dat excessen niet konden voorkomen.

Hetzelfde met de discussie over 'bring your own device'. Er waren inderdaad pioniersscholen die niet mochten worden gestraft, maar blijkbaar zijn er toch ook scholen die nu pas met die laptops beginnen en leerlingen toch verplichten om een eigen toestel aan te kopen. Dat kan toch niet de bedoeling zijn van uw Digisprong. U zegt dat er in dialoog moet worden gegaan met de school, en dat klopt allemaal, maar het zijn altijd de meest kwetsbaren die dat niet kunnen en uiteindelijk zeer diep in hun buidel moeten tasten om dit voor hun kinderen te kunnen voorzien.

Ik vroeg of het geld van de ICT-infrastructuur voor de eerste pijler kon worden gebruikt. U zegt dat dat mag, maar er zijn verhalen bekend waarbij het aanbrengen van de infrastructuur op school voor die laptops wordt doorgerekend aan de ouders. Dat is gebeurd. Ik vraag me af of dat wettelijk is en of dat mag. Was er ook hier geen duidelijker kader nodig geweest om ervoor te zorgen dat dit allemaal niet zou kunnen gebeuren?

Dan kom ik tot bij mijn kritiek op al uw sprongen. Dat waren visienota's. Ik heb bij de bespreking van die sprongen al gezegd dat ook de Raad van State stelde dat dit op gespannen voet zou staan met het legaliteitsbeginsel in het onderwijs. Dat betekent dat alle essentiële regelingen verplicht per decreet gebeuren. U hebt die verschillende nota's. Over Digisprong staan alleen de grote lijnen vermeld, maar geen exacte uitvoeringsmodaliteiten. Ook wij hier in het parlement, en zeker in de oppositie, weten dan ook vaak niet hoe dat allemaal in de praktijk vorm zal krijgen. Ik denk dat het hier ook een beetje misgelopen is omdat dat allemaal nog niet duidelijk genoeg was. Daarom dat ik die manier van werken hier nog eens hekel.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik wil enkel aan de collega's zeggen dat ze niet mogen vergeten vanwaar we eigenlijk komen. Er is een enorme, gigantische inhaalbeweging moeten gebeuren voor – om nog eens het mooie woord van de minister te gebruiken – die 'remontada', waar we hier eigenlijk mee inzetten. Er zullen altijd wel groeipijnen zijn, als er zo een enorme operatie is. Maar de ondersteuning is er echt wel degelijk.

Ten tweede, ik vind dat we ook zeker voldoende keuze moeten laten voor de autonomie van de scholen. Dat mogen we niet loslaten. Dat is heel erg noodzakelijk. De pedagogische noden verschillen inderdaad van school tot school, ook op het vlak van digitalisering. Ik zou willen vragen om te stoppen met extra regeltjes, de maximumfactuur en overal bedragen op te plakken, want dat werkt niet. Maar de vrijheid die we geven, betekent natuurlijk ook verantwoordelijkheid voor de scholen en uiteraard ook transparantie in de facturen. Ik denk dat het heel belangrijk is dat de scholen daar heel goed over communiceren en dat zij hun keuze ook onderbouwd verantwoorden. Anders ontstaat er uiteraard onvrede. Daarom vind ik het wel heel belangrijk dat de besteding van de Digisprongmiddelen goed gecontroleerd wordt.

Ik heb een bijkomende vraag. Ik hoop dat u daar nog niet op geantwoord hebt, want u hebt enorm veel informatie gegeven. Ik herinner me dat u in een vorige commissievergadering vertelde dat het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) ook de aanwending van die middelen zou opvolgen en controleren. Is daar al mee gestart? Wat gebeurt er als een school de toekenningsvoorwaarden niet naleeft? Zijn er zo al gevallen voorgekomen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, u maakt er natuurlijk een karikatuur van, zeker in het begin van uw antwoord. Nadien bent u wat meer naar de cijfers gegaan. Er is niemand die hier wil dat er één regel komt, één laptop voor heel Vlaanderen en dat iedereen moet volgen. Niemand wil dat. Wat we wel willen, althans vanuit onze fractie, is dat we de uitwassen van het systeem proberen weg te werken. U weet evengoed als ik: als het over zo veel geld gaat, honderden miljoenen euro's die we in een systeem steken, dan zijn er altijd wel uitwassen. Ik zeg niet dat er fraude is, dat is nog iets anders. We moeten de onbedoelde effecten proberen aan te wenden of aan te pakken.

Bijvoorbeeld, u spreekt over scholen die het 'bring your own device'-principe al hanteerden en daarmee willen verder gaan. Die mogen dat. Maar er zijn ook leerlingen die dat principe al hanteerden. Vorig jaar tijdens corona is er een hele tijd afstandsonderwijs geweest. U weet dat beter dan ik. Toen hebben heel wat ouders al geïnvesteerd in goede laptops. Een goede laptop is vaak een laptop met een goed besturingssysteem, een goede browser en een aantal officeprogramma's of OpenOffice. Dat volstaat voor de meeste richtingen. En toch worden de ouders door een aantal scholen verplicht om een nieuw toestel te kopen. Ik vind dat absoluut buiten alle proportie. Dan mag het nog in schoolreglementen staan en in schoolraden besproken zijn. Ik vind dat iets waarvan we van bovenaf wel moeten kunnen zeggen: dat kun je niet doen. Je kunt als school wel vragen dat je als scholier moet beschikken over een bepaald toestel met bepaalde specificaties. Maar volgens mij kun je nooit zeggen: je moet dat toestel kopen, bij die leverancier en binnen die termijn. Dat vind ik echt buiten alle proportie. Net zomin als je een rekenmachine moet kopen bij die winkel, van dat merk. Je moet wel zorgen voor een rekenmachine met die specificaties. Dat zou voor een laptop ook zo moeten zijn. Ik heb een lijst van tientallen scholen die zich daaraan bezondigen, die aan hun leerlingen opleggen om dat toestel te kopen, te nemen of te laten. Wilt u iets doen om die uitwassen aan te pakken?

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, we vernemen inderdaad dat sommige ouders moeten instaan voor de aankoop van een laptop voor hun kinderen of dat in sommige gevallen ICT-kosten worden doorgerekend. Voor sommige ouders is dat financieel onhaalbaar, zeker als er meerdere schoolgaande kinderen zijn in een huishouden. Ik denk dat de communicatie naar de scholen op punt stond. U haalde die ook aan: er is de website Digisprong, er was de omzendbrief. Heel wat scholen gaven ook het goede voorbeeld. Ze hebben getoond dat het budget dat ze ontvangen hebben, kostendekkend kan zijn. Er zijn bovendien andere potjes – minister, u hebt ze zelf aangehaald – die aangesproken kunnen worden om die mogelijke extra kosten te dekken. Toch is het in sommige scholen anders uitgedraaid. Ze hielden er andere keuzes op na – wat hun volste recht is –, die meerkosten voor de ouders met zich meebrachten. Deze gevallen zijn wel in de minderheid. In deze gevallen steun ik dan ook de oproep van de minister naar de ouders om in dialoog te gaan met de schoolraad. Het is ook belangrijk dat de scholen een transparant kostenbeheersend beleid voeren naar de ouders en ruim op voorhand, zodat de ouders weten waar ze aan toe zijn en waarbij ook de

mogelijkheid bestaat dat de kosten over het hele schooljaar gespreid betaald kunnen worden, in schijven. Dat is toch het minste wat men kan doen.

Minister, u vindt dat ook belangrijk, hoor ik. Het is ook vervat in het Vlaams regeerakkoord. Hoe kunnen we schoolbesturen hierin nog beter sensibiliseren en begeleiden?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik vind het een interessant debat. Ik wil in twee zaken nog even tussenkomen. Ten eerste, collega Grosemans en de minister haalden terecht aan dat als er in het onderwijs middelen gegeven worden, er natuurlijk ook verificatie op bestaat. Dat is een belangrijk principe, gelukkig maar. Dat is iets waar hier gebruik van gemaakt kan worden. Zijn er scholen die de grenzen opzoeken? Ja. Ik hoor altijd zeggen dat koepels ook goede dialogen met scholen opstarten en dat zij dergelijke cowboys willen aanpakken. Ik wil dan hier ook de oproep doen aan die mensen om de daad bij het woord te voegen in een actieve ledenorganisatie. Ik zie ze dan ook in een andere hoedanigheid brieven ondertekenen voor zo laag mogelijke kosten. Ik neem aan dat dat dan ook in de andere richting werkt en dat die koepels ook de scholen zullen aanspreken.

Collega Danen, ik heb nog een kleine randbemerking. Ik snap wat u zegt over 'bring your own device'. We hadden het daarnet over de leerkrachten wiskunde. Zij zeggen meestal: een rekenmachine, Texas instrument, 40i, Galaxy. Waarom zeggen ze dat met zoveel namen? Op het moment dat de leerlingen dan samen in de klas bij statistiek een curve gaan uitrekenen en de ene heeft een Texasrekenmachine, de andere een Casio, nog iemand anders een van een ander merk, dan is die leerkracht een vol lesuur aan het uitzoeken hoe je met een bepaald merk een grafiek verkrijgt in de plaats van effectief te gaan werken. Ik kan ergens wel volgen dat scholen op die manier toch een richtlijn meegeven, ook voor de ondersteuning van leerlingen en voor de haalbaarheid van de ICT-coördinator. De job van ICT-coördinator is hier toch al een paar keer aan de orde is geweest. Of ze dan geen eigen toestellen mogen meebrengen, is nog iets anders. Dat is iets dat binnen de school afgesproken moet worden. Ik doe toch de oproep – dat is toch een debat dat van nabij gevolgd zal worden – aan leerkrachten, schoolraden, lokale onderhandelingscomités (LOC's), maar ook koepels dat we niet ons hele beleid voeren op die 'outliers' – zo wil ik ze toch noemen –, want dat zou toch wel raar zijn.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Het is een interessant debat. Het is vooral een debat dat ons wijst op de uitdaging die voor ons staat, om de eenvoudige reden dat diegenen die juist het moeilijkst bereikt worden en die ook de moeilijkheden in verband met informatica hebben, natuurlijk diegenen zijn die bij de scholen die doorrekenen het hardst getroffen worden. Ik denk dat daar toch de grootste uitdaging ligt. Het onderwijs is door corona op een versnelde manier moeten gaan digitaliseren. Minister, ik denk dat u daar alles aan gedaan hebt om daar echt wel snelheid te nemen. Maar de realiteit is dat dat een uitdaging is voor de volgende jaren. Dit is niet meer gewoon corona, maar: op welke manier gaan we er in dit veranderende landschap op onderwijsvlak voor zorgen dat elke leerling meekan? Ik denk dat dat een heel grote uitdaging is. Dan gaat het inderdaad over op welke manier we ervoor zorgen dat leerlingen die uit een economisch moeilijker situatie komen, daar op een goede manier in opgevolgd worden. Ik heb geen probleem met vrijheid, mijn partij staat daarvoor, maar de vraag is in welke mate je hier niet die vrijheid moet beperken om te voorkomen dat je scholen krijgt met twee snelheden op het vlak van een financieel beleid naar de ouders. Ik denk dat dat een reëel gevaar is, waar we toch enorm voor moeten waken.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, ik sluit ook nog graag aan. Minister, ik heb alvast genoteerd dat u aangeeft dat scholen inderdaad mogen verschillen, dat maatwerk moet kunnen, dat scholen eigen keuzes moeten kunnen maken. Dat is iets dat zeker past in ons pleidooi om de vrijheid van onderwijs te garanderen en te waarderen. Gratis is een woord dat vaak verschillende ladingen dekt. Gratis is niet altijd gratis. Het is allemaal heel kort dag geweest. We hebben heel veel appreciatie en waardering voor de vele middelen die voor ICT vrijgemaakt zijn. Toch zijn er op het terrein nog wat onduidelijkheden. Als je het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) en de omzendbrief erbij neemt, maakt dat heel veel duidelijk. Toch heb ik nog een vraag. Minister, misschien is een helder antwoord de oplossing. Moet er een verband zijn tussen die 210 euro en het af te spreken bedrag dat in vermindering gebracht kan worden voor de schoolrekening? Zijn die afspraken beperkt tot één schooljaar of kan dat verspreid worden over verschillende schooljaren? Eigenlijk hebben de leerkrachten of de ouders daar momenteel geen zicht op. De vraag is heel duidelijk: moet daar een link zijn? Kunnen we daar vanuit de overheid een link leggen? Dat is een vraag die ik heel vaak krijg, en wellicht veel collega's ook. Dat kader is dus misschien nog iets dat we duidelijker moeten stellen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mevrouw Beckers, u zei dat er een gebrek aan informatie is vanuit de oppositie: 'We hebben er geen zicht op hoe dat allemaal geregeld is.' Er staat u niks echt in de weg om u te informeren: www.digisprong.be. Ik ben er, voor de zekerheid, nog eens gaan kijken terwijl u uw opmerkingen formuleerde. Daar staat een hele uitleg. Ook de omzendbrief staat er in detail. Die staat er volledig in. U hebt zelfs geen computer nodig. U kunt met uw smartphone eens kijken. Ik zal dan ook gewoon voorlezen en meteen een antwoord geven op vragen die hier gesteld worden. "De bestedingstermijn, de middelen voor Digisprong moeten niet allemaal worden aangewend op het moment dat ze worden ontvangen. De middelen dienen via aankoop, huur, leasing of huurkoop aangewend te worden voor de doelstelling waarvoor ze zijn toegekend en dit ten laatste in het schooljaar 2022-2023. Scholen krijgen zo de tijd om te werken aan een doordacht ICT-beleid. (...) Schoolbesturen die reeds in het schooljaar 2020-2021 werken met een huur-, huurkoop- of aankoopprogramma voor ICT-toestellen kunnen de middelen uiterlijk tot en met het schooljaar 2023-2024 aanwenden."

Er werd een andere vraag gesteld over controle. Dat is rubriek 5 'Aanwending van en controle op de middelen'. "De middelen moeten worden aangewend voor het doel waarvoor ze zijn toegekend. AGODI zal de aanwending van de middelen opvolgen en controleren. Een digitale tool" – die heb ik daarstraks vermeld, die we tot stand gebracht hebben in samenwerking met Audit Vlaanderen – "om over de aanwending van deze middelen te rapporteren zal later door het agentschap aan de schoolbesturen ter beschikking worden gesteld." Voor alle duidelijkheid: deze omzendbrief dateert van mei. "De schoolbesturen zullen van AGODI hieromtrent ook de nodige instructies ontvangen. Schoolbesturen verantwoorden de aanwending van de middelen op basis van facturen of andere verantwoordingsdocumenten met datum vanaf 1 januari 2021 tot en met 31 augustus 2023. Voor schoolbesturen die reeds in het schooljaar 2020-2021 werken met een huur-, huurkoop- of aankoopprogramma voor ICT-toestellen is de uiterste datum van een verantwoordingsdocument 31 augustus 2024." Dat gaat over wat we hier daarstraks ook besproken hebben: de frontrunners, de early adopters die we de mogelijkheid gegeven hebben om ook met alternatieve systemen te werken.

Ook de verantwoordingsdocumenten, aankoopfacturen, kassatickets,... staan in detail uitgelegd. Ik raad u de lectuur van harte aan. Er staat ook gedetailleerd uitgelegd welke toestellen, mijnheer Danen. U verwijst naar de systematiek van sommige scholen – nogmaals, er zijn 'outliers' – maar je moet soms bekijken

waarom een school deze of gene procedure hanteert. Meestal zit daar wel een ratio achter die u vanop die stoel in Brussel niet altijd volledig kunt zien. Als een school bijvoorbeeld zegt dat men verplicht dit toestel in die winkel moet gaan halen, dan is het waarschijnlijk omdat die school een raamovereenkomst heeft gesloten met die betrokken handelaar, en dat daar aan een verminderd tarief een ICT-toestel kan worden verworven. Ik weet het niet, maar er zijn altijd wel wat antwoorden. Het is niet altijd roekeloosheid of geldgewin dat speelt in hoofde van de scholen.

Er zijn zeldzame excessen, absoluut, waarbij je vanuit ons perspectief kunt denken: waarom doet men dat nu? De cumulatieve voorwaarde die de Commissie Zorgvuldig Bestuur naar voren geschoven heeft, is dat de bijdrageregeling opgenomen moet zijn in het schoolreglement. Dat is toch wel een belangrijke kapstok. En er zijn nu inderdaad klachten ingediend bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur, met betrekking tot de factuur en het bedrag dat men vraagt. Ik weet niet of er in het geval van die klachten effectief een bijdrageregeling was opgenomen in het schoolreglement. Dat weet ik niet. Maar als de school dat wel gedaan heeft, ja, dan kun je nog zeggen dat het een discutabele keuze is, maar men kan niet zeggen dat men op voorhand niet geïnformeerd was, want het schoolreglement is toch iets waarvan je jezelf moet vergewissen.

Trouwens, de Commissie Zorgvuldig Bestuur zegt ook dat de bijdrageregeling moet beslist zijn in de schoolraad, en ook vooraf moet zijn aangekondigd. Daarnaast – dat heb ik u gezegd – hebben we de digitale monitoring. We gaan steekproeven doen, en bij de scholen die tegen de lamp lopen, zullen de bedragen worden teruggevorderd. Er is dus ook een sanctiemechanisme. Er is een controlemechanisme en er is een sanctiemechanisme voorzien.

Er is nog één puntje dat ik over het hoofd had gezien, rond de teldatum, waar kritiek over bestond. Je hebt natuurlijk altijd een teldatum nodig. We hebben gewoon de teldatum gebruikt die we voor alle andere zaken gebruiken. Dat is toch evident. Je moet ergens landen, en dus hebben we gewoon de standaardteldatum gebruikt. Dat is de eerste schooldag van februari van het vorige schooljaar. De lestijden, uren, punten die een school krijgt voor het schooljaar 2020-2021 zijn dus gebaseerd op het aantal leerlingen op 1 februari 2020. Je moet ergens het mes laten vallen. De ene school zal misschien in tussentijd meer leerlingen hebben, maar er zullen er ook zijn met minder leerlingen. Op dat vlak is het een 'zero sum game'. Het is altijd voor discussie vatbaar, er zijn andere telmomenten geweest, maar men is na veel afwegingen finaal gekomen tot 1 februari als het meest aangewezen telmoment. Ik denk dat dit, tot tegenproef, het beste moment is.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Dank u wel, minister. Collega Grosemans, natuurlijk is Digisprong een gigantische sprong voorwaarts. Ik ben ook begonnen met dat toe te juichen. Alleen zal ik nooit aanvaarden dat er ook maar één kind is dat uit de boot valt, dat niet naar een bepaalde school kan omdat de laptops die daar worden aanbevolen – zeg maar verplicht – gewoon te duur voor zijn of haar ouders. Al dan niet bewust, want er zijn ook scholen die dat bewust doen, omdat ze een bepaald publiek liever buiten hun deuren houden. Ik heb u zelf horen zeggen dat dat soort cowboys bestaat. Ik vraag me dan echt serieus af of oplossingen zoals 'in dialoog gaan met de school' of, in een volgend stadium, naar de Commissie Zorgvuldig Bestuur stappen, realistisch zijn. Ik weet niet hoeveel mensen jullie kennen die het moeilijk hebben. Er zijn er veel meer dan je denkt, die op het einde van de maand hun facturen aan elkaar gepuzzeld moeten krijgen. Om dan de stap te zetten naar het schoolbestuur, of naar de schoolraad, om te gaan zeggen dat het niet helemaal gaat lukken, dat men financiële problemen heeft, dat komt met een gigantisch gevoel van schaamte. Ik vind dat je daar niet allemaal zo makkelijk

moet over gaan, alsof het snel opgelost is met het schoolbestuur, of de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

Dat is volgens mij niet het antwoord. Het echte antwoord is de maximumfactuur. Die heeft in het basisonderwijs bewezen dat ze werkt als garantie dat elke school een kostenbewust beleid gaat voeren. En, niet vergeten, collega's, dat er een lijst wordt aangelegd van basismateriaal dat gratis ter beschikking moet worden gesteld aan elke leerling om zijn schoolcarrière te kunnen afmaken. Voor ons horen laptops daar vandaag bij. Natuurlijk moeten scholen dan ook de middelen krijgen om dat waar te maken, niet alleen op het moment van de relance, maar ook gewoon altijd, in de toekomst.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik ben ervan overtuigd dat we in se allemaal dezelfde bedoeling hebben. Zeker nu met Digisprong is een van de belangrijkste betrachtingen natuurlijk de digitalisering van ons onderwijs te versterken, maar ook de sociale kloof in ons onderwijs te dichten. We hebben tijdens de coronacrisis gezien dat er een heel groot verschil bestond tussen de leerlingen onderling. Maar u kunt niet ontkennen, minister, dat er op 1 september toch heel wat ouders voor verrassingen zijn komen te staan. Ze hebben gehoord dat er door u aan de leerlingen gratis laptops beloofd werden, en dat was in de praktijk niet altijd het geval. Dat is eigenlijk gevaarlijk. Ik denk dat het zelfs het geloof in de politiek op de lange termijn ondermijnt, en dat er op die manier echt wel ouders in de problemen zijn gekomen.

Minister, u investeert geweldig veel geld, en ik wil ook van de gelegenheid gebruik maken om ook op de verantwoordelijkheid van de scholen te wijzen. Niet enkel u, ook de scholen dragen zeker en vast verantwoordelijkheid. Sommige scholen eisen dat er een toestel wordt gekocht dat duurder is dan die 510 euro die u voorziet. Ze hebben daarvoor de pedagogische vrijheid, maar het is niet altijd nodig om zo'n dure laptop te kopen – in bepaalde richtingen zeker wel, maar in bepaalde richtingen ook niet. Ik kan me aansluiten bij mevrouw Goeman: ook het Vlaams Belang is voorstander van de maximumfactuur in het secundair onderwijs. Een gedifferentieerde maximumfactuur, minister, – misschien hebben we samen een meerderheid, je weet nooit – om te voorkomen dat het beroepssecundair onderwijs (bso) en het technisch secundair onderwijs (tso) daar slachtoffer van worden. Daarom een gedifferentieerde maximumfactuur. Dit soort toestanden, minister, toont de noodzaak daarvan aan. U neemt een heel goede maatregel – Digisprong – om de sociale en digitale kloof te dichten. Maar wat toont de praktijk nu aan? Dat in sommige gevallen die digitale kloof enkel wordt uitgediept. En dat kan toch absoluut niet de bedoeling zijn.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik vind het eigenlijk jammer dat nu de hele tijd de focus ligt op de hardware, op die laptops. Digisprong is echt wel veel, veel meer. Waar gaat het uiteindelijk om? Om wat er met die ICT-toestellen gaat gebeuren. Dat is het versterken van de digitale competenties van onze leerkrachten en van onze leerlingen. Laten we ons daar alstublieft op richten.

Ten tweede, ik kijk ook uit naar het vervolgtraject, en ook naar de rapportering van de Monitor ICT-Integratie in het Vlaamse Onderwijs (MICTIVO). Dan moeten we nog wel wachten tot 2023, denk ik, maar dat gaat ons in ieder geval heel veel leren over dit enorme project. Tot daar mijn tussenkomst.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ja, ik heb dit al een paar keer gevraagd. Als u zo'n groot project uitrolt – iedereen moet toegeven dat het over veel geld gaat, dat natuurlijk

vooral van Europa komt, maar dat doet er niet toe –, dan kunnen en zullen er natuurlijk uitwassen zijn. Dat is onvermijdelijk. Ik ga er ook van uit dat de overgrote meerderheid van de scholen, ouders, kinderen daar baat bij zullen hebben, en dat daar niets aan de hand is. Maar het is natuurlijk een kwestie van goed bestuur om te proberen die uitwassen weg te werken en te evalueren. Vindt u het normaal dat twee kinderen, twee broers, begin 2021 een nieuwe laptop krijgen van hun ouders, omdat ze afstandsonderwijs hebben, en die in september opnieuw verplicht worden om een nieuwe laptop te kopen, een soortgelijk toestel? Wel, ik vind dat volledig abnormaal, en ik hoop dat u daarop wilt bijsturen. Ik hoop ook dat ouders, of scholen die ermee te maken hebben, gelijk zullen krijgen als ze aankloppen, want ik vind het absoluut abnormaal dat dit soort toestanden gebeurt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zomerscholen van 2021 – 4377 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de evaluatie van de tweede grootschalige organisatie van de zomerscholen – 4400 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord

Kathleen Krekels (N-VA): De zomerscholen, dat is een iets luchtiger onderwerp dan daarnet, denk ik. Het is een positief verhaal ook, trouwens, dat mag wel eens gezegd worden.

In de zomers van 2020 en 2021 richtten scholen en lokale besturen zomerscholen op om de leerachterstand weg te werken. Het doel van de zomerscholen is om maatwerk te bieden aan kleine groepen kinderen en jongeren zodat ze zich bij het begin van het nieuwe schooljaar gesterkt weten. In 2020 ging het om 138 zomerscholen die 7500 leerlingen bereikten, in de zomer van 2021 waren er 180 zomerscholen en was er plaats voor meer dan 11.000 leerlingen, een stijging van wel 45 procent. Dat is toch wel zeer bijzonder. De snelheid waarmee organisatoren de zomerscholen op poten zetten en kwetsbare kinderen naar het initiatief loodsten, is indrukwekkend en bewijst ook de grote nood aan het initiatief.

In 2020 evalueerde het Expertisecentrum voor Effectief Leren (ExCEL) van Thomas More de organisatie en uitvoering van de Vlaamse zomerscholen. Dat leverde een praktijkgids op die de zomerscholen van 2021 moest begeleiden met goede praktijken en tips voor de organisatie ervan.

Minister, hoe evalueert u de zomerscholen van 2021? Zal er ook voor de zomerscholen in 2021 een officiële evaluatie gebeuren? Gaan we daarin opnieuw aandacht hebben voor de aantallen en de achtergrond van de deelnemers, en voor de meningen van organisatoren, lesgevers en ouders? Of gaan er andere focussen gelegd worden?

Zult u het volgende schooljaar, of de volgende schooljaren, opnieuw initiatief nemen om een zomerscholenaanbod uit te werken, en die dan ook structureel verankeren?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Mevrouw Krekels heeft zojuist al heel goed de omstandigheden geschetst, dus ik ga mij beperken tot mijn concrete vragen.

Minister, hoeveel zomerscholen zijn er deze zomer uiteindelijk georganiseerd, en voor hoeveel leerlingen? Hebben alle geplande zomerscholen ook kunnen plaatsvinden of moesten er geannuleerd worden vanwege corona?

Ten tweede, hoe zit het met de geografische dekking en spreiding van deze zomerscholen? Zijn er bijvoorbeeld gebieden waar er geen of amper zomerscholen werden georganiseerd?

De vorige editie was zeer succesvol, en 87 procent van de ingeschreven leerlingen kwam meer dan 80 procent van de dagen opdagen. Kwamen deze keer de ingeschreven leerlingen ook effectief opdagen?

In de vorige editie was 59 procent van de zomerscholen voor het lager onderwijs, 18 procent was een combinatie van lager onderwijs en secundair onderwijs en 23 procent was enkel secundair onderwijs. Hoe was die verhouding dit jaar, en zien we een verschil ten opzichte van vorig jaar?

In de vorige editie was bij 50 procent de inrichter een lokaal bestuur, bij 44 procent een school en 6 procent had een derde partij als inrichter. Hoe was deze verhouding dit jaar, en zit daar een verschil ten opzichte van vorig jaar?

Wat is de stand van zaken inzake de budgettaire impact? U had een budget van 10 miljoen euro voorzien. Was dat voldoende, of was de vraag veel hoger dan het voorziene budget? Indien dat zo was, zullen er hier in de toekomst aanpassingen komen?

Vorig jaar werd, zoals mevrouw Krekels ook al gezegd heeft, de organisatie van de zomerscholen onderzocht vanuit Thomas More, door het expertisecentrum ExCEL. Komt er dit jaar een nieuwe dergelijke evaluatie van de zomerscholen? Zo ja, wanneer zou dan de timing zijn van het rapport?

Het onderzoek van vorig jaar heeft geen meting gedaan van de effectiviteit. U zei toen dat er dan een nulmeting moest gebeuren, en dat was toen niet gebeurd. Gaat dat nu wel kunnen, en kunnen we dan zien of die zomerscholen genoeg leereffecten hebben?

Het onderzoeksrapport van de vorige keer stelde dat de eerste editie van de zomerscholen er goed in slaagde om de kansarme en anderstalige leerlingen te bereiken. Vorig jaar was het zeker de kwestie om de leerachterstand bij de lagere SES-groepen (sociaal-economische status) weg te werken, omdat die kinderen natuurlijk door de lockdown een nog felle leerachterstand hadden opgelopen. Hoe werd er dit jaar voor gezorgd dat de deelname van deze groepen, die vaak moeilijker warm te maken zijn voor dit soort extracurriculaire zaken, gestimuleerd werd?

Breder onderzoek omtrent dit thema wijst uit dat het voor zomerscholen die als doel hebben om leerlingen te ondersteunen die het afgelopen jaar een leerachterstand hebben opgebouwd, belangrijk is dat er een duidelijk academische component is. De hoogste leerwinst werd geboekt door zomerscholen waar ook een ervaren leraar bijles gaf aan kleine groepjes. Hoe zat het dit jaar met het aandeel aan lesgevers die in het bezit waren van een pedagogisch diploma en met de ervaring van de lesgevers? Trekken de zomerscholen dus nog altijd voldoende gekwalificeerd én ervaren personeel aan? Konden zo de lesgroepen qua omvang beperkt gehouden worden?

Het onderzoek van doctor Verachtert van vorig jaar toonde aan dat veel zomerscholen het in 2020 moeilijk hadden om gericht te kiezen voor een beperkt aantal concrete gemiddelde doelstellingen. Gemiddeld rapporteerden de zomerscholen in Vlaanderen aan bijna vijf doelstellingen tegelijk te werken. Dit werpt de vraag op of zomerscholen wel voldoende doelgericht te werk gaan om ook werkelijk effectief te zijn in het behalen van deze doelstellingen.

Hoe is bij de organisatie van deze tweede reeks zomerscholen tegemoetgekomen aan deze opmerkingen?

Wie les wou geven of wou meehelpen in een zomerschool, kon zich inschrijven op de website www.zomerscholen.vlaanderen. Ook konden vrijwilligers zonder pedagogisch diploma zich inschrijven voor een fysieke stoomcursus lesgeven, een initiatief van onderwijsexperts Pedro De Bruyckere en Peter De Keyser. Hoeveel vrijwilligers hebben er uiteindelijk die stoomcursussen gevolgd? Wat was de aard en de intensiteit van deze stoomcursus? Wordt dit initiatief structureel behouden in de komende jaren?

Een verbeterpunt bij de vorige rapportering was een betere afstemming tussen de zomerscholen en de 'gewone' scholen, en dus tussen de zomerschoollesgevers en de 'gewone' leraren. Gingen ze in dialoog met elkaar? Idealiter zouden het dezelfde mensen zijn. Gewoon al om de beginsituatie van een zomerschoolleerling in te schatten is dergelijke afstemming al een grote troef. Uit een recente bevraging van Teacher Tapp bleek bij de vraag "Merk je een positief effect van de zomerscholen bij je leerlingen die eraan deelnamen?" dat 41 procent niet eens wist of en welke leerlingen aan een zomerschool hadden deelgenomen. 35 procent verklaarde dat er geen enkele van hun leerlingen naar een zomerschool is gegaan. Moet deze wisselwerking volgens u structureel verbeterd worden? Welke initiatieven zult u daartoe nemen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Over de twee rondes heen werd een aanvraag ingediend voor ongeveer 190 zomerscholen, met een aanbod voor in totaal een kleine 12.000 leerlingen. Dat is al een beetje bijgesteld, aanvankelijk was dat 11.000. Een vijftal zomerscholen hebben aangegeven niet te kunnen opstarten wegens een tekort aan medewerkers of coronabesmettingen. Enkele zomerscholen werden getroffen door een corona-uitbraak en hebben het dan maar zo gelaten. Dat zijn echter de uitzonderingen.

De organisatoren is gevraagd om na afloop van de zomerschool de effectieve leerlingenaantallen door te geven aan de betrokken administraties. Deze formulieren zijn nog aan het binnenlopen, de coördinatoren hebben hiervoor tijd tot eind september. Daardoor heb ik op dit moment nog geen globaal zicht op de effectieve leerlingenaantallen en hun gemiddelde aanwezigheid. Het is een prognose die we naar voren schuiven.

Aangezien de uitbetaling van de subsidies gebeurt op basis van de effectieve leerlingenaantallen, beschik ik hierover nog niet over concrete cijfers. Wel kan ik u meegeven dat voor ronde 1 en ronde 2 samen, op basis van de geschatte leerlingenaantallen, een bedrag van 5,6 miljoen euro werd voorzien.

In totaal werden 125 unieke aanvragen ingediend om zomerscholen te organiseren, waarvan 71 door lokale besturen, 53 door scholen en 1 door de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Dat betekent dat de verhouding lokaal bestuur versus school als inrichter er een is van 57 versus 43 procent. Dat ligt in dezelfde lijn als vorig jaar.

Bij iedere aanvraag konden de inrichters aangeven welk aanbod zij zouden doen. Heel wat inrichters richtten hun aanbod op meerdere doelgroepen. Nagenoeg alle

aanvragers hadden een aanbod voor lager onderwijs, dat was ongeveer 93 procent. In ongeveer 30 procent van de zomerscholen was er een aanbod voor scholieren secundair onderwijs. Dat is natuurlijk een overlap omdat sommigen beide als doelgroep naar voren hadden geschoven.

Er is opnieuw een mooie geografische spreiding: alle provincies waren vertegenwoordigd.

Ik heb inderdaad een oproep gelanceerd voor een wetenschappelijke evaluatie van de zomerscholen van 2021, verder bouwend op het onderzoek van de Thomas More Hogeschool van vorig jaar. Jammer genoeg heeft niemand ingetekend op deze oproep.

Om toch een aantal evaluatiegegevens te verzamelen, zullen de twee betrokken administraties een bevraging sturen naar de coördinatoren van de zomerscholen. We zullen het dan maar zelf doen. Daarin komen vragen aan bod over de lesgevers, de doelstellingen, de toeleiding, monitoring en evaluatie van de leerlingen, en wordt er gepeild naar de perceptie van de coördinatoren van de effectiviteit van de zomerscholen.

Om zicht te krijgen op de wisselwerking tussen de reguliere klasleerkrachten en de lesgevers in de zomerscholen besteedt de vragenlijst ook aandacht aan de doorstroming van data over de aan de zomerschool deelnemende leerlingen tussen de 'gewone' school en de zomerschool, bijvoorbeeld voor het in kaart brengen van de beginsituatie.

Zoals u weet, heeft minister Somers de organisatie Schoolmakers een ondersteunende opdracht toegekend voor de zomerscholen van dit jaar. De uitvoering van hun opdracht heeft ook een aantal evaluatiegegevens opgeleverd. Schoolmakers zal bovendien in het najaar een aantal focusgroepen organiseren met coördinatoren, lesgevers en – als het even kan – ouders, om dieper in te gaan op knelpunten en mogelijke hefboomen.

Al deze data samen moeten ons tegen het einde van dit jaar een duidelijk zicht geven op mogelijke verbeterpunten en sterktes met het oog op een voortzetting in de toekomst. Laat er geen twijfel over bestaan: we gaan daarmee verder, het wordt een blijvertje. Het is een positief gevolg van corona. Zowel minister Somers als ikzelf hebben reeds eerder onze ambitie uitgesproken om de zomerscholen duurzaam te verankeren. We hebben enkele zomerscholen bezocht, het enthousiasme was aanstekelijk. Ik ben heel blij dat we daarin geslaagd zijn. Het risico op een stigma was bestaande, namelijk: 'De zomerschool is voor degenen die niet meekunnen.' Dat heb ik nooit ervaren, dat is nooit zo doorgedrukt. Dat zat goed. Het mooiste compliment kwam van een leerkracht. U vraagt om door te geven wie de zomerschool volgt en wie niet. Een leerkracht zei daarop dat ze de namen niet nodig had, dat ze dat de eerste twee weken in de klas merkte.

De stoomcursussen waaraan u refereert in uw vraag, betreffen de #ikgeefzomerevents die georganiseerd werden door de vzw Schoolmakers. Er hebben twee zulke events plaatsgevonden met in totaal 67 deelnemers, een gemengde groep van coördinatoren, lesgevers en vrijwilligers. De organisatie heeft er geen zicht op hoeveel van die vrijwilligers effectief zijn ingeschakeld in de zomerscholen en welke functie zij daar opnamen. De vrijwilligers moesten zich immers rechtstreeks aanmelden bij de coördinatoren van de zomerscholen. Doorgaans geven de coördinatoren de voorkeur aan gekwalificeerde medewerkers, althans wat het lesgeven betreft. Het beschikken over pedagogische expertise was een expliciete voorwaarde in de oproep, en onderzoek toont aan dat kwaliteitsvolle leraren een cruciale randvoorwaarde vormen voor het welslagen van een zomerschool.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Ik ben samen met u blij dat er bijna 12.000 leerlingen verspreid over 190 zomerscholen hebben kunnen genieten van extra 'bijspijkerlessen'. Het is echt mooi dat de lokale besturen zoveel initiatief hebben genomen en dat u de zomerscholen wilt verankeren. Op welke manier en wanneer dat zal gebeuren, is nog maar de vraag, maar ik begrijp dat het daarvoor nog te vroeg is. Dat wordt nog bekeken met minister Somers. Ik veronderstel dat u wel blijft werken met zo'n intekenprocedure. Er zijn al veel gemeentes gestart met zomerscholen, zij hebben misschien de reflex om deze te verankeren. Andere gemeentes moeten er misschien nog aan beginnen, ze hebben misschien wel de 'goesting' gekregen. Kunnen zij dan ook gewoon intekenen zoals in de voorbije jaren? Gaan er andere procedures in de plaats komen?

Nu, de zomerscholen zijn in de eerste plaats in het leven geroepen voor de leerachterstand. Is daar deze zomer meer de nadruk op gelegd? Ik begrijp uit uw antwoord dat dat waarschijnlijk in de evaluatie wordt opgenomen. Dat volgen we verder op.

Voor de evaluatie heeft niemand ingetekend, u gaat dat zelf in handen nemen. Gewoon ter suggestie: een mogelijke partner vindt u misschien bij de provincies. De provincie Antwerpen doet toch heel veel moeite om goede praktijken te ontwikkelen en veel mensen samen te brengen. Ze organiseren daar onder meer webinars over. Ze hebben heel veel informatie, misschien kunnen ze die delen in de evaluatie.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. In het kader van deze vraag werd ik gecontacteerd door een directie die iets te laat was met haar intekening en daardoor nog geen vergoeding heeft ontvangen. Dat is natuurlijk een zeer specifieke kwestie. Ik wou u vragen of u nog van die problemen gehoord hebt.

Los daarvan zijn de zomerscholen een succes, absoluut. U hebt het zelf gezegd: er zijn er hier en daar nog die niet konden doorgaan door een tekort aan leerkrachten. Ter voorbereiding van deze vraag heb ik een debat van vorige keer bekeken. De evaluatie was er toen op 1 oktober. Er werd geopperd om eventueel studenten in te schakelen en zo hun stage te laten lopen in de zomerscholen. Het leek zelfs een goed idee om op die manier een soort tweedezitstage te creëren. Voor een tweedezitstage heeft men wel een school nodig die open is. Is daar nog verder over nagedacht, minister?

Vorige keer waren er problemen met de vrijwilligersuitbetaling. Is dat nu opgelost? Zijn daar nog problemen rond geweest?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, collega's, dank u voor de vraag. De CD&V-fractie heeft altijd aangegeven dat we geloven in de zomerscholen, zonder daarbij iets af te doen van de opdracht om in iedere leerling hoge verwachtingen te stellen en iedere leerling voor het einde van het schooljaar zoveel mogelijk leerwinst te garanderen. Dat zien we als taakstelling van iedere school.

U gaf aan, minister, een wetenschappelijke evaluatie te willen. Jammer dat daar niet op wordt ingetekend, omdat u dat toch wel zeer belangrijk vindt. We hebben heel wat geleerd uit de vorige evaluatie.

U geeft aan blij te zijn met de regionale spreiding. U spreekt over de verschillende provincies. Fijn, maar ik had het vooral over de regionale spreiding, het onderscheid tussen de eerder landelijke en de stedelijke gebieden. Hebben we daar zicht op? Dat boeit mij vooral. Zijn daar eventueel verschillen? Het was bij de vorige

oproep duidelijk dat er nog werk aan de winkel was in de landelijke gebieden. Ook daar zijn nog leerwinsten te boeken.

In elk geval, vanuit mijn fractie een dankjewel aan alle vrijwilligers en leerkrachten. Ik ben ook langs geweest in een zomerschool, en het is aandoenlijk om te zien dat mensen in hun vakantie hun beste beentje voorzetten om al die leerlingen bij te werken en extra input te geven.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, ik wil beginnen waar de collega geëindigd is, en dat is met de vele vrijwilligers en leerkrachten te bedanken voor hun inspanning deze zomer.

De zomerscholen zijn volgens mij een heel goede zaak. Ik hoop dat de analyse binnen afzienbare tijd gaat uitwijzen dat we de leerlingen bereiken die we willen bereiken. Vorig jaar was die analyse ook positief.

De vraag is: hoe gaat dat lopen post corona? We gaan in een andere situatie terecht komen wat betreft reizen. Hoe gaan we die groepen nog bereiken als iedereen weer vrij kan reizen? Deze zomer kon dat nog niet volledig. De mensen hebben zich nog ingehouden om te boeken en dergelijke. Er zijn leerlingen die gedurende de zomer weken of zelfs maanden in het buitenland verblijven. Het zijn juist die leerlingen die we moeten bereiken, zeker voor het bijspijkeren van de taal. Ik hoop dat we dat in de toekomst verder kunnen uitbouwen. We moeten dat niet noodzakelijk beperken tot het zomerverlof, we kunnen dat ook op andere momenten naar voren schuiven.

In mijn contacten is naar voren gekomen dat bepaalde netten – in tegenstelling tot mijn meerdere opmerkingen over bepaalde netten, het gaat niet over de netten waar ik meestal vragen bij heb – heel moeilijk bereid waren om in dialoog te treden met de lokale besturen. Er zijn heel goede samenwerkingen geweest met heel veel scholen, maar andere hadden alleen maar een 'njet' voor de organisatie binnen de schoolgebouwen en dergelijke. We moeten bekijken op welke manier we met de hogere vertegenwoordiging afspraken kunnen maken om dat in de toekomst vlotter te laten verlopen.

Voorzitter, ik heb u een brief geschreven. Hebt u die nog niet ontvangen?

De voorzitter: Neen, zeker niet.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Echt? Ik zal u de inhoud al meegeven. U moet maar eens kijken in uw mailbox. Of misschien is het bij de secretaris toegekomen. Ik zal hem volgende keer ook rechtstreeks naar u sturen.

Ik wou u vragen om een hoorzitting of gedachtewisseling te organiseren. In plaats van op het einde van het jaar of als het weer eens bovenkomt, moeten we een heel open dialoog voeren: hoe moeten we met die schoolvakanties omgaan? U sprak over een leerkracht die perfect kan zien welke leerlingen meekunnen en dus de zomerschool gevolgd hebben. Er is wel degelijk een verschil. We moeten de zomerschool zeker verankeren in de toekomst. Misschien is het niet onzinnig om na te denken en te debatteren over, niet het inkorten van de schoolvakanties zoals de pers soms suggereert, maar over een herverdeling ervan. Dat debat moeten we voeren in het belang van de leerlingen, want daar gaat het toch over.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil nog twee zaken aanhalen. Ten eerste, we hebben het hier in Vlaanderen echt keigoed gedaan, met duizenden – met 180

zomerscholen en 11.000 leerlingen. De Franse Gemeenschap is erin geslaagd om – slechts – 59 zomerscholen in te richten met een paar duizend leerlingen. Het verschil kan niet groter zijn.

Ik zie het enthousiasme, ook in deze commissie. Voorzitter, mevrouw Grosemans, ik heb u zelf zien optreden als leerkracht in een zomerschool. Dat is voor mij echt chapeau, dat wou ik hier toch even vermelden.

Mijn fractie is, zoals mevrouw Krekels ook aanhaalt, die zomerscholen echt genegen, ook om dat verder uit te bouwen in het belang van de leerlingen. Al die vrijwilligers, al die scholen en lokale besturen die moeite hebben gedaan om dat in te richten, staan in schril contrast met het andere landsdeel.

De voorzitter: Mijnheer De Gucht, ik heb inmiddels uw brief gelezen.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voor alle duidelijkheid: wij willen een debat voeren over bepaalde zaken, op welke niveaus het het best werkt. Onderwijs werkt volgens mij het best binnen Vlaanderen. Mocht de heer Daniëls toch het Franstalig onderwijs willen organiseren, dan kunnen we daarover altijd met de politici aan de overzijde in contact treden. Binnen de Senaat zijn daar mogelijkheden toe.

Koen Daniëls (N-VA): Met alle respect, ik begrijp uw mededeling, collega, dat de V in Open Vld nog altijd voor 'Vlaams' staat en dat u wilt benadrukken dat we het in Vlaanderen inderdaad geweldig goed hebben gedaan. Dan trekken we aan hetzelfde zeel. Perfect, dank u wel.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat die laatste discussie betreft, kreeg ik het verontwaardigende bericht dat uw Franstalige collega, liberaal partijvoorzitter, de heer Bouchez, mij wel zag zitten als minister voor het Franstalig onderwijs. Om maar te zeggen: het kan verkeren.

Dank voor de suggesties. Over de specifieke casus kunt u misschien een schriftelijke vraag indienen, het zegt me niet echt iets.

U hebt gelijk inzake de concurrentie post corona. We gaan moeten zien hoe dat valt. De meeste zomerscholen hebben plaatsgevonden in augustus, de meer traditionele vakantiemaand. Dan heb je inderdaad wel wat meer concurrentie.

Er zijn nu al heel veel vrijwilligers: vanuit de lerarenopleiding, maar ook niet. En dat is een bijkomend voordeel: dat we jonge vrijwilligers warm kunnen maken voor de job van leerkracht. Ze kunnen letterlijk in een school eens 'in een pateek bijten' en de smaak te pakken krijgen. Dat was bijvoorbeeld in het Leuvense het geval. Ik ontmoette daar twee mensen die het geprobeerd hebben. Als het hen beviel, zouden ze de lerarenopleiding gaan volgen. Kunnen we dat structureel verankeren in de lerarenopleiding? Dat ligt al moeilijker. Die studenten hebben natuurlijk vakantie en recht op vakantie. Het stage lopen maakt deel uit van hun opleiding. Dat is per definitie niet in de vakantie, maar op andere momenten. Facultatief zou dat zeker mogelijk moeten zijn.

Het is me niet bekend dat de samenwerking met specifieke netten problematisch zou zijn.

Er zit wel een verschil in de regionale spreiding. De provincie Antwerpen had 32 zomerscholen, het grootste aantal. Dat zal wel te maken hebben met de steun van de provincie, die er al een tijdje mee bezig was. De ideeën liepen redelijk gelijk. De stad Antwerpen had er 5, wat in verhouding is, en al de rest maar 1. Dat zijn bijvoorbeeld Zandhoven, Niel, Malle. Het was vrij gespreid. U zou het op een kaart

moeten zien en inkleuren, het zou dan beter oplichten. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest had er 12, dat was ook redelijk goed. Limburg had er 20. Daar valt Houthalen-Helchteren op 5 vijf, dat was echt goed. Hasselt, Sint-Truiden en Tongeren hadden er elk 2. Oost-Vlaanderen had er 26, met 4 in Gent en vervolgens een vrij grote spreiding over de landelijke gebieden, zoals De Pinte, Lievegem, Maldegem, Melle, Merelbeke en Nazareth. Vlaams-Brabant had er 20, met 6 in Diest. Daar was een lagere spreiding: Vilvoorde 1 en Halle staat hier zelfs niet op. In mijn eigen regio staat Sint-Pieters-Leeuw er wel op, maar Halle en Beersel dus niet. West-Vlaanderen had er 15 – daar moeten we nog een tandje bij steken –, waarvan 3 in Brugge en 2 in Roeselare. Poperinge had er eentje. Er is nog wat werk aan de winkel in West-Vlaanderen. We zullen dat bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw bijkomende antwoorden.

Ik wil afsluiten met een persoonlijke noot. Ik geef toe dat ik bij aanvang toch wel kritisch stond tegenover het idee van de zomerscholen, vooral omdat ze de leerachterstand moesten wegwerken en ik er niet in geloofde dat dit kon door veertien dagen naar de zomerschool te gaan. Maar ik heb het uiteraard opgevolgd en gezien dat een zomerschool ook meer is dan dat. De leerachterstand wordt er aangepakt, maar er wordt ook zo veel meer verwezenlijkt. Ik heb een aantal webinars in de provincie gevolgd en mijn ogen zijn wel opengegaan. Iedereen heeft recht op voortschrijdend inzicht, dus ook ik. Vandaar dat ik nu wel heel enthousiast ben, temeer omdat – u zult het misschien gezien hebben bij de regionale spreiding – de gemeente Schilde nog niet voorzien is van een zomerschool. Ik heb gisteren met mijn ambtenaar samengezeten en we zijn aan het bekijken of ook wij op de kar kunnen springen. Dus, wie weet volgend jaar al plus één.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Mevrouw Vandromme, u stelde een zeer interessante bijvraag, want het is natuurlijk vrijwillig. Je kunt mensen niet verplichten. Je ziet dat dat moeilijk is en dat er dan in bepaalde gebieden geen dekking is, zoals in de regio van mevrouw Krekels. Dat is natuurlijk jammer. U had misschien het voorbeeld van mevrouw Grosemans moeten volgen.

Mevrouw Vandromme, in West-Vlaanderen zitten veel CD&V'ers in lokale besturen. Misschien is dat voor u een extra stimulans om hen tegen volgend jaar te overtuigen om toch ook een zomerschool te organiseren.

Net zoals mevrouw Krekels had ik ook wel mijn bedenkingen, omdat onderwijs natuurlijk in de eerste plaats in de scholen moet gebeuren tijdens de reguliere lestijden. Dat is natuurlijk de betrachting en moet ook zoveel mogelijk gebeuren. Maar ik zie ook wel in dat het effectief een grote meerwaarde kan zijn, zeker voor kwetsbare leerlingen die anders in een te lange zomervakantie zitten. Maar dat laat ik voor de hoorzittingen van de heer De Gucht. Het leerverlies is er inderdaad voor leerlingen die kwetsbaar zijn, en daarom zijn die zomerscholen een zeer goede zaak.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de nieuwe cao voor het onderwijspersoneel
– 4406 (2020-2021)**

**VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een apart statuut voor preventieadviseurs in het onderwijs
– 4441 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, u onderhandelde afgelopen zomer samen met de onderwijsvakbonden en onderwijsverstrekkers over een nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst. Met die cao wil u de werkdruk van leerkrachten verlichten, het beroep aantrekkelijker maken en het directeursstekort terugdringen. Dat vernam de krant De Tijd, die een ontwerpversie van het akkoord in handen kreeg. Met deze cao zou u jaarlijks 175 miljoen euro investeren in het onderwijspersoneel.

Het hoofdlijk van deze cao is bedoeld om leerkrachten weer te laten focussen op hun kerntaak. Concreet zal de werkdruk van leerkrachten verlaagd worden door hen vrij te stellen van bepaalde randtaken, zoals vervangingen of speelplaats-toezicht. De uren die hierdoor vrijkomen, kunnen leerkrachten vervolgens gebruiken voor bijscholing of overleg met collega's. Voor deze taakvrijstelling zou een budget van 52 miljoen euro voorzien worden.

Daarnaast voorziet deze cao ook in een bredere aanvangsbegeleiding voor beginnende leerkrachten en is er ook ruimte voor een koopkrachtverhoging. Zo zullen alle leerkrachten een laptop krijgen, een internetvergoeding en een hogere fietsvergoeding. Directeurs zullen ook beter vergoed worden om de job aantrekkelijker te maken.

Hoe zal dit akkoord de werkdruk voor leerkrachten verlagen? In welke mate voorziet u een planlastverlaging en welke middelen worden hiervoor vrijgemaakt?

In welke mate moeten de vrijgestelde uren voor leerkrachten bijdragen aan de professionalisering van leerkrachten? Zullen hier bepaalde voorwaarden aan gekoppeld worden?

De cao voorziet ook in een versterking van de aanvangsbegeleiding. Hoe zal dit vorm krijgen?

Het akkoord zou de job van directeur interessanter maken door de loonspanning ten opzichte van leerkrachten te verhogen. Zal die loonsverhoging voldoende zijn om een eventueel directeursstekort op te vangen en welke bijkomende maatregelen staan er in het akkoord om de job van directeur aantrekkelijker te maken? In welke mate voorziet dit akkoord in extra beleidsondersteuning? Plant u nog bijkomende maatregelen om de werkdruk voor zowel leerkrachten als schooldirecteurs te verlagen?

Leerkrachten zouden eveneens een laptop krijgen alsook een hogere fiets- en internetvergoeding. Kunt u de modaliteiten van deze koopkrachtverhoging toelichten?

Katholiek Onderwijs Vlaanderen riep recent op om een apart ambt voor preventieadviseurs op te richten. Op welke manier voorziet deze cao in een versterking van het mandaat van deze preventieadviseurs?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Mijn vraag gaat specifiek over het statuut van preventieadviseur in het onderwijs of de weg ernaartoe. De preventieadviseur heeft binnen het onderwijs een steeds belangrijker en complexere functie. We hebben dat ook gezien tijdens de coronapandemie, en nog steeds trouwens. Hij helpt het bestuur van de onderwijsinstelling bij de uitvoering van het welzijnsbeleid. Hij doet aan risicoanalyse en adviseert. Op basis hiervan worden belangrijke beslissingen genomen, beslissingen met soms grote gevolgen. Daarnaast heeft de preventieadviseur een controlerende en coördinerende rol. Om dit te kunnen en mogen doen moet hij over heel wat kennis, vaardigheden en attitudes beschikken.

In de aanloop naar de nieuwe cao voor het onderwijs is er vaak en veel gesproken over de preventieadviseurs. Dat is niet verwonderlijk, want corona maakte snel duidelijk wat voor een cruciale rol ze spelen. Maar ook los van corona spelen ze een belangrijke rol om de veiligheid en het welzijn van leerlingen en onderwijspersoneel te waarborgen. Denken we bijvoorbeeld maar aan het asbestafbouwbeleid en de centrale rol die de preventieadviseur daarin speelt. Daarom ook is het van belang dat scholen het juiste profiel kunnen aantrekken, vandaag nog meer dan vroeger. We stellen vast dat dat vandaag niet altijd het geval is. Meer nog, het huidige Vlaamse beleid inzake preventieadviseurs kunnen we als een anachronisme beschouwen. Het gaat vaak om een bestaand personeelslid dat die opdracht erbij neemt.

Opmerkelijk is dat scholen zelf in de middelen moeten voorzien, met als gevolg dat dit ten koste gaat van de reguliere onderwijsopdrachten. Om het plastisch uit te drukken: voor elke preventieadviseur is er een leerkracht of opvoeder minder beschikbaar. Dit is geen toekomstbestendig model. Het gaat duidelijk om een specifieke functie, en dat vraagt om een apart statuut.

Wilt u werk maken van een apart statuut voor preventieadviseurs? Indien niet, welke argumenten haalt u daarvoor aan? Hoe kunt u zorgen voor een correcte verloning en uitdagende loopbaanperspectieven voor preventieadviseurs? Wilt u hiervoor extra middelen voorzien?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Als u mij toestaat, zal ik in grote lijnen cao XII overlopen. Hoe is dat gegaan? Het is het resultaat van lange onderhandelingen, die in juli zijn afgerond. Ik ben het even kwijt, maar ik denk medio juli. Vervolgens moesten de verschillende partners hun achterban raadplegen. Dat zorgde ervoor dat pas later in september de protocolakkoorden zijn gekomen. Het is een beetje een vreemde werkwijze, maar het had er natuurlijk ook mee te maken dat de vakantie ertussen viel. Dat betekende in de praktijk dat de achterban niet onmiddellijk geraadpleegd kon worden. Daardoor is op een bepaald moment wel iets uitgelekt, maar wel deels. Ik vreesde dat de rest zou volgen, maar dat is niet gebeurd. Het is dus uiteindelijk nog vrij discreet kunnen gebeuren.

De onderhandelingen gebeuren met elf partijen. De vakbonden en alle koepels zitten aan tafel en ze zijn ook allemaal aan tafel blijven zitten tot het einde. Ikzelf, mijn administratie en een vertegenwoordiging van de coalitiepartners zitten ook aan tafel en samen komen we tot een akkoord.

Het begin is wel het meest essentiële. Er was een richtbedrag van ongeveer 175 miljoen euro vooropgesteld, maar er zijn nog andere middelen uit beleidsimpulsen bij gekomen. De vraag was of we die lineair zouden besteden aan koopkrachtverhoging – dat kan en is tijdens deze regeerperiode gebeurd in andere sectoren – dan wel of we die gecibleerd zouden inzetten. Men is uiteindelijk akkoord gegaan

om de middelen gecibleerd in te zetten voor onderwijskwaliteit, het aantrekkelijker maken van het lerarenberoep en een gefocuste aanpak van bepaalde pijnpunten.

Dan kom ik tot het versterken van de onderwijskwaliteit. Een groot bedrag, meer bepaald 52 miljoen euro, gaat naar het mogelijk maken, op grond van lokale afspraken, voor leerkrachten om zich veel meer te concentreren op en bezighouden met datgene waarvoor ze zijn opgeleid, namelijk lesgeven. Ze worden – natuurlijk niet volledig maar wel meer – vrijgesteld van andere taken, zoals administratie en toezicht. Die taken kunnen waargenomen worden door andere mensen, die niet noodzakelijk over een pedagogisch bekwaamheidsbewijs beschikken, niet-leerkrachten dus. Dat maakt de job aantrekkelijker, maar versterkt vooral de onderwijskwaliteit.

Daaraan gekoppeld, heel specifiek voor het kleuteronderwijs, komt er 23 miljoen euro extra voor extra kinderverzorgers, zodat, opnieuw, leerkrachten zich kunnen concentreren op datgene waarvoor ze zijn opgeleid, hun kerntaak, namelijk lesgeven. De kinderverzorgers kunnen hen dan ontlasten met specifieke taken rond verzorging, de pampers en dergelijke.

Er komt een betere aanvangsbegeleiding voor startende leerkrachten. We hebben het daar al eerder over gehad. Het is eigenlijk ook een uitloper van een akkoord dat we hadden gesloten rond de vaste benoeming en de aanpassing van de evaluatieprocedure. Een van de elementen daar was dat we aandacht moeten hebben voor een betere aanvangsbegeleiding, zodat we jonge talenten in het onderwijs kunnen houden. Dat zit ook hierin. Er is daar 10 miljoen euro voor voorzien.

Investeren in schoolleiders? Dat is het verhaal dat ik u al had verteld over de verhoging van de loonspanning, maar we voorzien ook beleidsondersteuning voor directies in het basisonderwijs.

Dat alles gaat over het luik onderwijskwaliteit versterken.

Ten tweede is het de bedoeling om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken. Dat gaat over een internetvergoeding van 240 euro per jaar voor leerkrachten want we verwachten dat ze ook digitaal mee zijn. Het gaat evengoed over ICT-materiaal, waarbij we in Digisprong 50 miljoen euro hadden voorzien voor de laptops. Voeg daar ook 15 miljoen euro aan toe – ik was daarstraks nog een beetje in dubio of het 10 of 15 miljoen euro was – voor vorming, nascholing van leerkrachten, ICT-coördinatoren, zodat leerkrachten echt aan de slag kunnen met digitale vaardigheden en digitaal lesmateriaal.

De fietsvergoeding wordt verhoogd met 40 procent. We gaan van 0,15 naar 0,21 euro per kilometer. Dat is een oud zeer waaraan we tegemoetkomen.

Een derde luikje gaat heel specifiek over bepaalde pijnpunten, zoals een apart mandaat voor de preventieadviseur. Vanaf 1 september 2022 voorzien we het mandaat van preventieadviseur. Bij het beëindigen van het mandaat neemt dat personeelslid zijn ambt van aanstelling op. De aanduiding van het personeelslid dat met dit mandaat wordt belast, gebeurt conform de codex over het welzijn op het werk en maakt deel uit van het sociaal overleg waarbij een akkoord is vereist. Zo staat het gestipuleerd in de cao. We willen via dit mandaat vooral de preventieadviseur meer zichtbaar maken in de onderwijsorganisatie. Die preventieadviseur is de resultante, niet van een Vlaamse regelgeving maar van een federale regelgeving in het kader van welzijn op het werk. Daar worstelen we wel een beetje mee om een en ander gestalte te kunnen geven. Het is nog niet zo simpel door de vermenging van de bevoegdheden.

Het is ook belangrijk dat we voor de laagste lonen echt wel in een hoger loon voorzien en dat er toegang is tot de PlusPas. Dat was ook een lang aanslepende discussie. Je spreekt over het meester-, vak- en dienstpersoneel (MVD). Als het gaat over lage lonen, dan spreek je bijvoorbeeld over de busbegeleiders, over diegenen die toezicht houden. Die laagste lonen kunnen we toch iets optrekken, heel gecibleerd. Er was ook discussie over de lerarenkaart. De PlusPas gebruiken we voor de rest van het onderwijspersoneel, want zij horen er ook bij. Het is ook een symbolische boodschap. Budgettair is dit niet de grote kost, maar symbolisch geven we het signaal dat de andere leden van het onderwijspersoneel er ook bij horen, vandaar die PlusPas.

De vervangingen in internaten worden ook mogelijk gemaakt op minder dan tien dagen. Er komt meer flexibiliteit voor dienstvrijstellingen. De inspecteurs levensbeschouwelijke vakken – dat is daarnet aan bod gekomen – verlonen we evenwaardig als andere inspecteurs.

Er was ook de discussie over de regeling voor vertegenwoordigers van het lokaal onderwijspersoneel, vakbonden of andere. Vandaag is het in de meeste scholen al zo dat ze vrijstelling krijgen voor bepaalde uren en die gebruiken om hun syndicale taken te verrichten. In veel scholen worden zij vrijgesteld van taken zoals toezicht of plage-uren. De scholen die dat doen, verliezen die uren. Dit is een maatregel die ervoor zorgt dat de scholen die uren niet verliezen. Ik weet dat dit voor discussie vatbaar is en dat sommigen daarover struikelen omdat men het ziet als een maatregel waardoor er minder lesuren zouden zijn. Neen, integendeel, het is net een maatregel om ervoor te zorgen dat de uren die anders aan veel scholen voorbijgaan, toch kunnen worden ingevuld. Het is ook geplafonneerd. Gemiddeld genomen zal dit voor een school één tot drie uur per week zijn, voor een volledige school, in totaliteit dus. Het is niet per afgevaardigde, maar in totaliteit per week. Dat is, denk ik, niet het grote verschil. Enkel voor de heel grote scholen is er een plafond van zes uur.

Hoe gaan we nu verder? Want verschillende van die maatregelen moeten natuurlijk in besluitvorming worden omgezet. De akkoorden zijn getekend. We hebben de ambitie om medio volgende maand al de scholen heel exact mee te geven wat het betekent – ‘what’s in it for me?’ –, heel gedetailleerd te duiden wat de scholen daarbij winnen.

Je moet natuurlijk een compromis bereiken met elf partijen. Alle elf zijn ze aan de onderhandelingstafel gebleven. Er heeft niemand gezegd dat ze het akkoord niet zouden verdedigen. Finaal hebben twee partijen dan toch geen protocol van akkoord gegeven. Twee van de vijf koepels stappen niet mee, drie van de vijf wel. Dat hoeft ook niet. Dat maakt natuurlijk ook dat het iets gemakkelijker is om geen akkoord te geven. Alle begrip daarvoor. Ik denk finaal, alles welbeschouwd, dat wat voorligt een werkstuk is dat gezien mag worden en dat vooral zorgt voor betere onderwijskwaliteit en het aantrekkelijker maken van het lerarenberoep.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, ik wil u eigenlijk een dikke proficiat wensen. Het was niet eenvoudig. We hebben dat in de pers ook kunnen lezen. De onderhandelingen waren niet gemakkelijk, maar u mag terecht heel fier zijn op deze cao. Ik zie verschillende impulsen die de onderwijskwaliteit verhogen en die zorgen voor een aantrekkelijker lerarenberoep. Vanuit onze fractie ijverden wij er al heel lang voor om leraren opnieuw te laten lesgeven en terug te laten keren naar hun kerntaak. U stelt dat u een korf extra uren hebt om leerkrachten meer ruimte te geven om beter te kunnen focussen op het lesgeven in de klas. U investeert daar fors in: 52 miljoen euro jaarlijks is een bijzonder goede zaak.

Ik vind het ook een heel goede zaak dat de aanvangsbegeleiding van beginnende leerkrachten versterkt wordt. Ze stappen veel te snel uit het onderwijs en het is cruciaal om starters beter te begeleiden om ze binnen het onderwijs te houden. Dat is ook een bijzonder goede maatregel.

Ook de ondersteuning voor schooldirecteuren is een goede zaak. We weten dat die vaak stoppen. Ik denk dat die maatregel heel welgekomen is en dat het hoog tijd was om daarin te investeren, want heel wat schooldirecteuren geven er vrij snel de brui aan als gevolg van de zware werklust.

We zijn ook heel tevreden dat leraren voortaan ook over ICT-materiaal zullen kunnen beschikken en ook vergoed worden voor internet. Dat lijkt ons niet meer dan logisch.

Wij ijverden als fractie ook al geruime tijd voor een apart mandaat voor preventieadviseur en we zijn ook blij dat u dit in dit cao hebt kunnen verwezenlijken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel, minister.

U zegt dat het niet zo gemakkelijk is om inzake die preventieadviseurs echt stappen vooruit te zetten, door de federale wetgeving. Wat houdt u dan tegen om daar een apart statuut van te maken? Ik zie weinig argumenten, tenzij budgettaire, om niet te zorgen voor een apart statuut.

Ik begrijp ook dat die preventieadviseurs betaald worden in lerarenuren, zoals dat genoemd wordt. Een preventieadviseur zorgt ervoor dat er een leerkracht minder is. Ik weet wel dat het niet helemaal een-op-een is, maar daar komt het wel een beetje op neer. Het zou goed zijn om dit helemaal van elkaar te scheiden, vooral omdat we zien dat preventieadviseurs steeds belangrijker worden. Toen ze enkele decennia geleden werden ingevoerd, was hun taak relatief eenvoudig. Ik leg de nadruk op 'relatief'. Nu is het een bijzonder complexe taak, met energiehuis-houding, met de asbestproblematiek, met covid, met ventilatie en noem maar op. Die problematiek is zo complex geworden dat er specifieke vereisten en opleidingen worden gevraagd. Iemand die lesgeeft, kan dat daar eigenlijk niet zomaar bij nemen. Je moet daar echt specifieke profielen voor aantrekken. Als je niet zorgt voor een apart statuut, dan is dat heel erg moeilijk. Wat houdt u tegen om daarvoor een apart statuut te voorzien?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Eerst en vooral wil ik duidelijk maken dat er een aantal heel goede dingen zitten in de nieuwe cao. Ik denk aan de kinderverzorgster. Ik heb er verschillende keren voor gepleit om het aantal uren, dat belachelijk laag was, op te trekken. Dat is eindelijk gebeurd. Ik heb alleen een beetje de kritiek gekregen van sommige directies dat ze dat pas eind augustus hebben vernomen. Dat komt natuurlijk door omstandigheden, maar het was wel lastig als je dan aan mensen moet vragen of ze dat willen doen. Er was ook geen zekerheid over. Er was dus wel een beetje ongenoegen over de laattijdigheid, maar ik vind het een stap in de goede richting.

Ik wil zeker aansluiten bij wat de heer Danen zei over de preventieadviseurs. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we daar zo snel mogelijk naar minimumnormen gaan, afhankelijk van het aantal leerlingen, soms ook van het aantal gebouwen, het type onderwijs enzovoort. Nu is het volledig afhankelijk van de goodwill van de schoolbesturen. Die kunnen bpt-uren (bijzondere pedagogische taken) geven aan de preventieadviseurs, die dan een, twee, drie uur of, als ze geluk hebben, vijf uur

per week krijgen om die massa taken op zich te nemen, en dan vaak nog niet aaneensluitend. Het is dus zeer moeilijk om dat allemaal waar te maken.

Ik heb u een schriftelijke vraag gesteld over hoeveel preventieadviseurs er zijn, wat ze voor opleiding hebben enzovoort. U antwoordde dat u dat niet wist. Ik vind dat een onthutsend antwoord. Ik begrijp dat het federale materie is, maar het wordt niet gemonitord. We betalen ervoor en ik denk dat het dan ook heel belangrijk is dat we er een goed zicht op krijgen.

Ze maken ook een jaarverslag op. Dat werd vroeger naar het federale niveau gestuurd en in een 'classeur' gestopt, zonder dat er iets mee werd gedaan. Nu mag dit op de school bijgehouden worden, maar wordt er eigenlijk ook niets mee gedaan, tenzij bij een inspectie. Ik vind het heel belangrijk dat we het digitaal mogelijk maken dat hun werk, dat wat zij doen om onze schoolgebouwen mee te onderhouden, goed gemonitord kan worden en dat er door Vlaanderen een digitaal systeem wordt gemaakt, ook al zijn we daar strikt genomen niet voor bevoegd, maar het kan toch geen kwaad.

Dit mandaat zal nu verder worden uitgewerkt. Het is mij niet duidelijk wat dat allemaal juist inhoudt. Het gaat ook pas in in september 2022, binnen een jaar dus. Het moet nog verder worden uitgewerkt. Ik hoop dat er goede dingen uit de bus komen, bijvoorbeeld dat diegenen die nu preventieadviseur zijn geworden en een masterdiploma leerkracht hebben, op hun niveau betaald zullen blijven worden. Als dat niet het geval is, zullen we een aantal waardevolle krachten verliezen die het voor een lagere wedde niet zullen blijven doen. Daar zal nog heel wat over te zeggen vallen.

Ik hoop dat u die mensen een stuk zekerheid zult kunnen geven. We hebben ze echt nodig. Ze hebben een zeer zware taak gekregen in de loop der jaren. Ik hoop dat u daar de nodige middelen – ik weet niet wat de extra kosten zijn – voor kunt waarmaken, zoals u dat ook doet voor de ICT-coördinatoren.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik pik graag in op de vragen rond de preventieadviseurs. Ik denk dat zij inderdaad een heel belangrijke taak hebben. Dat is tijdens corona nog eens extra gebleken. Als ik het goed begrepen heb, staat er na twintig jaar lobbyen inderdaad eindelijk in dat er een ambt van preventieadviseur zou komen. Maar als ik met de mensen spreek, dan is de vreugde inderdaad van korte duur, nu blijkt dat er eigenlijk geen specifiek budget voorzien is voor dat nieuwe ambt. De vraag is nu vooral: gaat het niet zo uitlopen dat preventieadviseurs in scholen betaald worden met werkingsmiddelen van de school? Die vrees bestaat in ieder geval. Een preventieadviseur met wie ik sprak, zei letterlijk: 'Die preventieadviseurs gaan nu betaald worden met middelen, met geld dat eigenlijk naar de kinderen moet gaan.' Minister, dat staat natuurlijk helemaal haaks op uw beweringen dat alle middelen voor het onderwijs zoveel mogelijk naar de klasvloer moeten. Ik maak gewoon van de gelegenheid gebruik om te horen hoe het nu precies zit, om eventueel dat misverstand uit de wereld te helpen. Minister, als het inderdaad zo is dat er geen budget tegenover staat, kunt u dan toch eens pleiten voor een extra budget?

Ik wil het ook hebben over de invulling van de job van preventieadviseur. Op dit moment is de invulling van de contactpersoon verschillend per net. Dat is vaak niet eenduidig. Katholiek Onderwijs Vlaanderen heeft een preventieadviseur op schoolniveau. Het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) heeft die op regionaal niveau en heeft dan een contactpersoon Preventie en Bescherming op schoolniveau. Het is ook het moment om hier eens klaarheid in te scheppen. Wat bedoelt men nu eigenlijk met die preventieadviseur? Minister, welke opleiding verwacht u van de preventieadviseur op schoolniveau en op regionaal niveau? Is

het ook de bedoeling dat er bij de erkenning duidelijk geformuleerd wordt welke taken er verwacht worden van een preventieadviseur op schoolniveau?

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, ik sluit ook nog graag aan op deze vragen. Minister, in de cao die u kon afsluiten, staat heel veel goeds. Dat wil ik nog wel een keer benadrukken. Er staan ook zaken in die ik zelf ook al heel vaak heb gevraagd. Ik denk aan beleidsondersteuning en de extra uren voor de kinderverzorger. Dat zijn zaken die we nu voor een stukje kunnen afvinken. Ik denk dat het toch nog geen loopbaanpact is, zoals we in het regeerakkoord kunnen lezen. U zegt wel: 'Er is geen generieke loonsverhoging, maar we zijn daar niet voor gegaan.' Ik denk dat we sowieso moeten blijven werken aan die marktconforme loonpositie. Dat blijft een uitdaging. Er is een onderzoek geweest, een Haystudie. Het is broodnodig dat we dat nog een keer opnieuw doen. Ik daag iedereen, elke actor die bezig is met onderwijs, uit om schouder aan schouder te gaan staan om dat lerarentekort aan te pakken.

Als ik dan eventjes mag ingaan op het statuut van de preventieadviseur: ik ben ervan overtuigd dat we beter geen ambt installeren, al was het maar omdat een preventieadviseur altijd een onafhankelijk advies moet kunnen geven. We moeten er ook voor zorgen dat het ook wel mogelijk blijft dat de preventieadviseur onafhankelijk advies kan geven. Vandaar dat we vanuit onze fractie altijd gepleit hebben voor de mandaatvergoeding, om op die manier een waardering uit te brengen ten aanzien van die preventieadviseurs, maar vooral ook om hen in kaart te brengen. Als je een vergoeding geeft aan iemand, dan weet je ten minste wie die preventieadviseurs ook zijn, dan kunnen we ze in kaart brengen en hen maximaal ondersteunen.

Minister, uit onze bevraging blijkt dat er inderdaad voldoende informatie voorhanden is. U had het daarover al in een andere vraag. Er is dus nood aan de extra handen om dat allemaal te coördineren.

Minister, ik denk dat we als Onderwijs misschien nog meer een lerende organisatie moeten zijn. We moeten nog meer leren uit wat misschien wat minder vlot loopt of wat minder vlot liep. Gisteren werd ik uitgedaagd door een directeur die me vroeg: 'Wil je de minister alstublieft vragen of de laptops voor de leerkrachten dan even gratis zijn als de laptops voor de leerlingen?' Maak daar een heel duidelijk beeld over, want er zijn nu heel veel verwachtingen ten aanzien van die laptops bij leerlingen. Wat wordt er gegeven ten aanzien van de leerkrachten? Schep daar duidelijkheid rond. Er zijn een aantal mensen die ontgoocheld zijn. Kinderen, kleuterleidsters, mensen in het lager onderwijs die dat misschien aanvoelen alsof zij dat dan niet nodig hebben. Verduidelijk dat, breng dat in beeld. In de rondtocht die we in het onderwijs doen, horen we die dingen. Ik geef het u mee, al was het maar dat we er enkel in zullen slagen – zoals ik zonet al zei – door schouder aan schouder te staan, niet door met een lans tegenover elkaar te staan, maar net door samen te werken om binnen het onderwijs iedereen ervan te overtuigen dat leraar zijn echt wel het mooiste beroep ter wereld is.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het wordt hier een beetje op een hoop gegooid. Het is technisch, maar er is natuurlijk een verschil tussen een mandaat en een ambt. Hier creëren we dus een mandaat. Waarom geen ambt? Mevrouw Vandromme wees erop: de preventieadviseur is de resultante van federale wetgeving, waarvoor nooit middelen overdragen zijn. Als u een inspanning wilt doen vanuit de Federale Regering: we rekenen daarop. Ik zie dat de blijdschap doorheen de mondkmaskers valt af te lezen. Daar vertrouwen we dus op. Ook de opleiding, de regeling en de evaluatie zijn allemaal voorwerp van de federale regelgeving. De preventieadviseurs worden dus geëvalueerd door het comité voor preventie en bescherming

op het werk (CPBW). Zij moeten ook neutraal zijn. Dat druist dan in tegen het element van de vaste benoeming.

Mevrouw Goeman, net daarom hebben we er vertrouwen in dat de preventieadviseurs ook neutraal staan ten opzichte van de scholen en de directies en dus in hun oordeel over de veiligheid van een klaslokaal en de al dan niet verplichte aanwezigheid van een CO₂-meter. Dat heeft er ook mee te maken. Dat is wel even anders als je spreekt over een vaste benoeming en dus het creëren van een ambt. Dan ga je die onafhankelijkheidsrelatie natuurlijk verstoren, nog los van de hele bevoegdheidsproblematiek. Wat we nu doen met een mandaat, is zekerheid bieden aan die betrokkenen dat ze een terugvalpositie hebben wanneer hun mandaat afloopt. Dat is de eerste stap die we ter zake moeten zetten. Ik ben absoluut niet afkerig, integendeel, als men op federaal niveau daar iets van zou willen afwijken of een specifieke regeling inschrijft voor Onderwijs aangaande de rol van preventieadviseurs. Daar zijn we absoluut vragende partij voor. Maar dat is de situatie zoals ze momenteel is.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Voor mij is alles gezegd. Ik heb geen slotreplik.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik kan alleen herhalen dat de preventieadviseur een steeds belangrijkere rol zal spelen in de toekomst. Het is van belang om de juiste profielen aan te trekken. Met wat nu voorligt, is een belangrijke eerste stap gezet, maar dat zal allicht niet voldoende zijn voor de uitdagingen waar we de komende jaren voor zullen staan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs – 4442 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, de problematiek van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs is een topic dat spijtig genoeg al heel vaak in deze commissie aan bod gekomen is. Meestal is het in het begin van het schooljaar meer aanwezig naar aanleiding van schrijnende verhalen vanop het terrein.

Een paar weken geleden doken er in de media dus opnieuw verhalen op over leerlingen uit het buitengewoon onderwijs die elke dag uren op de bus moeten zitten op weg van en naar hun school. Sommige leerlingen zitten drieënhalve uur op de bus, met uitschieters tot vijf uur. Ik ben ervan overtuigd dat iedereen het erover eens is dat dit onaanvaardbare situaties zijn. Daarenboven gaat het hier ook nog eens over kwetsbare leerlingen.

Zonder al te juridisch-technisch te worden, is het zonaal leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs vandaag een gedeelde bevoegdheid van de minister van Onderwijs en de minister van Mobiliteit. De eerste staat in voor de regelgeving en het bepalen van het recht op vervoer. De minister van Mobiliteit staat in voor de

organisatie van het zonaal collectief leerlingenvervoer en is dus bijgevolg de uitvoerder.

Minister van Mobiliteit Lydia Peeters heeft in het verleden al extra bussen ingezet voor het collectief leerlingenvervoer en heeft recent nog eens extra 1,8 miljoen euro vrijgemaakt om de ergste noden op korte termijn aan te pakken. Om een duurzame oplossing uit te werken op lange termijn, riep ze tegelijkertijd op om met verschillende andere beleidsdomeinen rond de tafel te gaan zitten. Want het is duidelijk dat we er niet gaan komen door enkel extra bussen van De Lijn in te leggen. Voor oplossingen vanuit Onderwijs verwees ze onder meer naar de ervaringen die er zijn met de verschillende proeftrajecten die sinds 2016 in Vlaanderen lopen.

Concreet gaat het over Leuven, Roeselare en recenter ook Antwerpen. In Antwerpen werd bijvoorbeeld gewerkt met inclusievere voor- en naschoolse opvang, centrale op- en afstapplaatsen maar ook met een netoverschrijdende samenwerking.

Ondertussen heeft ook de kinderrechtencommissaris aan de alarmbel getrokken. Ook zij doet een oproep om over het muurtje heen te kijken en te zoeken naar samenwerking met andere beleidsdomeinen zoals lokale besturen en Welzijn, maar uiteraard ook met Onderwijs als evidente partner.

Minister, welke maatregelen gaat u op korte termijn nemen binnen het beleidsdomein Onderwijs om ervoor te zorgen dat het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs vlotter verloopt?

Welke lessen trekt u uit de lopende proeftrajecten in Leuven, Roeselare en dus ook recenter Antwerpen op het vlak van verbetervoorstellen binnen Onderwijs? Wanneer gaan de ervaringen uit die proeftrajecten zich vertalen in concrete regelgeving?

Bent u bereid om samen met de lokale besturen en Welzijn te kijken naar samenwerkingen en synergiën op vlak van dit leerlingenvervoer?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dit zijn aangrijpende verhalen, met kwetsbare kinderen en jongeren. Het leerlingenvervoer is dan nog eens een bijzonder complex verhaal, waar geen snelle en gemakkelijke oplossingen voorhanden zijn die alle problemen wegtoveren. Anders hadden mijn voorgangers, ook mijn voorgangers als minister van Mobiliteit, al lang een oplossing gevonden.

Het leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs is een gedeelde bevoegdheid van de minister van Onderwijs en de minister van Mobiliteit. Soms moet je naar elkaar verwijzen. Dat wordt dan afgedaan als politieke spelletjes, maar het is eenvoudigweg zo. Als minister van Onderwijs ben ik bevoegd voor het bepalen van het recht op vervoer, dus wie op de bus mag en wie niet, en voor het voorzien van begeleiding op de bussen. We spreken hier over zeer grote bedragen, van in totaal 100 miljoen euro. Als we kijken naar de budgettaire verhouding: wij betalen 30 miljoen euro voor de busbegeleiding, de minister van Mobiliteit voorziet 70 miljoen euro voor het laten rijden van de bussen. Dus hoe de bussen rijden en hoeveel er rijden, is de bevoegdheid van mijn collega-minister, en er is de bevoegdheid ten opzichte van De Lijn.

Als het gaat over oplossingen op korte termijn – dat is natuurlijk gemakkelijk –, is het inzetten van extra voertuigen de snelste, meest efficiënte wijze om de lange ritduurtijd aan te pakken. Dat is natuurlijk gemakkelijk gezegd door mezelf als minister van Onderwijs: 'Minister van Mobiliteit, zorg er maar voor dat er extra

bussen rijden.’ Anderzijds moet je vanuit Onderwijs, aangezien wij aan het kraantje draaien en bepalen wie daar recht op heeft, ook vaststellen dat het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs toegenomen is. Ook het aantal scholen is toegenomen. Dat is op zich goed, omdat er een vraag is, maar dat heeft natuurlijk in afgeleide orde zijn effect op de mobiliteitsproblematiek.

Minister Peeters is dan met een voorstel gekomen om in eerste instantie te kunnen blussen met 1,8 miljoen euro extra investering om de ergste noden op het terrein aan te pakken. Dat is goedgekeurd. In de vorige legislatuur hebben we, ik als minister van Mobiliteit, in samenwerking met minister Crevits, het pilootproject leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs op poten gezet. In dit pilootproject willen we met de meest kwetsbare doelgroepen in het onderwijs werken. Vanwege die doelgroep en de complexiteit van de problematiek is het ook belangrijk om niet over één nacht ijs te gaan en een weldoordacht, duidelijk, wetenschappelijk geëvalueerd nieuw concept leerlingenvervoer Vlaanderenbreed te kunnen uitrollen. Die proefprojecten zijn er nu op drie locaties. Er zijn wel wat hefbomen om het leerlingenvervoer beter te organiseren. Soms ligt dat ook bij andere beleidsdomeinen. Ik denk bijvoorbeeld aan het voorzien van voor- en naschoolse opvang in de buurt van leerlingen. Het gaat dus nog ruimer dan enkel deze twee ministers.

Het eindrapport van de evaluatie wordt op het einde van dit schooljaar verwacht. Gekoppeld aan de beslissing met betrekking tot 1,8 miljoen euro heeft minister Peeters gezegd om ook het initiatief te nemen om samen te zitten in functie van een meer structurele aanpak. Daar schuiven we opnieuw samen in de hoop wat structurele oplossingen te kunnen voorzien. Wat mij toen wel stoorde, maar wat we niet rond kregen – en ik ken de problematiek een beetje aan de andere kant van de draad, vanuit Mobiliteit – is de aanpak via software vanuit een mobiliteitscentrale. Nu worden die tracés echt met pen en papier uitgetekend. Er wordt gewoon gestart en ‘we zien wel in de eerste maand, dan zal dat traject zich wel een beetje zetten’. Terwijl dat bij uitstek voorwerp zou moeten zijn van digitalisering.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Het gaat inderdaad over heel grote bedragen: 100 miljoen euro, waarvan er een 70/30-verdeling is. Dat is natuurlijk ook het jammere. Ondanks de grote bedragen is er niet het gewenste effect, om ervoor te zorgen dat de kwetsbare leerlingen op een goede manier en in een beperkte tijd hun weg naar school vinden.

Wat u aanhaalt, is natuurlijk terecht. In de plaats van dat allemaal bij manier van spreken met een potlood op een kaart te moeten aanduiden, zou men naar een digitalisering moeten gaan. Ik denk ook dat het belangrijk is – dat haalde u zojuist ook aan – om te kijken op welke manier er in de toekomst een structurele aanpak mogelijk is. We zien dat elk jaar terugkomen. We zien dat er meer scholen komen. Zoals u aanhaalt, is dat inderdaad een heel goede zaak. Maar in principe kunnen wij toch enigszins voorzien waar we naartoe gaan in de volgende jaren, op welke manier die leerlingenaantallen zich verschuiven. Ik neem aan dat je dat in kaart kunt brengen.

Het is belangrijk dat die lokale besturen maar ook uw collega van Welzijn daar mee aan tafel schuiven. Ik zou willen oproepen om na te gaan in welke mate het mogelijk is dat die verschillende beleidsdomeinen een plan uitwerken, uitgaande van de ervaringen die er in de verschillende steden zijn, om daar een structurele aanpak voor uit te werken binnen afzienbare tijd en zeker ook naar de toekomst structureel te verankeren. Ofwel doen we dat met de commissie samen, ofwel gebeurt dat eerder vanuit de uitvoerende macht, met dan een terugkoppeling naar de commissie.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, collega's, eigenlijk moet er geen discussie zijn over wiens verantwoordelijkheid het nu is. Of dat nu de minister van Mobiliteit of de minister van Onderwijs is, daar hebben de ouders en de leerlingen geen boodschap aan. Het moet net de bedoeling zijn dat we oplossingsgericht werken, dat we zoeken naar mogelijkheden. Dan vind ik het toch wel jammer dat we de officiële evaluatie nog niet hebben, dat die proefprojecten nog niet geëvalueerd zijn en dat we toch al kijken hoe we de zaken Vlaanderenbreed kunnen gaan uitwerken. Wat me vooral ook interesseert, is het budgetneutrale van de oefening. Daar stel ik me toch ook vragen bij. Vanuit onze fractie kunnen we enkel vragen om vlug en kordaat maar doordacht te handelen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoorden en uw toelichting. We zijn inderdaad allemaal bezorgd over de lange busritten van die kinderen. Het is inderdaad een wederkerend fenomeen op bepaalde tijdstippen in het schooljaar. En nu, met de vergissing van een aantal bussen die beloofd waren en die gewoon niet gereden hebben, was er natuurlijk opnieuw heel veel spanning over de duur van de busritten.

Er is terecht verwezen naar de lopende pilootprojecten, die inderdaad de bedoeling hebben om daar een oplossing voor te bieden. Collega De Gucht, u vraagt om dat structureel te verankeren. Dat is uiteraard – dat veronderstel ik – ook de bedoeling. U weet – ik heb dat eerder al aangegeven bij tussenkomsten – dat onze gemeente Schilde deel uitmaakt van het pilootproject van de stad Antwerpen. Er wordt heel hard gewerkt aan al die mogelijke alternatieven. Dat gaat dan over inclusieve kinderopvang, over het inleggen van taxibusjes, kleinere busjes voor kinderen die wat verder weg wonen of heel specifiek fysiek gehandicapt zijn, uiteraard over het inzetten van meerdere bussen, kortere routes, maar ook over het centraliseren van op- en afstapplaatsen en begeleid wandelen en fietsen. Er worden heel veel alternatieven bekeken. Die worden ook allemaal uitgeprobeerd. Dat is natuurlijk de bedoeling van het pilootproject. Maar zoals collega Vandromme ook aangaf, is er dat prijskaartje. Ik maak me daar eerlijk gezegd wat zorgen om, want in dat proefproject krijgen we natuurlijk ook de budgetten die in de verschillende alternatieven gestoken worden. We moeten binnen een bepaald budget werken, maar we zien natuurlijk ook hoeveel het een en het ander kost. Als ik denk dat we dat structureel gaan verankeren, dan zie ik toch ook een aantal eurotekens verschijnen.

Nu wordt dat gedragen door die proefprojecten. Dat is prima, maar dat is natuurlijk niet van blijvende aard. Ik vraag me af hoe we dat dan gaan organiseren. Gaat er gekeken worden naar de lokale besturen? Bijvoorbeeld voor voor- en naschoolse opvang kijkt men ook naar de lokale besturen. Gaan ouders misschien een bijkomende bijdrage moeten leveren, of de scholen zelf? Worden die zaken ook mee bekeken in het kader van dat proefproject?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De discussie is niet nieuw. Al twintig jaar, elk jaar opnieuw, komt deze problematiek aan de orde, vaak rond deze periode, als het probleem zich voordoet. De rest van het jaar wordt er minder over gesproken. Als het dan 1 september is, wordt iedereen wakker en stelt men vast dat veel te veel kinderen er te lang over doen om op school te geraken. Wat wij bijzonder schrijnend vinden, natuurlijk ook binnen onze fractie – en ik voel dat jullie die mening wel delen –, is dat het gaat over de meest kwetsbaren uit onze samenleving. Het gaat over kinderen, vaak met een beperking. Hen urenlang op een bus laten zitten om naar school te gaan, is echt een rijke regio onwaardig. Ik stel vast dat iedereen

er iets aan wil doen, maar dat er toch te weinig gebeurt. Er gebeurt van alles, maar ik stel vast dat de problemen niet opgelost geraken. Dus er gebeurt te weinig. Minister, wilt u de hand aan de ploeg slaan om dit probleem nu voor eens en voor lang op te lossen – voor altijd zal allicht niet lukken – door een werkgroep op te zetten, misschien met de grote steden, met onder andere uw collega, met de koepels en met een aantal grote scholen? Alleszins, ik heb gezien dat u het laatste jaar ervaring hebt om een goede dealmaker te zijn met uw onderwijsclub. Ik zou u echt willen vragen, nu corona stiller is aan uit de klassen aan het verdwijnen is, om van dit punt uw prioriteit te maken voor het komende jaar en het jaar nadien.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Wij zijn allemaal onder de indruk van die schrijnende verhalen, van kinderen die inderdaad tot acht uren op een bus moeten zitten. Ik beseft dat dat de extreme gevallen zijn. Dat neemt niet weg dat er heel veel kinderen met een beperking zijn die echt elke dag urenlang onderweg zijn. Het is inderdaad geen nieuw probleem. Hier wordt elk jaar wel over gediscussieerd, maar de oplossing blijft uit. Nu, na media-aandacht wordt er dan ineens weer vlug 1,8 miljoen euro vrijgemaakt om de ergste nood te lenigen. Dat is uiteindelijk ook een pleister op een houten been. Als er al jarenlang op de werkingsmiddelen van De Lijn wordt bespaard, dan hoeft het natuurlijk niet te verbazen dat die al dat extra werk niet gebolwerkt krijgen. Ik hoor het hier graag zeggen dat het tijd is voor structurele oplossingen. In alle eerlijkheid, dat is inderdaad geen gemakkelijke budgettaire oefening, en bovendien ook praktisch niet evident, omdat dat inderdaad een moeilijke puzzel is om te leggen, ook organisatorisch, a fortiori nu het aantal kinderen en het aantal scholen toenemen. Ook wij zijn dus zeker benieuwd naar de uitkomsten van die proefprojecten, hoe je dat schoolvervoer voor het buitengewoon onderwijs op een zo optimaal mogelijke manier kunt organiseren, inderdaad met bijvoorbeeld gemeenschappelijke opstapplaatsen of begeleid wandelen.

Collega's, ik denk dat we ondertussen al zo lang wachten op een structurele oplossing dat het ook wel tijd is voor een stok achter de deur. Daarom ben ik samen met mijn collega Els Robeyns uit de commissie Mobiliteit van plan om toch een soort van stok achter de deur te introduceren. Wij gaan een voorstel van decreet indienen waarbij er specifieke termijnen worden vastgelegd over hoelang kinderen voor en na de school onderweg moeten zijn. Wij stellen voor dat ze ten vroegste om 6.45 uur opgehaald worden en ten laatste tien minuten voor het begin van de school moeten aankomen en dat ze maximaal twee uur – en dat is dus al veel – na het einde van de lessen thuis zouden moeten worden afgezet. Dat is de enige garantie om ervoor te zorgen dat er nu ook daadwerkelijk werk gemaakt wordt van een oplossing. Er is nu alleen een omzendbrief. We hebben echt nood aan wetgeving daarrond, en ik reken dus op jullie steun op het moment dat dat hier in het parlement zal worden voorgelegd.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil daar heel kort op reageren. Het is natuurlijk fijn dat jullie zo'n initiatief nemen. Maar dat is natuurlijk ook onderdeel van die proefprojecten. Die proefprojecten bepalen ook dat we willen dat kinderen binnen een bepaalde termijn van school komen en omgekeerd. Dat staat eigenlijk allemaal op de rol. Ik heb van de minister begrepen dat we in juni 2022 een evaluatie gaan hebben. Men is daarmee bezig. Men doet de hele oefening om te kijken wat daar realistisch is. Daarom zijn er ook al die alternatieven. Ik vermoed dat daar wel iets van zal komen. De minister zal dat waarschijnlijk zo meteen ook wel zeggen. Ik denk dat uw voorstel een beetje een voorafname is op iets dat waarschijnlijk wel gaat komen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ja, als je natuurlijk een aanzet geeft in het kader van de resolutie, of de decretale regeling, of wat dan ook, en onmiddellijk het politieke spel speelt door te zeggen dat dit de resultante is van de besparingen bij De Lijn: wel, dat heeft er niets mee te maken. Bij mijn weten is op dat budget ook absoluut niet bespaard, niet bij Onderwijs, en niet bij De Lijn. Dat is dus al een foute insteek.

Ten tweede, je kunt deze problematiek niet zonder moedige keuzes oplossen. Dat kan niet. Je kunt niet gewoon zeggen 'iedereen twee uur'. Dat rijmt niet met de realiteit. Maar daar kom ik zo dadelijk misschien op terug.

U hebt gelijk, mijnheer De Gucht: je kunt wel koppelen aan de capaciteitsnoden, want we gaan nu voor het eerst ook het buitengewoon onderwijs wel meenemen in de studie over de projectie van capaciteitsnoden in de toekomst. Het is iets moeilijker om voor het buitengewoon onderwijs de capaciteitsnoden te bepalen, omdat er een demografisch element is dat speelt. Dat is bij het gewone onderwijs anders. Er is ook een grotere geografische spreiding naargelang de typologieën. Maar we zullen inderdaad wel een sterkere indicator hebben, daarin hebt u gelijk. Maar het is geen exacte wetenschap.

Welzijn schuift ook mee aan tafel, voor alle duidelijkheid, om een structurele oplossing uit te werken. Wat nu ook blijkt, met die evaluatie, is dat de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) uitdrukkelijk heeft gevraagd om dit, na afloop van het project, alle kansen te geven. Vandaar dat het moeilijk is om te gaan evalueren terwijl het project nog loopt. Daarom is de afspraak om te evalueren na afloop van het project, wat ook de logica zelf is.

Welke principes worden getest in die pilootprojecten? Dat gaat over het gebruik van centrale opstapplaatsen, over voorziening van voor- en naschoolse opvang in de buurt van leerlingen, en op buitengewone scholen en ook over minimum- en maximumperimeters. Bijvoorbeeld, aan een leerling die op 500 meter van de school woont, wordt eerst gevraagd of hij zich zelf naar de school kan verplaatsen of kan laten verplaatsen. Er is mobiliteitscoaching voor leerlingen die extra hulp nodig hebben bij het zelfstandig traject van en naar school, zodat ze geen gebruik moeten maken van het collectief vervoer. Een belangrijk element is: rekening houden met de nood van de leerling voor bepaling van het recht op vervoer en aandacht voor de individuele casus, eerder dan afstand als enig criterium te gebruiken.

Vandaag is het natuurlijk zo dat veel ouders gebruikmaken van dat recht, aangezien hun die mogelijkheid wordt geboden. Ze moeten misschien niet vanuit de beperking of fysieke nood gebruikmaken van dat collectief vervoer, en zouden eigenlijk ook de klassieke wegen kunnen gebruiken, zoals gewone kinderen naar school gaan. Met deze transporten moeten we misschien de doelgroep duidelijk gaan afbakenen, zodat we in eerste instantie gaan voor diegenen met fysieke of andere beperkingen voor wie een alternatief vervoer niet mogelijk is. Dat is, denk ik, ook altijd de ratio geweest achter heel die regeling die er gekomen is, niet vanuit een automatisme dat als een kind naar het buitengewoon onderwijs gaat, daar automatisch het recht op vervoer mee samenhangt. Dat zullen we misschien gaan moeten finetunen. Dat is een minder leuke boodschap. Maar als je dat systeem gebruikt moet je dat durven te zeggen, en durven keuzes te maken. Dus sorry, ik zou niet gewoon lapidair zeggen 'iedereen twee uur', en dan is het opgelost. Dan ga ik niet mezelf maar vooral mijn collega van Mobiliteit een probleem in de schoot werpen: 'Los het op, en zie maar dat De Lijn het geregeld krijgt om die doelstelling van twee uur te halen'. Ik denk niet dat dat een fundamentele oplossing zal zijn. Maar goed, dit zijn voorlopig 'my two cents'.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik kijk uit naar die resultaten. Ik hoop dat we die inderdaad zo snel mogelijk mogen krijgen. Oké, na afloop, dat begrijp ik. Het is ook een heel goede zaak om de lokale besturen maximaal in het overleg te betrekken. U geeft zelf aan dat u met Welzijn aan tafel gaat zitten. Ik hoop dat we dit debat over afzienbare tijd niet opnieuw zullen moeten voeren. We moeten ons inderdaad niet vastpinnen op 'twee uur', maar we moeten ons wel vastpinnen op het feit dat elk kind dat nood heeft aan vervoer op maat dat ook kan krijgen, en op tijd naar zijn of haar school kan worden gebracht in de beste omstandigheden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de GOK-regeling – 4416 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dit is een niet onbelangrijke vraag, zoals veel vragen vandaag.

In januari voerden we hier het debat over de resultaten van het onderzoek naar het GOK-ondersteuningsbeleid (gelijke onderwijskansen) dat was uitgevoerd door het Steunpunt Beleidsgericht Onderwijsonderzoek. De vaststelling dat GOK-middelen – zowel de uren die scholen krijgen, als financiële middelen – niet altijd effectief of efficiënt worden ingezet, werd reeds door het Rekenhof een aantal jaren geleden aangehaald. En, collega's, het gaat toch over een aanzienlijke hoeveelheid lesuren, leraarsuren, maar ook financiële ondersteuningsmiddelen die we vanuit de Vlaamse begroting inzetten in onderwijs, en waarvan we ook een deel inzetten op het totale urenpakket, dat is een soort afmingsysteem. Dat is toch niet onbelangrijk, en dat werkt op een heel duidelijke manier. Het zijn namelijk de leerlingen die dat genereren, maar ook de leerlingen die het nodig hebben om aan hun kwalificatie te komen. De resultaten van dat onderzoek van het Rekenhof herinneren we ons allemaal nog zeer levendig, namelijk dat die middelen niet altijd effectief en efficiënt werden ingezet.

In uw antwoord in januari gaf u aan dat scholen extra middelen krijgen voor hun GOK-beleid en dat we daarover als overheid duidelijke verwachtingen moeten stellen. Als N-VA-fractie kunnen we ons daar volledig bij aansluiten. Als we belastinggelden toekennen vanwege een bepaalde achtergrond van leerlingen of wegens bepaalde risico's, dan moeten die ook daarvoor ingezet worden. U gaf toen ook aan, minister, dat volgens u het onderzoek ook de integratie van de GOK-controle in de gewone schooldoorlichting van de onderwijsinspectie met zich mee moest brengen. Het GOK-beleid staat immers niet los van het gewone schoolbeleid. Met de start van het nieuwe schooljaar, recent op 1 september 2021, werd bovenstaand voorstel een feit. De omkadering GOK in het gewoon voltijds onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs wordt vanaf nu jaarlijks berekend. En de GOK-controle door de onderwijsinspectie wordt opgenomen in de reguliere schooldoorlichting. Dat is een belangrijke stap: niet gewoon aparte plannen, het wordt onderdeel van het beleid.

Minister, ik heb een aantal vragen.

Welke criteria zal de onderwijsinspectie hanteren om na te gaan of de middelen effectief en efficiënt gebruikt worden voor een GOK-beleid?

Bij een negatieve evaluatie behoudt een school haar GOK-middelen, maar bij een tweede negatieve evaluatie verliest de school de helft van de middelen. Welke consequenties zullen gekoppeld worden aan het meermaals – meer dan twee keer – oneigenlijk gebruik van de GOK-middelen? Zullen scholen met een negatieve evaluatie begeleid worden om hun beleid te verbeteren?

Een 'gedoogjaar' moet leerlingfluctuaties opvangen bij de berekening van de GOK-omkadering. Wat gebeurt er als er na het gedoogjaar scholen zijn die te kampen krijgen met fluctuaties?

In welke mate verwacht u dat de nieuwe GOK-regeling bijdraagt aan een betere onderwijskwaliteit?

Mijn laatste vraag: wanneer plant u een evaluatie van de nieuwe GOK-regeling?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er gaan vanaf dit schooljaar inderdaad een aantal wijzigingen worden doorgevoerd.

Ten eerste oormerken we alle GOK-middelen, dus ook diegene die bekend staan als SES-middelen (socio-economische status) in het gewoon basisonderwijs. Concreet betekent dit dat die middelen altijd ingezet moeten worden om de onderwijskansen van de leerlingen die ze genereren specifiek te versterken. De middelen mogen niet afgewend worden naar andere leerlingen, laat staan naar andere doeleinden.

Ten tweede verandert er iets voor de scholen van het secundair onderwijs én de scholen van het buitengewoon onderwijs. In plaats van een GOK-cyclus van drie jaar wordt de extra omkadering voor het voeren van een gelijkeonderwijs-kansenbeleid jaarlijks berekend en valt de administratieve verplichting van een GOK-plan voor drie jaar weg. De GOK-werking wordt een integraal deel van het beleid op leerlingenbegeleiding waarvoor de school eigen streefdoelen, indicatoren en een tijdspad bepaalt.

Het is dan de onderwijsinspectie die tijdens de reguliere schooldoorlichtingen ook het GOK-beleid evalueert. Ze ontwikkelt momenteel een kader en een instrumentarium voor die geïntegreerde evaluatie.

De evaluatie van het GOK-beleid kan positief of negatief zijn. Bij een positieve evaluatie ontvangt de school de GOK-middelen. Bij een negatieve evaluatie gaat de school een engagement tot remediëring met extra begeleiding en ondersteuning aan. Als de eerstvolgende evaluatie door de onderwijsinspectie opnieuw negatief is, dan ontvangt de school voor het daaropvolgende schooljaar nog maar de helft van de GOK-middelen, en dat tot en met het schooljaar waarin een evaluatie positief is. De onderwijsinspectie evalueert de school dan opnieuw binnen een termijn van één jaar.

Nu, om te vermijden dat een meerjarig GOK-beleid in het gedrang zou komen door het wegvallen van de omkadering, is een gedoogjaar voorzien. Wanneer een school niet langer dan één schooljaar de norm niet haalt, dan wordt de GOK-omkadering toch toegekend, berekend op het effectief aantal GOK-leerlingen. De gedoogperiode kan dus niet twee of meer aansluitende schooljaren duren. Dat is de consequentie.

Ik verwacht wel een versterking van de onderwijskwaliteit in scholen met een hoog GOK-percentages. Want die maatregelen komen tegemoet aan de aanbevelingen van zowel het Rekenhof als het SONO-onderzoek (Steunpunt Onderwijsonderzoek) om het gelijkeonderwijskansenbeleid in Vlaanderen te optimaliseren. Door de

evaluatie van dit beleid te integreren in de doorlichtingen door de onderwijsinspectie houden we alleszins systematisch de vinger aan de pols en kunnen we bijsturen als dat nodig zou zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister. Ik denk dat u een belangrijke stap hebt gezet, namelijk door dat jaarlijks in te vullen, door het mee te nemen bij de reguliere doorlichtingen. Het kaderinstrument voor de inspectie wordt nog ontwikkeld, hoor ik u zeggen. Het lijkt me belangrijk om daar werkelijk de efficiëntie en de effectiviteit van de ingezette middelen mee te nemen. Als ik kijk naar de criteria op basis waarvan we GOK-middelen toekennen, dan lijkt het mij logisch dat de scholen er ook voor zorgen dat die leerlingen erop vooruitgaan. Dat was ook een van de bedenkingen die het Rekenhof maakte. Gezien het volume van de middelen die worden ingezet, kun je moeilijk nog uitgelegd krijgen dat die groep leerlingen er toch niet op vooruitgaat, of dat de school moeilijk kan aantonen waarvoor ze die middelen al dan niet gebruikt. Want dan krijg je natuurlijk een cirkelredenering: de leerlingen gaan niet vooruit, er moeten nog meer middelen komen. Maar het gaat er natuurlijk over om de middelen die er al zijn, echt gericht in te vullen en in te zetten.

Iets wat ik daar nog aan wil koppelen, en dat we ook hebben opgenomen in ons regeerakkoord, is dat we ervoor moeten zorgen dat de middelen alleen worden ingezet voor leerlingen die ze genereren, en voor het vooropgestelde doel, en niet voor overkoepelende structuren. Dat vind ik belangrijk. Nu, minister, collega's, ik heb recent nog een factuur gezien die een school gekregen had van een overkoepelende structuur, waarbij de factuur – voor lidgeld – hoger was omdat die school veel leerlingen had met een GOK-profiel. Die school moest dus meer afdragen, omdat ze meer leerlingen had met een GOK-profiel. Dat vind ik wel de wereld op zijn kop, want het zijn net die scholen, met dat soort leerlingen, die nood hebben om die uren en die centen in te zetten om voor die groep leerlingen ook effectief beleid te kunnen voeren. Ik zou dus toch willen vragen dat u dat ook meeneemt bij de inspectie, en bij de verificatie daarvan.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik wil even tussenkomen, omdat ik het GOK-beleid toch altijd van zeer nabij heb opgevolgd, en het ook enorm waardeer. De evaluatie van het GOK-beleid, en het feit dat dat niet meer apart opgemaakt moet worden, is een zeer grote meerwaarde. Ik herinner me, van toen ik zelf nog voor de klas stond, dat dat een grote planlast was. Bovendien denk ik dat we het GOK-beleid niet zomaar apart kunnen gaan evalueren, of zelfs als school gaan organiseren, los van de rest van het schoolbeleid. GOK-beleid is wat mij betreft geen individueel beleid, gericht op de individuele leerling, maar net een beleid dat je voert in het kader van de hele school.

Wat betreft de zware sanctie, het halveren van de middelen, denk ik dat we belang moeten hechten aan het gedoogjaar, aan het feit dat men kan remediëren, en dat men ook een soort waarschuwing krijgt. Maar ik herhaal ook mijn pleidooi om toch ook even een conceptueel debat te houden over wat een GOK-beleid precies moet zijn, wat die middelen precies inhouden, en hoe we dat moeten zien. Ik heb die vraag al tig keer gesteld, tot vervelens toe misschien, collega's. Maar het is te belangrijk, en het is ook de vraag van de Vlor om daarrond een conceptueel debat te voeren. Ik herhaal die vraag hier dus graag.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u wel. De werkzaamheden van de commissie laat ik aan de wijsheid van de voorzitter en de commissieleden over.

Ik moet misschien nog één zaak meegeven, over de timing, in concreto. We gaan nu aan de slag. We hebben de bedoeling om met de onderwijsinspectie een kader en een instrumentarium voor de geïntegreerde evaluatie uit te werken. In het tweede semester van dit schooljaar zouden we met try-outs willen beginnen. Nadien zal de onderwijsinspectie de scholen informeren over de concrete aanpak van de GOK-evaluatie. We gaan dus al concreet nog dit schooljaar op het terrein aan de slag.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel. Ik heb geen verdere vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het slaagpercentage voor de ijkingstoetsen – 4417 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het is niet de eerste keer dat ik het hier in dit parlement heb over de ijkingstoetsen, toetsingen, proeven – ik zie collega Danen al kijken – alle mogelijke afkortingen, de groep van toetsen waarmee we beginnende studenten willen helpen, oriënteren, kijken waar er nog leemtes zitten in hun kennis en kunde, om met goed gevolg een opleiding in het hoger onderwijs te kunnen aanvatten en afronden. Het slaagpercentage voor de ijkingstoetsen met verplichte deelname ligt dit jaar merkkelijk lager dan de voorgaande jaren. Dat blijkt uit de resultaten van de Vlaamse universiteiten. Voor de ijkingstoets burgerlijk ingenieur slaagde 37 procent van de deelnemers, terwijl normaal gemikt wordt op een slaagpercentage tussen 50 en 60 procent. Dat is toch een aanzienlijk lager resultaat.

Die ijkingstoetsen zijn bedoeld als hulpmiddel bij de overgang van het secundair onderwijs naar het academisch onderwijs. In dit geval krijgt de toekomstige student aan de hand van meerkeuzevragen een beeld van zijn wiskundige en wetenschappelijke vaardigheden en kennis, in verhouding tot het verwachte instapniveau van de bacheloropleiding in kwestie.

De proef is verplicht voor de opleidingen burgerlijk ingenieur, burgerlijk ingenieur-architect, diergeneeskunde en industrieel ingenieur. Diergeneeskunde is er recent bij gekomen, dat weet u, collega's. Daar ben ik uiteraard blij om, ook vanwege de resolutie die ik daar in het verleden mee rond heb gemaakt. Aan de twee deelnamesessies, op 5 juli en 13 augustus, deden dit jaar 5.171 studiekeizers mee, voor een van de 22 deelnemende wetenschappelijke opleidingen, waaronder de opleidingen waarvoor het verplicht is en die ik net heb opgesomd. In 2020 waren dat er 4.120. De stijging valt grotendeels te verklaren door het verplicht maken van de ijkingstoets, waar met 1.629 studiekeizers bijna drie keer meer deelnemers waren dan vorige keer. Ik vind dat wel belangrijk, en ik wil eigenlijk ook de studenten die deelnemen aan de niet-verplichte proeven wel bedanken dat ze dat doen. Het toont aan dat je als student eigenlijk wil weten: waar sta ik nu, wat moet ik eventueel nog bijwerken? Ten tweede geeft het ook aan de instellingen van het hoger onderwijs, en specifiek aan de docenten, belangrijke informatie over wie daar zit en waar de leemtes zijn. Zo kunnen die instellingen hoger onderwijs ook hun beleid daarop richten.

Voor de lagere scores worden een aantal verklaringen gegeven, zoals een schommeling in de moeilijkheid van de vragen, het feit dat de proef maar drie uur in plaats van vier uur mocht duren, de mogelijkheid dat de studenten door het moeilijke coronajaar minder gemotiveerd waren, of lagere startcompetenties van de deelnemers omdat de scholen het afgelopen jaar een aantal keren moesten sluiten. Dat zijn mogelijke verklaringen.

Tijdens de commissievergadering van 25 februari gaf u aan dat vanaf het academiejaar 2022-2023 gefaseerd nog een aantal bacheloropleidingen zullen aansluiten in het traject van verplichte deelname.

Minister, wat is uw reactie op het lagere slaagpercentage op de ijkingsstoetsen? Welke verklaringen kunnen er worden gegeven? Wordt daar eventueel onderzoek naar gedaan, al dan niet in de schoot van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) of de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR)?

De start van het academiejaar staat voor de deur. Welke gevolgen geven de betrokken studenten aan het resultaat van hun ijkingsproef en is dit het gewenste resultaat volgens u, als u daar al zicht op hebt?

Laat u de resultaten van de ijkingsstoetsen meer in de diepte analyseren, zoals bijvoorbeeld het net en de richting die de studiekeizers voordien volgden in het secundair onderwijs?

Ten laatste, hebt u al zicht op welke extra bacheloropleidingen er vanaf 2022 eventueel ook meegenomen zouden worden voor een verplichte toets?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Uit gegevens van de centrale ijkingsstoetscommissie blijkt inderdaad dat er voor enkele ijkingsstoetsen sprake is van lagere slaagcijfers. Maar dat geldt natuurlijk niet voor alle ijkingsstoetsen.

Sowieso is er bij het opstellen van de toetsen in de verschillende commissies gewerkt conform de inzichten en het onderzoek van de voorbije jaren en met aandacht voor de kwaliteitsborging op het vlak van inhoud en moeilijkheidsgraad, wars van corona.

De lagere percentages voor bepaalde toetsen worden momenteel onderzocht binnen de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de verschillende toetscommissies. Sowieso weten we – of is het aanvoelen – dat het niet mogelijk is de lagere schaalcijfers gewoon aan één welbepaalde, gedetermineerde factor te gaan toewijzen als dé oorzaak.

Motivatatie en voorbereiding kunnen absoluut een factor zijn. Ook werden de toetsen afgenomen in een kortere tijdspanne – drie uur – met een lager aantal vragen, door de opgelegde coronamaatregelen. Hoe kleiner het aantal toetsvragen, hoe groter de impact van de iets moeilijkere vragen op de slaagcijfers.

Het zou tot slot ook kunnen dat de wiskundige vaardigheden ongunstig beïnvloed werden door de vaak wijzigende onderwijsomstandigheden gedurende het afgelopen coronajaar.

Om de vinger te kunnen leggen op eventuele leerachterstand, is er binnen de VLIR werk gemaakt van een vergelijking van de toetsen van 2021 en 2019, dus tijdens en voor corona. De conclusie van leerachterstand kan algemeen gesproken zeker niet hard gemaakt worden, al moeten de lagere resultaten uiteraard wel opgevolgd

worden, en is het begrijpelijk dat er hieromtrent bekommernissen kunnen ontstaan.

In de verschillende universiteiten is er een zeer ruim aanbod aan remediëringstrajecten, aan zomercursussen en brugonderwijs. Dit jaar worden er ook meer deelnemers genoteerd dan voorheen, wat toch positief is. Remediëring is een gewenst effect na deelname aan een toets en bij een lager resultaat. Daar is het ons net om te doen. Ook zal er een versterkte aandacht bij de opstart in het hoger onderwijs zijn om waar mogelijk en redelijkerwijze te remediëren.

Het onderzoek van de voorbije jaren heeft uitgewezen dat de ijkingsstoets een activerend effect heeft. Deelnemers geven aan dat zij gebruik zullen maken van de aangeboden mogelijkheden tot remediëring. Ik wil dus ook echt een stap verder gaan en verplichte remediëring koppelen aan de resultaten op de ijkingsstoetsen, om zo het volle potentieel van de toetsen te kunnen benutten, en er voor te zorgen dat iedereen echt gemotiveerd deelneemt aan die ijkingsstoetsen. We moeten vermijden dat deelnemers de toetsen niet ernstig genoeg nemen, slecht scoren en vervolgens ook niet ingaan op aangeboden remediëring. Je kunt in dat kader bijvoorbeeld zeggen dat men nu, in de coronaomstandigheden, nog minder gemotiveerd is, en dat men zich er sneller van afmaakt, omdat het toch geen bindende consequenties heeft. Ik kan me dat menselijk inbeelden, dat men zo redeneert.

Zoals elk jaar wordt er in het kader van de beheersovereenkomst met de VLIR een evaluatierapport opgesteld rond de voorbije afname van de ijkingsstoetsen. Hierin wordt een diepgaande evaluatie gemaakt waarin verschillende parameters worden meegenomen, waaronder de studierichting van de student in het secundair onderwijs. Het doel van de ijkingsstoetsen blijft echter wel de deelnemers een genuanceerde feedback te geven omtrent de startcompetenties van een bepaalde opleiding. De toetsen zelf zijn instellingsneutraal, net als het onderzoek dat tot doel heeft de ijkingsstoets als feedbackinstrument te verbeteren. Een vergelijking tussen scholen en netten is niet de bedoeling.

Met de VLIR heb ik in het begin van de legislatuur een tijdspad afgesproken en een beheersovereenkomst opgemaakt om de ijkingsstoetsen verder uit te breiden. Telkens moet je de kanttekening maken dat de toetsen voldoende valide moeten zijn alvorens we ze kunnen verplicht maken. Dat snap ik wel. Als je één keer de waarde verhoogt, dan brengt dat met zich mee dat ook de validiteit hoger moet zijn. Gelet op de desgevallende consequenties kun je je niet permitteren dat ze niet voldoende valide zijn. Dat hangt natuurlijk samen met het verplicht maken. Binnenkort bekijk ik met VLUHR welke voor het volgend academiejaar verplicht gemaakt kunnen worden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. De N-VA-fractie is in elk geval blij dat ze er zijn. Ik vond de titel in Het Laatste Nieuws eigenlijk wel mooi: 'Niet afschrikwekkend, wel activerend'. Dat is 100 procent het doel dat we willen bereiken: studenten activeren om hun studieproces in de hand te nemen. Ik vind dat echt cruciaal. Een student moet weten voor welk onderdeel hij extra moet inzetten, en de instellingen moeten daar kunnen op inspelen. Dat kan alleen maar in de mate dat studenten hun studietraject afleggen binnen de voorziene tijd.

Minister, het lijkt me toch zinvol om de resultaten van de studenten terug te koppelen naar de secundaire school waar ze vandaan komen. Ik vind dat echt zinvol. Als een secundaire school de studenten voor een bepaalde studierichting goed voorbereidt, maar dan de terugkoppeling krijgt dat ze telkens op bepaalde onderdelen uitvallen, dan kan die secundaire school haar beleid wijzigen in die zin. Eigenlijk zou wie uit het secundair onderwijs komt, 100 procent moeten halen op die ijkingsproef, want dat is het instapniveau dat men vraagt voor die opleiding.

Wie een diploma secundair onderwijs haalt, beheerst eigenlijk een aantal doelen. Twee maand later doet die student een toets, om te kijken waar men staat, en hij slaagt niet. Dat is toch een raar gegeven, zeker als die twee op elkaar ingespeeld zouden moeten zijn. Dat is niet onbelangrijk, die terugkoppeling voor de secundaire scholen. Ik wil de instellingen hoger onderwijs of de opstellers van de toetsen oproepen om de resultaten ter beschikking te stellen voor de afstudeerstudenten, zodat het secundair onderwijs ook ziet welke studenten met welke resultaten het niet zo goed hebben gedaan. De school kan uitzoeken waaraan dat ligt. Als dat telkens opnieuw bij een grote groep gebeurt, moet de school durven te kijken waar ze dingen mist die toch belangrijk zijn voor de afstudeerstudenten.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): We staan uiteraard achter de ijkingsstoets en geloven dat die de student kan versterken in een correcte keuze en studie-efficiëntie. De resultaten zijn inderdaad afwijkend, en dat is merkwaardig. Waarom zijn er nu minder studenten geslaagd voor de proef voor burgerlijk ingenieur? Collega Daniëls gaf een aantal mogelijke verklaringen. Dat kan natuurlijk kloppen, maar het is gissen. Het is goed dat daar onderzoek naar gebeurt.

Ik heb uit de onderzoeksmethodologie ook onthouden dat men bij een afwijkende waarde de oorzaak van die waarde moet zoeken zonder daar al conclusies aan te verbinden. Uit die mindere resultaten afleiden dat we naar het secundair onderwijs moeten terugkoppelen, lijkt me nu vrij snel, als ik dat mag zeggen.

Ik begrijp dat er een oorzaak wordt gezocht, een beïnvloedende factor. Wat als de moeilijkheid van de vragen een determinerende factor zou zijn? Dan betekent dat dat men in het ene jaar meer studenten – als er bindende gevolgen zouden zijn – moet gaan remediëren en in het andere jaar minder. Dat zou louter en alleen afhankelijk zijn van toeval, niet van het eigen kunnen of talent van de student. Dat is anders bij een vergelijkend examen. Ik vind het gevaarlijk om daar onmiddellijk naar te kijken als men nog niet weet wat de determinerende factor is. Stel dat de moeilijkheid van de vragen de determinerende factor is, zijn er dan andere conclusies mogelijk?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik heb in het verleden al gezegd dat we de ijkingsproef een nuttig instrument vonden om te kijken waar de student staat en met het oog op remediëring. Dat is natuurlijk op voorwaarde dat de ijkingsproeven valide zijn, maar ik denk dat we het daarover eens zijn.

Ik wil nog eens terugkomen op een andere bezorgdheid daarbij. Uit wetenschappelijk onderzoek is al een aantal keren gebleken dat er een zekere genderbias zit in de proeven. Ik neem het voorbeeld van de ijkingsproef burgerlijk ingenieur. Meisjes met een lage score zijn over het algemeen minder geneigd om in te schrijven dan jongens, terwijl ze daarna wel hogere slaagcijfers halen. Daar maak ik me natuurlijk zorgen over, zeker omdat we eigenlijk willen dat meisjes meer inschrijven in STEM-richtingen (Science, Technology, Engineering en Mathematics). Dat zijn de richtingen waar de ijkingsproeven momenteel naar voren worden geschoven.

En we zitten dan ook nog eens met historisch lage slaagcijfers. Ik vrees dus dat dit misschien onbedoeld een negatief effect zal hebben op de inschrijvingscijfers van vrouwen in die richtingen. Hebt u er al een zicht op of er opnieuw sprake is van genderbias in de resultaten van de ijkingsproeven?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik heb nog een kleine bemerking bij wat de heer Daniëls aangaf. Ik ben zeker ook voorstander van terugkoppeling naar het secundair onderwijs. Dat is absoluut noodzakelijk. Maar er is geen een-op-een-relatie dat wie komt uit Wetenschappen-Wiskunde moet slagen voor een ijkings-toets wiskunde. Ik vind dat een beetje te kort door de bocht, want leerlingen die soms met 60 procent, met de hakken over de sloot, die richting afsluiten, hebben misschien niet altijd ideale lessen gekregen of hebben zich niet goed voorbereid. We stellen ook vaak vast dat een aantal leerlingen de adviezen van de klassenraad niet volgen. Ze zijn geslaagd en hebben een diploma aso of tso, maar toch doen ze dan een richting die totaal boven hun niveau ligt. Dan helpt niet veel remediëring. Ik wil dat dan ook een klein beetje nuanceren.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Er zijn wetenschappers die stellen dat de adviezen van de klassenraad veel richtinggevender zijn voor slagen of niet slagen aan een opleiding in het hoger onderwijs dan wel zo'n ijkingsstoets. De vraag is of zo'n ijkingsstoets per definitie wel een goede voorspeller kan zijn. Nu, we willen het alle kansen geven en het is trouwens een aantal jaar geleden al ingevoerd. Zijn er cijfers beschikbaar of de voorspellingen die uit zo'n ijkingsstoets komen in de meeste gevallen kloppen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dit is een interessante discussie en je voelt ook wel dat we naar elkaar toe groeien.

De moeilijkheid van de vragen? Net daarom is er de discussie omtrent de validiteit. Dat zou dat effect moeten neutraliseren.

Het afschrikkend effect dat er zou kunnen ontstaan? Ik denk niet dat we dat zien bij de artsenexamens. Ik probeerde net nog op te zoeken wat de verhouding jongens-meisjes is, maar ik denk dat die de afgelopen jaren is toegenomen ten voordele van meisjes.

Terugkoppeling naar het secundair onderwijs? Sowieso zou ik dat pas zien als een 'next step', eenmaal we echt de waarden hebben opgekrikt door er verplichte remediëring aan te verbinden. Ik vrees vooral dat dit de weerstand zal vergroten in hoofde van het secundair onderwijs, omdat men daar zal redeneren dat het hoger onderwijs het secundair onderwijs meet met meetinstrumenten die ze zelf maken. Misschien zullen we daarmee in een slechter vaarwater komen. Zuiver politiek bekeken zou ik dat misschien nog niet onmiddellijk doen, maar ik zou het ook niet uitsluiten voor de toekomst.

Zodra het wat aanvaard is, kan dat nuttige informatie opleveren voor het secundair onderwijs, namelijk of zij hun leerlingen afdoende voorbereiden. We zien ook een 'trickledowneffect' van de toelatingsproeven. 'Teaching to the test' is natuurlijk niet altijd slecht, waarbij men in het secundair onderwijs de ambitie heeft om de eigen leerlingen, als goede school, voor te bereiden op bijvoorbeeld het examen voor artsen. Dat heeft dikwijls een positief effect op de kwaliteit van het onderwijs en de lat die wordt gelegd. Er zijn wel altijd terugslageffecten naar dat secundair onderwijs. Dat moeten we ook in rekening brengen.

Ik zie nu net dat het voor tandarts om 72 procent meisjes ging.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik denk dat we alle informatie moeten gebruiken. Je hebt én de resultaten van de leerling, én het advies van de klassenraad, dat kijkt naar

die leerling en zijn evolutie, én vervolgens eventuele toelatingsproeven. Dat is die drietraps- of viertrapsraket die we met de N-VA steeds naar voren hebben geschoven en die ook in ons regeerakkoord is opgenomen, en waarbij al die stapjes worden meegenomen. Je hebt ijkingsproeven, je hebt vervolgens remediëring daarop en dan zie je op het einde van het jaar wat daaruit is gekomen. Het is die info die belangrijk is, denk ik.

Minister, ik snap uw bedenking dat men bij het secundair onderwijs dan zou kunnen denken dat men hen wil controleren, maar als je het echt meent met onderwijskwaliteit in het secundair onderwijs, en met je afgestudeerden, zeker in doorstroomrichtingen, dan wil je toch die info hebben? Dan wil je toch weten waar men staat? Wat collega Laeremans zegt, klopt, maar vandaar dat je ook die info moet krijgen per student. Stel dat uit die ijkingsproef blijkt dat die toch niet zo goed is voor een leerling die 60 procent had en die men eigenlijk had afgeraden om richting biologie of wetenschappen te gaan, maar die dat toch doet. Oké, die werkt zich bij, maar dan wil ik ook weten wat hij op het einde van de rit doet. Als die door zich keihard in te zetten dan toch slaagt, door alle toeters en bellen die errond zijn gehangen, omdat men zei dat hij er niet zou komen, door de info die hij kreeg uit die ijkingsproef, chapeau. Dan hebben alle alarmbellen gewerkt. Omgekeerd kan het ook info geven over ons adviesbeleid, zoals collega Danen zegt. Hoe zit het daarmee? Zitten we er meestal op of zitten we er eigenlijk nog vrij veel naast? En wat is de kracht van die student, wanneer die uit het secundaironderwijsmilieu en in het hogeronderwijsmilieu komt, om zelf activerend te werken? Dat lijkt me dus toch zinvol te zijn. Ik roep secundaire scholen ertoe op om hun stekels niet op te zetten, maar om dankbaar te zijn voor de terugkoppeling qua info die ze krijgen. Dat kan hun beleidsvoerend vermogen, hun info, hun lesgeven alleen maar versterken, en dat lijkt me voor alle partijen een goede zaak te zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de kwaliteit van de lerarenopleiding – 4432 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we zijn vanmorgen begonnen met vragen in verband met het tekort aan leerkrachten en de kwaliteit van leerkrachten. Daar sluit deze vraag van mij eigenlijk wel bij aan.

Als studenten zich willen inschrijven in de lerarenopleiding kleuteronderwijs, lager onderwijs of secundair onderwijs in een hogeschool in Vlaanderen, zijn ze verplicht om de instaptoets lerarenopleiding te maken. Minister, u hebt daar vanmorgen naar verwezen. U noemde dat 'trek in de schouw', iets wat een beetje een spiegel voorhoudt, opdat wie dat doet, het met de juiste ingesteldheid, maar ook met de nodige voorkennis zou doen, aangezien we toch wel iets van hem verwachten. Ik denk dat dat een juiste ingesteldheid is.

Na afloop van die instaptoets krijgen ze een bewijs, dat ze moeten voorleggen bij de inschrijving. Door die toets krijgen de studenten – opnieuw – een goed beeld van hun startniveau. Op die manier geven we ook duidelijk aan dat die lerarenopleiding niet zomaar een opleiding is. Ik vind dat eigenlijk een goed signaal. Het is niet van 'ik weet eigenlijk niet wat studeren, ik heb niks gevonden, weet je wat, ik ga lerarenopleiding doen'. Neen, dat is niet de juiste intentie, wel 'ik wil leraar worden omdat ik kinderen en jongeren iets wil leren'. Ik wil dat nog eens

benadrukken ten overstaan van leerkrachten en scholen: als bij sollicitaties wordt gevraagd aan iemand waarom hij leraar wil worden en het antwoord is dat hij kindjes blij wil maken, dan is dat de foute job. Word dan ballonplooier, clown, sint, het maakt me niet uit. Het antwoord daarop moet zijn: ik wil kinderen en jongeren iets leren. Het is een lerarenopleiding. Ik kan het niet genoeg benadrukken.

Collega's, ik ga verder met mijn vraag. Excuseer voor de uitweiding.

Minister, u antwoordde op mijn vraag omtrent dit onderwerp tijdens de commissievergadering van 14 januari onder andere dat dit in het regeerakkoord is opgenomen. Ik citeer: "De instaptoets in de educatieve bacheloropleiding heeft als doel om aankomende studenten een spiegel voor te houden en een goed beeld te geven van de eigen competenties ten opzichte van de startcompetenties die nodig zijn om die opleiding met succes te kunnen volgen. De feedback op die toets moet enerzijds deelnemers met een goed resultaat versterken in hun keuze, maar moet anderzijds deelnemers met een lagere score stimuleren tot remediëring en hen erover doen nadenken of de gemaakte keuze wel de juiste keuze is. Indien men daarvan overtuigd is, moet er serieus geremedieerd worden. Er kan dus nog bijsturing gebeuren door remediëring tijdens de lerarenopleiding. In mijn beleidsnota gaf ik al aan dat ik nu onderzoek of we die remediëring bindend kunnen maken. Dat is de discussie over de niet-bindende toelatingsproef. U kent mijn mening daarover. We zullen daar hopelijk stappen kunnen zetten."

Collega's, in het licht van de kwaliteit van de afstuderende leerkrachten is dit een belangrijke stap in de goede richting, die aan docenten lerarenopleiding bovendien ruimte geeft om voldoende tijd te kunnen besteden aan de inhoud én de pedagogische en didactische opleidingen van de studenten. Daar wil ik immers toch op wijzen: we kunnen wel heel veel spreken over remediëring en over differentiatie, maar die hogeronderwijsdocenten zijn ook geen mirakelmensen. Als we willen en vragen dat lerarenopleidingen studenten echt goed voorbereiden, didactisch-inhoudelijk, vakinhoudelijk, qua klasmanagement, dan moet er wel een basis zijn om mee te kunnen beginnen te werken. Je kunt niet van die docenten verwachten dat ze bijvoorbeeld bij Frans de passé composé helemaal opnieuw moeten uitleggen en ook nog eens aan de slag gaan met studenten die dat wel beheersen. Sorry, maar die spreidstand mogen we ook docenten hoger onderwijs niet aandoen.

Minister, daarom heb ik de volgende vragen. Heeft de instaptoets het bewustwordingsproces inzake startcompetenties enerzijds en de feedback inzake gemaakte studiekeuzes anderzijds geactiveerd? Hebt u daar signalen over? Krijgen scholen van het secundair onderwijs waarvan de startende studenten afkomstig zijn terugkoppeling van de resultaten van hun studenten op die instapproef? Die vraag had ik daarnet al meegegeven. Welke acties hebt u sinds die commissievergadering van 14 januari ondernomen om de lerarenopleiding verder te versterken, of wat staat er in de steigers?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het pleidooi voor het koppelen van een verplichte remediëring aan ijkingsstoetsen hebt u bij dezen al gegeven. U hebt ook geciteerd wat ik zei in een vorige commissievergadering. Wat hebben we ondertussen gedaan? Er is een gemengde werkgroep opgericht met vertegenwoordigers van de hogescholen – de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) –, van de universiteiten – de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) –, met de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) en de overheid – dus kabinet en administratie –, om die visie rond de plannen om verplichte remediëring in te voeren te capteren en ook de nodige randvoorwaarden en consequenties in kaart te brengen. Op basis van die bevindingen gaat mijn administratie aan de slag in functie van een voorontwerp

van decreet. Qua doel mik ik er toch wel op om in het academiejaar 2023-2024 te kunnen starten. We moeten wel de nodige tijd geven, maar dat is de tijdshorizon die ik voor ogen heb.

De resultaten van een student op de instaptoets worden enkel gedeeld met de hogeschool waar de student zich inschrijft. We zijn daartoe ook gemachtigd, omdat decretaal is bepaald dat de hogescholen remediëring moeten kunnen koppelen aan de resultaten van de instaptoets lerarenopleiding. Om remediëring te kunnen opleggen, moeten zij uiteraard beschikken over de toetsresultaten. Voor het delen van testresultaten met de hogeschool waar men is ingeschreven, is er ook geen toestemming van de student nodig. We zijn – in het kader van het debat van daarstraks – niet gemachtigd om de resultaten ook te delen met de secundaire school waarvan de student afkomstig is. Men vreest dat het delen van de toetsresultaten ook wel een beetje 'teaching to the test' in de hand zou kunnen werken. De vraag is natuurlijk of dat op zich dan zo slecht is.

Los daarvan heb ik daarnaast nog enkele initiatieven genomen om de lerarenopleiding te versterken. In het kader van Vlaamse Veerkracht hebben we in februari van dit jaar ook een oproep gelanceerd dat de lerarenopleidingen in Vlaanderen ruimte en middelen geeft om innovatieve pilootprojecten op te zetten in samenwerking met andere actoren. Daarbij kijken we echt ook naar een versterking, zeker binnen de drie pijlers: vakken en vakdidactiek, flexibele opleidingstrajecten en diversiteit. Dat zijn dus de drie focussen. Er zijn twaalf projecten geselecteerd. Die zijn van start gegaan op 1 september en hebben een looptijd van twee jaar. We willen daar ook goede praktijken uit putten om de lerarenopleidingen te versterken, met de focus op die drie elementen die ik heb vernoemd.

De volgende fase is de lerarenopleiding zelf. Afgelopen voorjaar hebben mijn kabinet en de administratie wat gespreksrondes georganiseerd met de diverse lerarenopleidingen en met VVS. De bedoeling van de gespreksronde was om aan de hand van wat informele discussies wat wensen en bezorgdheden inzake de lerarenopleidingen te capteren. Daarbij werden ook de verschillende facetten besproken. De administratie maakte ook een rapport op van die ronde. In de loop van oktober zal dat rapport worden voorgesteld aan de lerarenopleidingen, wat ons toch helpt om onszelf wat de lerarenopleidingen betreft een beetje een spiegel voor te houden.

Ook andere initiatieven dragen daartoe bij. De administratie bereidt momenteel focusgesprekken voor met schoolleiders. Op die manier krijgen we ook input van het werkveld zelf met betrekking tot de kwaliteit van de lerarenopleidingen: wat is volgens de directeur het manco van diegenen die uit de lerarenopleidingen uitstromen en worden tewerkgesteld in de betrokken school? Wat vindt men daar goed en minder goed aan?

Er is natuurlijk ook de commissie-Brinckman, die daar ongetwijfeld ook wel wat inzichten rond zal opleveren.

Ook zijn alle educatieve graduaats en educatieve masters momenteel in volle omvormingsfase en opvolging door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Zij is natuurlijk ook een belangrijke gesprekspartner. Laten we ook niet vergeten dat de gewone 'instellingsreview' natuurlijk ook een fundamenteel onderdeel vormt van de kwaliteitszorg.

Conclusie: we zetten heel gericht in op monitoring en anderzijds op gerichte acties. Ik hoop dat we met dat ambitieuze project inzake de lerarenopleiding die perceptie, die is wat ze is, maar die inderdaad niet echt heel positief is, kunnen keren, dat we de lat hoger kunnen leggen, dat we er ook aan de ingang voor kunnen zorgen dat er 'trek in de schouw' komt, dat het op zich al een verdienste is dat men met succes bezig is aan de lerarenopleiding, dat we dat aanzien kunnen opwaarderen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik denk dat dat inderdaad de sleutel is. Ik denk dat studenten moeten zeggen: 'Ik ga de lerarenopleiding volgen, ik word leraar', en niet: 'Ik ga dan maar de lerarenopleiding volgen'. Het is die klik die er echt moet zijn. Ook moet wie afstudeert uit de lerarenopleiding het gevoel hebben dat hij het aankan, dat hij genoeg kennis, vakdidactische kennis en kennis qua klasmanagement heeft om het daadwerkelijk te kunnen waarmaken.

Die praktijkschok waar zo dikwijls over wordt gesproken, ik heb die zelf ook meegemaakt. Ik was afgestudeerd als pedagoog, als onderwijskundige. Je denkt dan dat je iets kent van de opleiding en dan kom je terecht in een bso- en tso-klas. In de eerste les spreek je dan de volgende zin uit: 'Beste leerlingen, we gaan het dit schooljaar hebben over respectievelijk de oudere en de jongere zorgvrager.' Vanachter klinkt dan: 'Hé mijnheer, als u naar hier bent gekomen om moeilijke woorden te gebruiken, wij willen u wel helpen door de deur van de timmerman!' Ik had geen idee over welk moeilijk woord het ging. 'Ja, dat respedinges!' 'Ah, respectievelijk: zowel de jongere zorgvrager als de bejaarde.' 'Ja, zegt dat dan, hé!' Eerste les, klasmanagement, pedagogische wetenschappen. Vijf jaar gestudeerd aan de universiteit, en daar sta je dan. Dat is de praktijkschok. Ik had ook naar huis kunnen gaan en kunnen zweren dat ik daar nooit nog een voet binnen zou zetten. Gelukkig heb ik dat niet gedaan. Althans, dat moet u vragen aan mijn oud-leerlingen. Over die praktijkschok moeten we het echter ook hebben. Ik vind het echt belangrijk dat wie afstudeert of op een stageplaats komt, weet wat de realiteit is, weet hoe het daar draait, en dat hij daarmee als afstuderende uit de lerarenopleiding aan de slag kan.

Ik weet dat er in de lerarenopleiding heel veel projecten en heel veel ideeën zijn van wat er allemaal interessant is, maar de basics zijn kennis, vakdidactiek en klasmanagement. Als je die beheerst, dan kun je veel klassen aan. Minister, ik denk dat u dat in de volgende gesprekken die u voert, zeker ook moet meenemen, samen met die remediëring. Dat mag echt wel inhoudelijk zijn, in het belang van de lerarenopleiding, in het belang van de uitstraling, in het belang van de studenten die uitstromen uit die lerarenopleiding.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, ik sluit me graag aan bij deze vraag, al was het maar omdat ik dezelfde verhalen kan vertellen als collega Daniëls, zij het niet over de praktijkschok. Ik vind dat zijn verhaal eigenlijk nog wel meevalt. Er zijn heel wat andere verhalen die we kunnen vertellen, maar goed. (*Opmerkingen van Koen Daniëls*)

Alle gekheid op een stokje, ik steun in elk geval het idee dat we mensen ervan moeten overtuigen dat leraar zijn, kiezen voor de lerarenopleiding, een eerste keuze moet zijn, dat men daar eigenlijk voor mag uitkomen. Toen ik gisteren op de opening van VIVES was, vond ik het wel treffend dat de studentenvertegenwoordigster het woord nam en aangaf dat ze in het tweede jaar van de lerarenopleiding zit en daar heel 'preus' – het is in West-Vlaanderen – op is. Dat was zeer mooi om te zien, dat iemand daar het woord nam als vertegenwoordiger. Ze vertelde ook wat het betekende om vertegenwoordiger te zijn van studenten en hoe ze had geleerd om voor de klas te gaan staan en het woord te nemen. Ze deed dat eigenlijk wel heel goed. Ik ben haar gaan zeggen dat zij misschien wel de student, de vertegenwoordiger is die we nodig hebben om toekomstige leerkrachten ervan te overtuigen om echt leerkracht te worden.

Ik volg ook de redenering dat we ervoor moeten zorgen dat mensen die voor de klas gaan staan, een goedgevulde rugzak meekrijgen, een bagage waarvan inhoud,

didactiek en klasmanagement zeker een deel zijn, maar misschien ook veerkracht, opnieuw de rug kunnen rechte(n) als je eventjes een tegenslag hebt, opnieuw de spirit vinden om verder te doen. Ik denk dat dat iets is dat we zeker ook moeten meenemen. Dat is misschien ook wel iets dat te weinig aan bod komt.

In elk geval, als we het over de instaptoets hebben, dan denk ik dat we ter zake de goede balans moeten vinden, dat het een rijk instrument kan zijn, dat we in overleg moeten blijven gaan met de lerarenopleiders, dat sommige vaardigheden misschien niet worden getest. Ik heb er al naar verwezen: er bestaan ook bij VDAB heel mooie screenings, die men misschien ook wel kan aanreiken. Minister, ik kijk in elk geval uit naar de plannen die u hebt, en ik ben ook wel benieuwd naar het rapport dat u in oktober zult voorstellen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat er natuurlijk heel wat maatregelen nodig zijn om deze tanker wat te keren, want dat is natuurlijk een gigantisch grote uitdaging. Ik verwijs ook even terug naar de vragen van daarstraks. Als ik vaststel dat een derde van de studenten die afstuderen in de lerarenopleiding, zelfs niet voor de klas begint te staan, dan stel ik me daar wel grote vragen bij. Nogmaals, ieder doet wat hij wil, ieder is vrij om te gaan werken waar hij wil, maar ik vind dat wel heel vreemd: die starten met een opleiding en beslissen vervolgens om gewoon zelfs niet aan de job te beginnen. Ik zou dus ook willen voorstellen om in de loop van het werkjaar hoorzittingen te organiseren rond die lerarenopleidingen, de kwaliteit ervan en de aspecten die we willen behandelen, want ik denk dat we op dat vlak inderdaad nog heel wat inzichten kunnen verwerven en de minister op basis daarvan kunnen adviseren om een bepaald beleid te voeren.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat dat laatste betreft, als je inderdaad vaststelt dat er heel veel uitstromen uit de lerarenopleiding die dan niet terechtkomen in het onderwijs, dan is de vraag of die dan de foute keuze hebben gemaakt. Misschien kunnen we ook door die ijkingstoets en die verplichte remediëring eigenlijk de facto mensen heroriënteren die aan het einde van de rit voor ons niet zo zinvol zijn, aangezien dat wil zeggen dat we in een derde van de studenten hebben geïnvesteerd om ze naar ons onderwijs toe te leiden, maar daarin hebben gefaald. Dat is misschien ook een overweging, en een argument pro die ijkingstoets met verplichte remediëring, denk ik.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik kan absoluut nog voorbeelden geven van deze pedagoog die na vijf jaar afstudeerde. Ik zal er toch nog eentje geven, van de eerste stage, in een kinderdagverblijf. Mijnheer Daniëls ging een spel doen tijdens het verluieren, waarop Evelien, de toenmalige leerling, hem zei: 'Mijnheer Daniëls, het aapje moet naar u kijken op de luier. U hebt de luier verkeerd aangedaan.' Daarmee wil ik maar zeggen dat een opleiding niet altijd alle aspecten bevat die nodig zijn om een goede leraar te zijn.

Ik wou nog wel even inpikken op dat laatste, want dat vind ik niet onbelangrijk. Als studenten een opleiding volgen en dan die job niet gaan doen, dan kan het zijn dat ze fout hebben gekozen, dan kan het inderdaad zijn dat ze onvoldoende basiskennis hadden. Ik wil echter toch ook een kritische vraag stellen: zou het kunnen dat de opleiding die ze hebben gevolgd, ertoe heeft geleid dat ze hebben besloten die job niet te willen doen? Dan moeten we immers ook naar die lerarenopleiding durven te kijken. Daarmee zijn we opnieuw bij de vraag of die voorbereidt op wat nodig is voor de job. Ik denk dat iedereen daar zonder taboes naar moet durven te kijken. Voor mij kunnen die hoorzittingen absoluut leerrijk

zijn. Ik wil absoluut niemand schofferen maar in de debatten die we daarover voeren, moeten we dat echt samen – het afnemend veld, de lerarenopleiding, de instroom – bekijken, want het is te cruciaal voor de toekomstige kwaliteit van onze onderwijs om dat niet samen te bekijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.